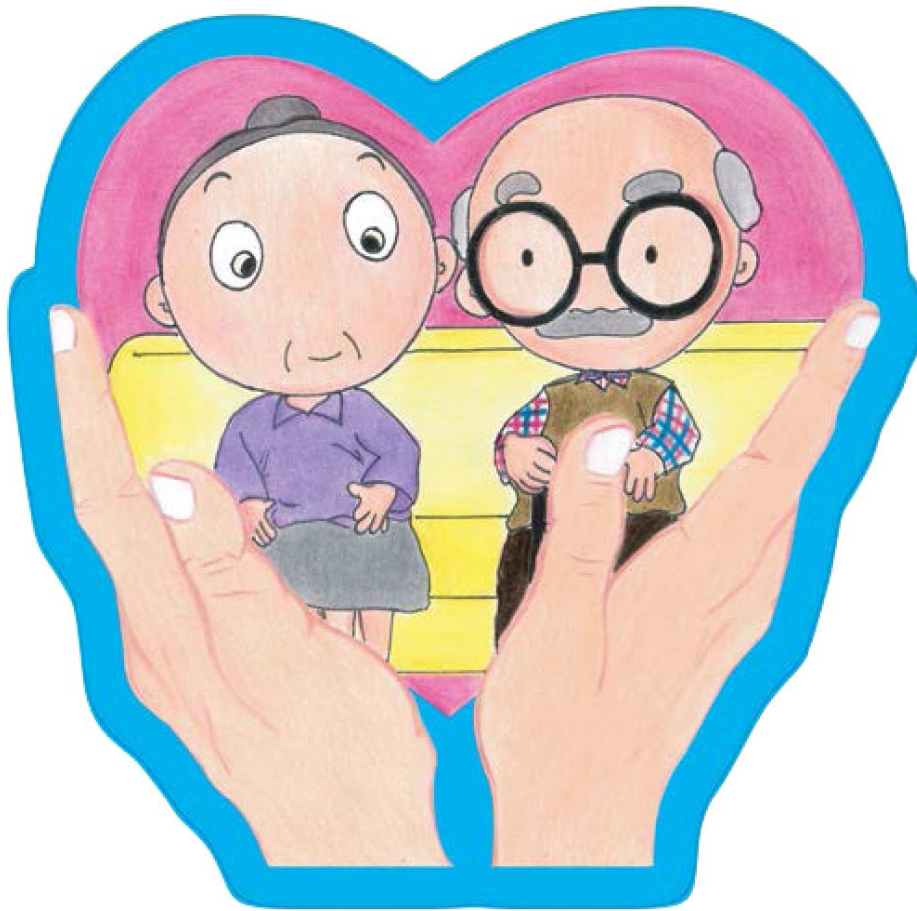

หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรค ในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

สำนักวัณโรค
กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข

Investing in our future
The Global Fund
To fight AIDS, Tuberculosis and Malaria

ชื่อหนังสือ : หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

ที่ปรึกษา :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พญ.พัชร์วิมล ศุภลักษณ์ศึกษากร มหาวิทยาลัยมหิดล
2. อาจารย์ ดร. มธุรส ทิพยมงคลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล
3. นายแพทย์พรชนก รัตนติลก ญ ภูเก็ต สำนักโรคติดต่อทั่วไป
4. นายแพทย์เฉวตสรร นามวาท ผู้อำนวยการสำนักวัณโรค
5. นายแพทย์ภวรงค์ศักดิ์ เจริญไตรรัตน์ สำนักวัณโรค
6. นางสุวรรณี ห่อวิวัฒน์ ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการจัดบริการ
สวัสดิการสังคม
7. นางพิศมัย สุวรรณรังษี ผู้อำนวยการส่วนช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา
ทางสังคม
8. นางสาวอุไร เล็กน้อย ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

พัชร์วิมล ศุภลักษณ์ศึกษากร.

หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม .-- กรุงเทพฯ : สำนักวัณโรค
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2555.

156 หน้า.

1. วัณโรค. I. มธุรส ทิพยมงคลกุล, ผู้แต่งร่วม. II. ทศนีย์ มนูญพานิชย์, ผู้แต่งร่วม. IV. อภิวัลย์ แดงสะอาด,
ผู้วาดภาพประกอบ. V. ชื่อเรื่อง.

616.995

ISBN : 978-616-11-1373-5

จัดพิมพ์โดย : กลุ่มสาธิตบริการวัณโรค
สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค

ปีที่พิมพ์ : ธันวาคม 2555

วาดภาพปก : นางสาวอภิวัลย์ แดงสะอาด

คำนำ

การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาศักยภาพ ตลอดจนทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการฝึกอบรมยังทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

กรมควบคุมโรคโดยสำนักวัณโรค เล็งเห็นความสำคัญของผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่ดูแลผู้ใช้บริการอย่างใกล้ชิดและเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรค สำนักวัณโรคจึงได้จัดทำหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานวิชาการของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีความรู้และทักษะในการคัดกรองอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคให้กินยาอย่างต่อเนื่องและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค

หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมประกอบด้วย 5 แผนการสอน คือ แผนการสอนที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม แผนการสอนที่ 2 การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคปอด แผนการสอนที่ 3 การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรค แผนการสอนที่ 4 การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ แผนการสอนที่ 5 เสี่ยงสะท้อนของผู้รับการอบรม โดยรูปแบบการฝึกอบรมจะเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งกลุ่มระดมสมอง เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันและได้ฝึกปฏิบัติจริงซึ่งจะสามารถนำความรู้กลับไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานได้ต่อไป

หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเล่มนี้สำเร็จ ล่วงด้วยดีโดยได้รับคำแนะนำด้านวิชาการจากบุคลากรในหน่วยงานของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผศ.พญ.พัชร์วิมล ศุภลักษณ์ศึกษากร คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล อ.ดร. มธุรส ทิพยมงคลกุล คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ นพ. พรชนก รัตนดิถกณ ภูเก็ต กรมควบคุมโรค และได้รับความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรจากบุคลากรในหน่วยงานของกรมควบคุมโรค

กรมควบคุมโรคหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรมผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมต่อไป

(นายพรเทพ ศิริวรารังสรรค์)

อธิบดีกรมควบคุมโรค

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม กำหนดการฝึกอบรม	1
• สำหรับกลุ่มผู้ดูแล	4
• สำหรับกลุ่มพยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล	5
แผนการสอนที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม	7
แผนการสอนที่ 2 การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการป้องกันการ การติดเชื้อวัณโรคปอด	11
แผนการสอนที่ 3 การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด	53
แผนการสอนที่ 4 การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ	65
แผนการสอนที่ 5 เสี่ยงสะท้อนของผู้รับการอบรม	75
ภาคผนวก	
• สไลด์นำเสนอประกอบการบรรยาย	
• ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัณโรคสำหรับกลุ่มพยาบาล/ผู้ปฏิบัติงานพยาบาล	79
• ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัณโรคสำหรับกลุ่มผู้ดูแล (แผนการสอนที่ 2)	84
• ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการกินยาวัณโรคปอด (แผนการสอนที่ 3)	91
• สื่อวีดิทัศน์ประกอบการอบรมเพิ่มเติม	94
• ตัวอย่างกิจกรรมเพื่อใช้ประกอบการแบ่งกลุ่ม – กิจกรรมสั้นทางการ	100
• เทคนิคการเก็บเสมหะ	108
• ความเชื่อ ความเข้าใจเรื่องวัณโรคปอด	111
• การเก็บรักษายา	113
• การเกิดปฏิกิริยาระหว่างยากับยา(drug-drug interaction) และ ยากับอาหาร (drug-food interaction)	114
• แบบประเมินความรู้ก่อน-หลังเข้ารับการอบรม (pre-post test)	116
• แบบประเมินทัศนคติก่อน-หลังเข้ารับการอบรม (pre-post test)	120
• เฉลยแบบประเมินความรู้ก่อน-หลังเข้ารับการอบรม	121
• แนวทางประเมินผลการอบรม	123
• แบบคัดกรองผู้มีอาการสงสัยวัณโรคปอดและการส่งต่อ เพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษา (ICF)	129
• หน่วยงานที่ให้บริการด้านผู้สูงอายุ คนไร้ที่พึ่งและคนใช้จิตทุเลาแยกตาม สคร.	132
• คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน	135

หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัยโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

1. หลักการและเหตุผล

จากผลการดำเนินงานค้นหาและการดูแลผู้ป่วยในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมประกอบด้วยผู้สูงอายุ คนเร่ร่อนไร้ที่พึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยากต่อการเข้ารับบริการตรวจรักษาอันเนื่องจากปัจจัยทางด้านงบประมาณด้านการตรวจสุขภาพของหน่วยงาน โดยสำนักวัยโรคพบว่าผู้ใช้บริการในสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งป่วยเป็นวัยโรคร้อยละ 1.7¹ และในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมด้านสูงอายुर้อยละ 0.6²

จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มผู้ดูแลซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความใกล้ชิดในการดูแลผู้ใช้บริการพบว่ายังมีความรู้เกี่ยวกับวัยโรคไม่เพียงพอ³ กรมควบคุมโรคโดยสำนักวัยโรคตระหนักถึงความสำคัญของผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่ดูแลผู้ใช้บริการอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะสนับสนุนกระบวนการดูแลรักษาผู้ป่วยวัยโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักวัยโรค จึงได้จัดทำหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัยโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมขึ้นเพื่อให้หน่วยงานวิชาการของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีความรู้และทักษะในการคัดกรองอาการนำสงสัยวัยโรคปอด การดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัยโรคให้กินยาอย่างต่อเนื่องและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัยโรค

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้หน่วยงานวิชาการของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการป้องกันและดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัยโรคและสามารถนำความรู้ที่ได้กลับไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานได้

-
1. ข้อมูลจำนวนผู้รับบริการในสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งที่เป็นวัยโรค. เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์, 2554.
 2. ทศนีย์ มนูญพานิชย์และคณะ. รายงานผลการดำเนินการติดตามโครงการสืบสานพระเมตตาดูแลผู้สูงวัยให้ปลอดภัยจากวัยโรค. มพท. 2552.
 3. ผลสำรวจเพื่อพัฒนาแกนนำที่ดูแลผู้ป่วยวัยโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม. เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์, 2554.

3. ลักษณะของหลักสูตร

เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเป็นหลักสูตรที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เน้นการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การแบ่งกลุ่มระดมสมอง การทำกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้ป่วยวัณโรค

4. รายละเอียดหลักสูตร

- 4.1 ระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน
- 4.2 เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย 5 แผนการสอน ดังนี้
 - แผนการสอนที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม
 - แผนการสอนที่ 2 การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคปอด
 - แผนการสอนที่ 3 การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด
 - แผนการสอนที่ 4 การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ
 - แผนการสอนที่ 5 เสียงสะท้อนของผู้รับการอบรม
- 4.3 กระบวนการฝึกอบรม
 - 4.3.1 การบรรยาย
 - 4.3.2 การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 - 4.3.3 การสอนสาธิต
 - 4.3.4 การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติระดมสมอง
- 4.4 สื่อประกอบการสอน
 - 4.4.1 สื่อวีดิทัศน์
 - 4.4.2 สไลด์นำเสนอ (Power point)
 - 4.4.3 ใบงาน
 - 4.4.4 ใบความรู้
 - 4.4.5 แบบบันทึกการส่งต่อเมื่อมีผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด
- 4.5 การประเมินผลการเข้ารับการอบรม
 - 4.5.1 แบบประเมินความรู้ก่อน-หลังเข้ารับการอบรม
 - 4.5.2 แบบประเมินทัศนคติก่อน-หลังเข้ารับการอบรม
 - 4.5.3 การสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของผู้รับการอบรม การซักถาม การแสดงความคิดเห็น และบรรยายภาคการอบรม

5. องค์ประกอบในการจัดอบรม

5.1 กลุ่มเป้าหมาย

พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล และผู้ดูแล

5.2 จำนวนผู้รับการอบรม

5.2.1 พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล จำนวน 1 คนต่อ 1 แห่ง

5.2.2 ผู้ดูแล ไม่ควรเกิน 30 คน

5.3 คุณสมบัติผู้รับการอบรม สำหรับผู้ดูแลควรมีลักษณะดังนี้

5.3.1 มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพหรือการพยาบาลผู้ใช้บริการ

5.3.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปแนะนำแก่ผู้ดูแลท่านอื่นได้

5.4 ลักษณะของวิทยากร ควรมีลักษณะดังนี้

5.3.1 ประกอบด้วยสาขาวิชาชีพ คือ นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลวิชาชีพ เกษีษกร
นักวิชาการสาธารณสุข

5.3.2 มีความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานด้านวินโรค

5.3.3 มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้มีเนื้อหาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย

หมายเหตุ : 1. จัดอบรมแยกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มพยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาลใช้ระยะเวลาการอบรมครึ่งวัน และกลุ่มผู้ดูแล ใช้ระยะเวลาการอบรมสองวัน (ดูกำหนดการของกลุ่มพยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาลได้ที่หน้ากำหนดการฝึกอบรม)

2. เนื้อหาการบรรยายความรู้เรื่องวินโรคแก่กลุ่มพยาบาลดูสไลด์นำเสนอประกอบการบรรยายได้ที่ภาคผนวก

3. การจัดอบรมให้แก่กลุ่มพยาบาลทำให้พยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาลปฏิบัติงานป้องกัน ดูแลผู้ใช้บริการในหน่วยงานได้ง่ายขึ้นและทราบถึงสิ่งที่ผู้ดูแลได้จากการเข้ารับการอบรมซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานร่วมกันในการป้องกัน ดูแลผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น

6. การติดตามผลการเข้ารับการอบรม

ผู้จัดอบรมควรมีการติดตามผลการเข้ารับการอบรมว่าผู้รับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้กลับไปใช้ปฏิบัติงานได้จริงในหน่วยงาน (ดูแนวทางการติดตามผลการเข้ารับการอบรมที่ภาคผนวก)

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้รับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะที่ถูกต้องในการคัดกรองอาการนำสงสัยวินโรค ปอดเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับการตรวจวินิจฉัยอย่างทันที่ การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และการดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวินโรคให้กินยาอย่างต่อเนื่องจนหาย

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
“หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม”
(สำหรับกลุ่มผู้ดูแล)

.....

วันแรก

เวลา 08.30 - 08.45 น.	ลงทะเบียน
เวลา 08.45 - 09.00 น.	ทำแบบประเมินความรู้ก่อนเข้ารับการอบรม (pre-test)
เวลา 09.00 - 09.10 น.	กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม
เวลา 09.10 - 09.30 น.	แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม
เวลา 09.30 - 12.00 น.	แผนการสอนที่ 2 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด <ul style="list-style-type: none">● กิจกรรมการสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด● กิจกรรมสนทนาการ● แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ มาตรฐานการของวัณโรคปอดกันเถอะ
เวลา 13.00 - 16.00 น.	แผนการสอนที่ 2 เรื่อง การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคปอด (ต่อ) <ul style="list-style-type: none">● แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ จะป้องกันอย่างไรไม่ให้ตนเองและผู้อื่นติดเชื้อ● กิจกรรมสนทนาการ● แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ กำจัดหน้ากากอนามัย เสมหะ ทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอน อย่างไร..ให้ถูกต้อง● แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค
เวลา 16.00 - 16.30 น.	สรุปและอภิปรายผลการเรียนรู้

วันที่สอง

เวลา 08.30 - 10.00 น.	แผนการสอนที่ 3 เรื่อง การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด <ul style="list-style-type: none">● แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ ทำอย่างไรหากผู้ป่วยไม่กินยาและวิธีทำให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่อง● แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ อาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรคปอด...รู้ก่อนผู้ป่วยปลอดภัย
เวลา 10.00 - 12.00 น.	แผนการสอนที่ 4 แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ หัวข้อ การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน โดยการแสดงบทบาทสมมติ
เวลา 13.00 - 14.30 น.	แผนการสอนที่ 4 นำเสนอผลการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ
เวลา 14.30 - 15.30 น.	แผนการสอนที่ 5 เรื่อง เสียงสะท้อนของผู้เข้ารับการอบรม
เวลา 15.40 - 16.30 น.	พิธีมอบประกาศนียบัตรและปิดการประชุม

หมายเหตุ : เวลา 10.30 – 10.40 น. และ 14.30 น. – 14.40 น. พักรับประทานอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม เฉพาะวันที่สอง ช่วงบ่ายพักรับประทานอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มเวลา 15.30 - 15.40 น.
เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
“หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม”
(สำหรับกลุ่มพยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาลหรือผู้ปฏิบัติงานการพยาบาล)

.....

เวลา 08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
เวลา 09.00 - 09.10 น.	กล่าวต้อนรับและเปิดประชุม
เวลา 09.10 - 11.30 น.	บรรยายความรู้เรื่องวัณโรค
เวลา 11.30 - 12.00 น.	สรุปและอภิปรายผลการเรียนรู้

หมายเหตุ : เวลา 10.30 – 10.40 น. พักรับประทานอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม
เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

แผนการสอนที่ 1

ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม

แผนการสอนที่ 1

ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม

ทัศนีย์ / กาญจนา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้วิทยากรและผู้จัดการอบรมทราบถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม

สาระสำคัญ

ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม

กระบวนการ

กิจกรรมกลุ่ม

สื่อ/อุปกรณ์

1. กระดาษฟลิปชาร์ต (flip chart)
2. กระดาษสีรูปหัวใจ
3. ปากกาสีหลากสี
4. กาว 2 หน้าแบบบาง

เวลา

20 นาที

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
กลุ่มใหญ่	<p>หัวข้อ เรื่อง “ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ นำผู้รับการอบรมเข้าสู่กิจกรรมและแจกกระดาษสี่รูปหัวใจครึ่งแผ่นให้ผู้รับการอบรมทุกคนพร้อมทั้งตั้งคำถาม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. “ท่านคาดหวังและต้องการที่จะได้เรียนรู้้อะไรจากการเข้ารับการอบรมในครั้งนี้” 2. “ปัญหาที่พบในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคมีอะไรบ้าง” <ul style="list-style-type: none"> ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกระบวนการสอบถามความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ผู้รับการอบรมทุกคนหลับตาเป็นระยะเวลา 10-15 วินาทีเพื่อทบทวนคำตอบก่อนเขียนคำตอบลงในกระดาษรูปหัวใจ หลังจากนั้นให้ผู้รับการอบรมแนะนำตัวโดยบอกชื่อและหน่วยงานของตน 2. ขออาสาสมัครจำนวน 4-5 คนเพื่ออ่านความคาดหวังและปัญหาที่พบในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคของตนเองให้ทุกคนได้ทราบเมื่ออ่านเสร็จให้ผู้รับการอบรมทุกคนนำกระดาษสี่รูปหัวใจของตนไปติดบนกระดานที่คณะทำงานได้จัดเตรียมไว้ให้ <ul style="list-style-type: none"> ● สรุป สรุปภาพรวมความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร) 	<p>20 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>15 นาที</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษฟลิปชาร์ต (flip chart) 2. กระดาษสี่รูปหัวใจครึ่งแผ่น 3. ปากกาลูกกลิ้ง 4. กาว 2 หน้าแบบบาง

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร

เรื่อง “ความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรม”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

1. สรุปภาพรวมความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรมหลังจากที่ผู้รับการอบรมได้อ่านความต้องการและความคาดหวังครบทุกคนแล้ว โดยระบุว่าผู้รับการอบรมส่วนใหญ่มีความต้องการและมีความคาดหวังต่อการอบรมครั้งนี้อย่างไร

2. บอกเหตุผลของการใช้กระดาษสี่รูปหัวใจครึ่งแผ่น ดังนี้

ผู้รับการอบรมต่างมีจุดมุ่งหมายและความต้องการที่จะมารับการอบรมความรู้เรื่องวัณโรคซึ่งผู้รับการอบรมเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคเพราะการมีความรู้เรื่องการป้องกัน และการดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคที่ถูกต้องจะทำให้ท่านในฐานะที่เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพของหน่วยงานสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลท่านอื่นได้ซึ่งจะทำให้ผู้ดูแลท่านอื่นมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัณโรคด้วย เช่น การคัดกรองอาการนำสงสัยวัณโรค การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ป่วย เป็นต้น ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับการคัดกรองอย่างทันที่และได้รับการป้องกัน ดูแลที่ถูกต้องเมื่อป่วยเป็นวัณโรค ผู้รับการอบรมบางท่านอาจเคยมีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยวัณโรคมาก่อนเปรียบเหมือนหัวใจครึ่งแผ่นที่รอการเติมเต็มเมื่อสิ้นสุดการอบรมในครั้งนี้

ดังนั้น การที่ผู้รับการอบรมได้เข้ามาอบรมหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมนี้เท่ากับเป็นการติดต่อหาทางปัญญาเพื่อสามารถนำไปพัฒนาการดำเนินงานป้องกัน ดูแลด้านวัณโรคแก่ผู้ใช้บริการในหน่วยงานของตนได้ต่อไปในอนาคต

แผนการสอนที่ 2

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสและ
การป้องกันการติดเชื้อโรคปอด

แผนการสอนที่ 2
การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคปอด

ทัศนีย์/กาญจนา

วัตถุประสงค์	<p>เพื่อให้ผู้รับการอบรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด 2. มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการติดเชื้อวัณโรคปอด
สาระสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอดโดยใช้สื่อนำเสนอความทุกข์ของผู้ป่วย และสิ่งที่ทำให้ผู้ป่วยผ่านพ้นความทุกข์จากการป่วยเป็นวัณโรคปอด 2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด 3. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดที่ถูกต้อง (การจัดที่พักรักษาและการทำงานลายเสมหะ) และการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อวัณโรคปอดที่ถูกต้องของผู้ดูแล
กระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชมวีดิทัศน์ 2. บรรยาย 3. แบ่งกลุ่มระดมสมอง
สื่อ/อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. วีดิทัศน์ เรื่อง “มิตรภาพคือพลัง” (เวลา 12 นาที) 2. เทปเสียง เรื่อง “ชีวิตของยายคำ” (เวลา 4 นาที) 3. สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง “ฮีโร่พันธุ์ใหม่ ใส่ใจสวมหน้ากาก” (เวลา 3 นาที) 4. สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “เพลงล้างมือ” (เวลา 2 นาที) 5. สไลด์นำเสนอ (Power point) 6. ใบงาน 7. ใบความรู้ 8. แบบบันทึกการส่งต่อเมื่อมีผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด 9. บัตรคำเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด 10. กระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) 11. หน้ากากอนามัย 12. อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ ตอนที่ 6 ประกอบด้วย ถูพลาสติก กระจกมี-ไม่มีฝาปิด ถังขยะ ถุงคำ ขวดน้ำเปล่า ยาฆ่าเชื้อ ผงซักฟอก กระจกมั่ง เสื้อผ้า ผ้าขนหนู แอลกอฮอล์ เป็นต้น
เวลา	4 ชั่วโมง 30 นาที

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 1 กลุ่มใหญ่	<p>หัวข้อ เรื่อง “ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ <ol style="list-style-type: none"> 1. สอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยวัณโรคปอดของผู้รับการอบรม ด้วยคำถามที่ว่า “รู้สึกอย่างไรถ้าคนที่ท่านรู้จักป่วยเป็นวัณโรคปอด” 2. ให้ผู้รับการอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในคำถามดังกล่าว <ul style="list-style-type: none"> ● กระบวนการดำเนินงาน <p>ปรับทัศนคติด้วยการเปิดเทปเสียง เรื่อง “ชีวิตของยายคำ”</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ผู้รับการอบรมทุกคนหลับตา เกริ่นนำถึงการทำงานที่ผ่านมาที่อาจได้พบเจอและต้องดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคปอด 2. เปิดเทปเสียง เรื่อง “ชีวิตของยายคำ” 3. ตั้งคำถามว่า “หลังจากได้ฟังเทปเสียง “ชีวิตของยายคำ” แล้ว คุณรู้สึกอย่างไร” 4. ให้ผู้รับการอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในคำถามดังกล่าว <ul style="list-style-type: none"> ● สรุป <p>สรุปภาพรวมความรู้สึก ทัศนคติของผู้รับการอบรมโดยเขียนบนกระดานฟลิปชาร์ตเพื่อไว้เปรียบเทียบความรู้สึก ทัศนคติของผู้รับการอบรมหลังสิ้นสุดการอบรม</p>	<p>40 นาที</p> <p>10 นาที</p> <p>20 นาที</p> <p>10 นาที</p>	<p>เทปเสียง เรื่อง “ชีวิตของยายคำ”</p>

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 2 กลุ่มใหญ่	<p>หัวข้อ เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ ตั้งคำถามเชื่อมโยงจากเทปเสียงยาวคำว่า “ทำไมเพื่อนร่วมงานจึงรังเกียจยาค่า” ● กระบวนการดำเนินงาน ชี้แจงให้ผู้รับการอบรมเตรียมจดข้อมูลเพื่อตอบคำถามจากการดูวีดิทัศน์ เรื่อง “มิตรภาพคือพลัง” <ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งคำถามหลังจากผู้รับการอบรมดูวีดิทัศน์เสร็จสิ้นแล้ว ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 วัณโรคปอดติดต่อกันได้อย่างไร 1.2 อาการของวัณโรคปอดมีอะไรบ้าง 1.3 ต้องรักษาวัณโรคปอดนานแค่ไหนถึงจะหาย 1.4 ผู้ดูแลมีความสำคัญต่อการรักษาวัณโรคปอดให้หายได้อย่างไร 2. เฉลยคำตอบที่ถูกต้องในแต่ละข้อ (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 1) 3. บรรยายความรู้เรื่องวัณโรคปอดด้วยการเปิดสไลด์นำเสนอ (Power point) 	<p>40 นาที</p> <p>10 นาที</p> <p>30 นาที</p>	<p>1.วีดิทัศน์ เรื่อง “มิตรภาพคือพลัง”</p> <p>2.สไลด์นำเสนอ (Power point)</p>

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 3 กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อ เรื่อง “มารู้จักอาการของวัณโรคปอดกันเถอะ”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน จากการทำกิจกรรมสันทนนาการ (เลือกกิจกรรมสันทนนาการที่ภาคผนวก) ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. แจกใบงานที่ 1 และบัตรคำเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอดให้แก่แต่ละกลุ่ม 2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเลือกบัตรคำเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอดเขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (flip chart) 3. เฉลยคำตอบที่ถูกต้องเมื่อผู้รับการอบรมทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ดูใบเฉลยที่ 1) ● สรุป <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนความรู้เรื่องอาการนำสงสัยวัณโรคปอด (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 2) พร้อมกับเชื่อมโยงไปสู่บทบาทของผู้ดูแลในการช่วยคัดกรองอาการนำสงสัยวัณโรคปอด 2. เปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ซักถาม 	<p>40 นาที</p> <p>10 นาที</p> <p>20 นาที</p> <p>10 นาที</p>	<p>1.ใบงานที่ 1</p> <p>2.บัตรคำเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด</p>

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 4 กลุ่มใหญ่	<p>หัวข้อ เรื่อง “การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรค การป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ป่วยและการจัดที่พักที่เหมาะสม แก่ผู้ป่วยไวรัสโรคปอด”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ ตั้งคำถามเชื่อมโยงจากการทำกิจกรรมกลุ่ม “มารู้จักอาการของไวรัสโรคปอดกันเถอะ” ว่า “จะมีวิธีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรคและป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ป่วยอย่างไร” ● กระบวนการดำเนินงาน การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อด้วย “การใช้หน้ากากอนามัย” <ol style="list-style-type: none"> บรรยายด้วยการเปิดสไลด์นำเสนอ (Power point) เปิดสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง “ฮีโร่พันธุ์ใหม่ ใส่ใจสวมหน้ากาก” โดยให้ผู้รับการอบรมฝึกการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้องตามที่ได้รับชมจากสื่อวีดิทัศน์ แนะนำวิธีการใส่ที่ถูกต้องเมื่อพบว่าผู้รับการอบรมใส่หน้ากากอนามัยไม่ถูกต้อง <p>การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อด้วย “การฝึกล้างมือ”</p> <ol style="list-style-type: none"> เปิดวีดิทัศน์ เรื่อง “เพลงล้างมือ” ให้ผู้รับการอบรมฝึกร้องเพลงตามโดยมีเนื้อเพลงล้างมือประกอบบนกระดานฟลิปชาร์ต สาธิตวิธีการล้างมือทั้ง 7 ขั้นตอนพร้อมให้ผู้รับการอบรมได้ฝึกล้างมือในแต่ละท่า เปิดวีดิทัศน์ เรื่อง “เพลงล้างมือ” โดยให้ผู้รับการอบรมฝึกล้างมือประกอบเพลงอีกครั้ง <ul style="list-style-type: none"> ● สรุป <ol style="list-style-type: none"> ให้ผู้รับการอบรมสรุปถึงวิธีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อและความสำคัญของการใส่หน้ากากอนามัยและการล้างมือที่ถูกต้องวิธี ทบทวนความรู้ในหัวข้อดังกล่าวพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ซักถาม 	<p>45 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>30 นาที</p> <p>10 นาที</p>	<ol style="list-style-type: none"> สไลด์นำเสนอ (Power point) สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง “ฮีโร่พันธุ์ใหม่ ใส่ใจสวมหน้ากาก” หน้ากา กอนามัย วีดิทัศน์เรื่อง “เพลงล้างมือ” เนื้อเพลง “มาล้างมือกันเถอะ”

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 5 กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อ เรื่อง “จะป้องกันอย่างไร ไม่ให้ตนเองและผู้อื่นติดโรค”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน จากการทำกิจกรรมสันหนนาการ (เลือกกิจกรรมสันหนนาการที่ภาคผนวก) ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. แจกใบงานที่ 2 ซึ่งเป็นกรณีศึกษาให้สมาชิกกลุ่มอ่านทำความเข้าใจและระดมสมองเพื่อตอบคำถามในประเด็นที่กำหนดไว้ในใบงาน โดยให้สมาชิกกลุ่มเขียนคำตอบลงกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) 2. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มโดยให้ผู้รับการอบรมท่านอื่นร่วมกันอภิปราย 3. เฉลยคำตอบที่ถูกต้องเมื่อผู้รับการอบรมทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ดูใบเฉลยที่ 2) <ul style="list-style-type: none"> ● สรุป <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนความรู้เรื่องการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรค การป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ป่วยและการจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยไวรัสโรคปอด (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 3) 2. เปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ซักถาม 	<p>40 นาที</p> <p>10 นาที</p> <p>25 นาที</p> <p>5 นาที</p>	<p>1.ใบงานที่ 2</p> <p>2.กระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart)</p>

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 6 กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อ เรื่อง “กำจัดหน้ากากอนามัย เสมหะ ทำความสะอาด เสื้อผ้า เครื่องนอนอย่างไร..ให้ถูกต้อง”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมด้วยการทำกิจกรรมสนทนาการ (เลือก กิจกรรมสนทนาที่ภาคผนวก) ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยให้กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกเท่ากัน ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนจับฉลากเพื่อเริ่มทำกิจกรรม 2. สมาชิกกลุ่มร่วมกันระดมสมองในประเด็นที่กลุ่มได้จากการจับฉลากซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การหาวิธีการกำจัดเสมหะ 2.2 การกำจัดหน้ากากอนามัยและ 2.3 การทำความสะอาดสิ่งของต่าง ๆ ของผู้ป่วยที่ถูกต้อง โดยสมาชิกสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ที่ทางคณะทำงานได้จัดเตรียมไว้ให้ 3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการระดมสมองของกลุ่ม ● สรุป <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนความรู้เรื่องการกำจัดหน้ากากอนามัย การกำจัด เสมหะและการทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนที่ถูกต้อง (ดู ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 4) 2. เปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ซักถาม 	<p>35 นาที</p> <p>10 นาที</p> <p>15 นาที</p> <p>10 นาที</p>	<p>1.ใบงานที่ 3</p> <p>2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ</p>

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 7 กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อ เรื่อง “ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน จากการทำกิจกรรมสันทนากการ (เลือกกิจกรรมสันทนากการที่ภาคผนวก) ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ 1. แจกใบงานที่ 4 และบัตรคำสิ่งที่ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรคให้แต่ละกลุ่ม 2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเลือกบัตรคำสิ่งที่ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรคเขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (flip chart) 3. เฉลยคำตอบที่ถูกต้องเมื่อผู้รับการอบรมทำกิจกรรมกลุ่มเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ดูใบเฉลยที่ 3) ● สรุป 1. ทบทวนความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 5) 2. เปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ซักถาม 	<p>30 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>15 นาที</p> <p>10 นาที</p>	<p>1.ใบงานที่ 4</p> <p>2.กระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart)</p>

- ไบความรู้สำหรับวิทยากร
 - ไบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร
 - ไบงาน ไบเฉลย
 - ไบความรู้
 - ตัวอย่างแบบบันทึกการส่งต่อ
เมื่อมีผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด

ใบความรู้สำหรับวิทยากร

เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด”

สถานการณ์วัณโรค

วัณโรคเป็นโรคติดต่อที่กำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขในหลายประเทศ สำหรับประเทศไทย องค์การอนามัยโลกได้คาดการณ์ขนาดปัญหาวัณโรคไว้ว่าในปี 2552 จะมีอัตราความชุกของวัณโรคประมาณ 189 ต่อแสนประชากร อุบัติการณ์ของผู้ป่วยวัณโรคคิดเป็นอัตรา 137 ต่อแสนประชากร การตรวจพบรายป่วยคิดเป็นอัตรา 65,940 ต่อแสนประชากร ในภาพรวมของประเทศนั้นในปี 2551 พบอัตราความสำเร็จของการรักษา (Treatment success) ของผู้ป่วยรายใหม่เสมหะพบเชื้อคิดเป็นร้อยละ 82 อัตราตายคิดเป็นร้อยละ 7 อัตราการขาดยาคิดเป็นร้อยละ 4¹

กลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์ กลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน กลุ่มผู้มีประวัติเคยต้องชังในเรือนจำหรือผู้ติดสารเสพติดชนิดฉีด และกลุ่มผู้ที่อาศัยร่วมบ้าน หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรคปอด จากข้อมูลรายงานการเฝ้าระวังโรค ประจำปี 2549 พบว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่ป่วยเป็นวัณโรคมากกว่าช่วงอายุอื่นโดยพบว่ามีอัตราป่วยเป็นวัณโรคถึงร้อยละ 21.8² อย่างไรก็ตาม ข้อมูลสถิติสาธารณสุขประจำปี พ.ศ. 2547³ ได้สำรวจสาเหตุการตายในกลุ่มผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2543 – 2546 พบว่าวัณโรคติด 1 ใน 10 ของโรคที่เป็นสาเหตุการตายในกลุ่มผู้สูงอายุและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากปี 2543 พบอัตราการตายด้วยวัณโรคร้อยละ 10.1 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.0 ในปี 2546

ปัญหาที่สำคัญของการควบคุมวัณโรค คือ ผู้ป่วยขาดยา หรือกินยาไม่ต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ส่งผลให้เกิดเชื้อวัณโรคดื้อยา ข้อมูลจากการสำรวจวัณโรคดื้อยาทางห้องปฏิบัติการของประเทศไทยครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2549 พบว่าอัตราผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานรายใหม่คิดเป็นร้อยละ 1.65 และอัตราผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานที่เคยรักษามาก่อน ร้อยละ 34.54 และมีอัตราความสำเร็จการรักษาของผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานรายใหม่ คิดเป็นร้อยละ 53 และอัตราความสำเร็จการรักษาของผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานที่เคยรักษามาก่อนอยู่ที่ร้อยละ 53.4 ในขณะที่พบอัตราการตายของผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานรายใหม่สูงถึงร้อยละ 19.3⁴

สถานการณ์วัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

เนื่องจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งไม่สามารถอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวต้องออกไปเร่ร่อน หรือบางรายมีความสมัครใจที่จะอยู่ในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมกับผู้สูงอายุทำให้มีผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งป่วยเป็นวัณโรคด้วย

จากการสำรวจสถานการณ์วัณโรคปอดในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมกับผู้สูงอายุ จำนวน 14 แห่ง และในสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งจำนวน 11 แห่ง พบว่ามีผู้ใช้บริการป่วยเป็นวัณโรคปอด ร้อยละ 0.6 และ 1.7 ตามลำดับ⁵⁻⁶ ในขณะที่ ร้อยละ 33.3 เสียชีวิตระหว่างรักษาวัณโรค⁵ เนื่องจากผู้ใช้บริการในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมประกอบด้วยกลุ่มประชากรหลัก คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน ซึ่งถือเป็นกลุ่มประชากรที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค เพราะเป็นกลุ่ม

ที่มีภูมิคุ้มกันอ่อนแออันเนื่องจากสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย และการมีสุขอนามัยที่ไม่ดี อีกทั้งกลุ่มประชากรดังกล่าวถือเป็นกลุ่มที่ยากต่อการเข้ารับบริการตรวจรักษาอันเนื่องจากปัจจัยทางด้านงบประมาณด้านการตรวจสุขภาพของหน่วยงานทำให้ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรคไม่ได้รับการรักษา วัณโรคอย่างทันท่วงที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค

ผลกระทบจากความล่าช้าในการรักษา มีดังนี้

1. ความรุนแรงของโรคมะเร็งเพิ่มขึ้นเพราะเชื้อโรคจะมีการพัฒนาตัวอยู่ตลอดเวลา โดยเชื้อโรคจะไปทำลายเนื้อปอดจนทำให้เกิดแผลโพรงที่ปอด

2. ความทุกข์ทรมานมีมากขึ้น ความรุนแรงของโรคมะเร็งเพิ่มขึ้นยังส่งผลให้บุคคลผู้นั้นได้รับความทุกข์ทรมานจากการอาการป่วยที่มีเพิ่มมากขึ้น บางรายมีอาการเหนื่อย หอบมาก ไอออกมาเป็นเลือด ร่างกายซูบผอมจนไม่มีแรงไปทำงาน ต้องออกจากงานทำให้ขาดรายได้

3. เกิดการแพร่กระจายเชื้อ ความล่าช้าในการรักษา ยังส่งผลให้ผู้ที่มีการนำส่งสัยวัณโรคปอด ไม่ได้ป้องกันตนเองทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นได้ง่าย

ความรู้เบื้องต้นเรื่องวัณโรค

วัณโรค...คืออะไร

วัณโรค เป็นโรคติดต่อเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่าซึ่งออกมาพร้อมละอองเสมหะจากการไอ จาม โดยไม่ปิดปาก ปิดจมูกของผู้ป่วยวัณโรค

วัณโรค...พบได้บ่อยที่อวัยวะไหน

วัณโรคมักพบที่ปอดเราจึงเรียกว่า “วัณโรคปอด” ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีพบที่อวัยวะส่วนอื่น ๆ ได้ แต่จะเรียกกันว่า “วัณโรคนอกปอด” เช่น วัณโรคกระดูก วัณโรคต่อมน้ำเหลือง วัณโรคเยื่อหุ้มสมอง เป็นต้น

กลุ่มคนประเภทใด...ที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค

- กลุ่มผู้สูงอายุ
- กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์
- กลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- กลุ่มผู้มีประวัติเคยต้องขังในเรือนจำหรือผู้ติดสารเสพติดชนิดฉีด
- กลุ่มผู้ที่อาศัยรวมบ้าน หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรคปอด

รู้ไหม....อาการของวัณโรคปอดมีอะไรบ้าง

พวกเราจะรู้ได้อย่างไรว่าคนไหนน่าจะเป็นวัณโรคปอด ก็สังเกตจากอาการใดอาการหนึ่งต่อไปนี้

- ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์
- ไอเป็นเลือด
- มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน

- กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม น้ำหนักลด อ่อนเพลีย
- เจ็บหน้าอก รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้นกับกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ

ควรทำอย่างไร...เมื่อพบผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด

หากสังเกตพบผู้มีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น ผู้ดูแลควรแจ้งให้พยาบาลทราบทันที (ในกรณีที่หน่วยงานไม่มีพยาบาลให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านสุขภาพ) เพื่อพาไปหาคุณหมอและรับการตรวจเพิ่มเติมที่โรงพยาบาล ทั้งนี้ควรให้ผู้ให้บริการที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดป้องกันการแพร่กระจายเชื้อด้วยการใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าขหนูปิดปากขณะไอ จาม และจัดภาชนะที่มีฝาปิดไว้สำหรับชามเสมหะ

จะรู้ได้อย่างไร.....ว่าเป็นวัณโรคปอด

เมื่อพาผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดไปพบคุณหมอที่โรงพยาบาล ควรแจ้งอาการป่วยและโรคประจำตัวของผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดให้คุณหมอบทราบดีด้วย ในขณะเดียวกัน คุณหมอจะสอบถามอาการเจ็บป่วยเพิ่มเติมและสั่งตรวจ

- เสมหะ 3 ครั้ง โดย 1 ใน 3 ครั้ง เป็นเสมหะที่เก็บหลังจากตื่นนอนตอนเช้า
- เอกซเรย์ปอด

วัณโรคปอด รักษาหายหรือไม่

วัณโรคปอดรักษาหายได้...โดยผู้ป่วยต้องกินยาทุกวันติดต่อกันอย่างน้อย 6-8 เดือน

สิ่งสำคัญที่จะรักษาวัณโรคปอดให้หายคือ...

ต้องมีผู้ดูแลคอยดูผู้ป่วยกินยาทุกครั้งว่าผู้ป่วยได้กลืนยาลงไปทุกเม็ด เพราะถ้าให้ผู้ป่วยกินยาเอง ผู้ป่วยอาจจำไม่ได้ว่าตนเองกินยาไปหรือยัง หรือไม่ยอมกินยา ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้การรักษาวัณโรคปอดที่เป็นอยู่ก็จะมีผลยุ่งยาก และซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะถ้าเกิดปัญหาเชื้อดื้อยา

Tip box : ผู้ป่วยวัณโรครักษาหาย เราปลอดภัยจากการติดเชื้อวัณโรค

ความสัมพันธ์ระหว่างวัณโรคและโรคอื่น ๆ

โรคเอดส์และโรคเบาหวานเป็นโรคที่มีความสัมพันธ์กับวัณโรค เนื่องจากเป็นโรคที่ทำให้ภูมิคุ้มกันต่ำลงในร่างกายอ่อนแอ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ป่วยโรคเบาหวาน จึงมักป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ได้ง่ายรวมถึงวัณโรค

ดังนั้น ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยโรคเบาหวานและประชากรกลุ่มเสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค ประกอบด้วยผู้สูงอายุ ผู้มีประวัติเคยต้องขังในเรือนจำหรือผู้ติดสารเสพติดชนิดฉีด ผู้ที่อาศัยในบ้านหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรคปอดควรได้รับการตรวจเอกซเรย์ปอดเป็นประจำทุกปีหรือเมื่อมีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. Tuberculosis Control in the South-East Asia Region (The Regional Report: 2011). New Delhi, India. 2011
2. สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค ประจำปี 2549 . เรื่อง โรควัณโรค. <http://epid.moph.go.th>
3. สถิติสาธารณสุขประจำปี พ.ศ. 2547. กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี. 2548
4. สำนักวัณโรค. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. รายงานสถานการณ์และผลการดำเนินงานวัณโรคของไทย. ประจำปีไตรมาสที่ 1 ปีงบประมาณ 2554 . ฉบับที่ 2 ปีที่ 1 เมษายน 2554.
5. ทศนี้อย มนูญพานิชย์และคณะ. รายงานผลการดำเนินการติดตามโครงการสืบสวนพระเมตตาดูแลผู้สูงวัยให้ปลอดภัยจากวัณโรค. มปท. 2552.
6. ผลสำรวจเพื่อพัฒนาแกนนำที่ดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม. เอกสารยังไม่ได้ตีพิมพ์, 2554.

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 1

เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

1. หลังจากผู้รับการอบรมได้ชมวีดิทัศน์และตอบคำถามของวิทยากรเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว วิทยากรเฉลยคำถามดังนี้

1.1 วัณโรคปอดติดต่อกันได้อย่างไร

คำตอบ วัณโรคปอดติดต่อกันได้จากการไอ จาม โดยไม่ปิดปาก ปิดจมูกของผู้ป่วย

1.2 อาการของวัณโรคปอดมีอะไรบ้าง

คำตอบ 1.2.1 ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์

1.2.2 ไอเป็นเลือด

1.2.3 มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน

1.2.4 กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม น้ำหนักลด อ่อนเพลีย

1.2.5 เจ็บหน้าอก รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้นกับกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ

1.3 ต้องรักษาวัณโรคปอดนานแค่ไหนถึงจะหาย

คำตอบ วัณโรคปอดสามารถรักษาให้หายได้ด้วยการกินยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือน

1.4 ผู้ดูแลมีความสำคัญต่อการรักษาวัณโรคปอดให้หายได้อย่างไร

คำตอบ การมีผู้ดูแลเกี่ยวกับการกินยาต่อหน้าจะช่วยให้อาสาสมัครและตรวจสอบการกินยาอย่างต่อเนื่องโดยให้ผู้ป่วยปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์และพยาบาลอย่างเคร่งครัด

2. สรุปเนื้อหาสำคัญจากการเปิดสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าว ดังนี้

2.1 ความสำคัญของการมีผู้ดูแลในการกำกับกับการกินยาจะเป็นการย้ำเตือนไม่ให้ผู้ป่วยลืมกินยาซึ่งการลืมกินยาอาจจะส่งผลให้เกิดเชื้อวัณโรคต่อได้

2.2 ผู้ดูแลมีความสำคัญในการให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยและทำให้เข้าใจว่าวัณโรคปอดไม่ใช่โรคที่น่ารังเกียจ เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ และสามารถรักษาให้หายได้หากผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอจนครบกระบวนการรักษา

2.3 การปฏิบัติเมื่อมีผู้ป่วยวัณโรคปอดคือการให้ผู้ป่วยออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอตามสภาพร่างกายของผู้ป่วย การให้ผู้ป่วยกินอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขลักษณะ

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 2

เรื่อง “มารู้จักอาการของวัณโรคปอดกันเถอะ”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

เฉลยคำตอบ (ดูใบเฉลยที่ 1) พร้อมทบทวนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด ดังนี้

1. อาการนำสงสัยวัณโรคปอด ประกอบด้วย ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์ ไอเป็นเลือด ไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม น้ำหนักลด อ่อนเพลีย เจ็บหน้าอก รู้สึกเหนื่อยง่าย และหายใจเร็วขึ้นกับกิจกรรมที่เคยทำเป็นปกติ
2. กลุ่มผู้ใช้บริการที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค ผู้ใช้บริการที่อยู่ในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมกับผู้สูงอายุ และสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งนั้นจัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค เพราะผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ประกอบด้วยผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสภาพร่างกายอ่อนแอทำให้ง่ายต่อการติดเชื้อและป่วยเป็นวัณโรค
3. วิธีปฏิบัติเมื่อพบผู้ใช้บริการที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด เมื่อผู้ดูแลพบผู้ใช้บริการที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดควรแจ้งให้พยาบาลทราบทันที (ในกรณีที่หน่วยงานไม่มีพยาบาลให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านสุขภาพ)

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 3

เรื่อง “จะป้องกันอย่างไร ไม่ให้ตนเองและผู้อื่นติดโรค”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

เฉลยคำตอบ (ดูใบเฉลยที่ 2) พร้อมทบทวนวิธีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรคปอดสู่ผู้อื่น การป้องกันตนเองและการทำความสะอาดที่ถูกต้อง ดังนี้

วิธีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรคปอดสู่ผู้อื่น

1. การใส่หน้ากากอนามัย ผ้าขหนูที่สะอาดปิดปากขณะไอ จาม

การป้องกันการติดต่อของโรคติดต่อทางเดินหายใจที่ดีที่สุดนั้น คือการให้ผู้ที่มีการไอ จามใช้หน้ากากอนามัย หรือผ้าขหนูที่สะอาดปิดปากเพราะเป็นวิธีป้องกันที่ต้นเหตุไม่ให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อ ทั้งนี้ผู้ดูแลควรแนะนำให้ผู้ใช้บริการที่มีอาการนำสงสัยไวรัสโรคปอดหรือผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นไวรัสโรคปอดใส่หน้ากากอนามัยให้ถูกต้องด้วย (ดูขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ใบความรู้)

2. การใช้ภาชนะที่มีฝาปิดสำหรับบ้วนเสมหะ

เนื่องจากไวรัสโรคปอดเป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจ ติดต่อกันได้ทางไอ จาม และเสมหะ ดังนั้น นอกจากการให้ผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นไวรัสโรคปอดใส่หน้ากากอนามัยให้ถูกต้องแล้ว ผู้ดูแลควรจัดหาภาชนะที่มีฝาปิดให้ผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นไวรัสโรคปอดไว้สำหรับบ้วนเสมหะเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

การป้องกันตนเองของผู้ดูแล

เนื่องจากผู้ดูแลเป็นบุคลากรที่ดูแล ใกล้ชิดกับผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นไวรัสโรคปอด ดังนั้นการป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากผู้ดูแลป่วยเป็นไวรัสโรคปอด หน่วยงานก็จะขาดบุคลากรหลักในการดูแลผู้ใช้บริการ

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 4

เรื่อง “กำจัดการกักอนามัย เสมหะ ทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนอย่างไร..ให้ถูกต้อง”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

สรุปและทบทวนเนื้อหาสำคัญ ดังนี้

1. **วิธีการกำจัดการกักอนามัย** การกำจัดการเสมหะและการทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนของผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคปอดที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญเพราะหากกำจัดการกักอนามัย หรือกำจัดการเสมหะไม่ถูกวิธี ไม่มีการทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนของผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคปอดจะยิ่งทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นได้ (ดูวิธีการกำจัดการกักอนามัย การกำจัดการเสมหะ และการทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนของผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคปอดที่ใบความรู้)

2. **ระยะเวลาหรือความถี่**ในการกำจัดการกักอนามัย การกำจัดการเสมหะและการทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนของผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคปอดควรทำเป็นประจำทุกวันยกเว้นเครื่องนอนสามารถทำความสะอาดได้อย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากรที่ 5

เรื่อง “ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค”

ขั้นตอนการดำเนินการ และหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

เฉลยคำตอบ (ดูใบเฉลยที่ 4) พร้อมทบทวนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรค ปอดในด้านอื่น ๆ เช่น การให้ผู้ป่วยพักผ่อนให้เพียงพอ การออกกำลังกายตามสภาพร่างกายและด้านโภชนาการเพื่อให้ผู้ป่วยมีสุขภาพร่างกาย จิตใจที่ดี ทั้งนี้การให้ผู้ป่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรคำนึงถึงสภาพร่างกายของผู้ป่วยและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างถูกต้อง

ใบงานที่ 1
“มารู้จักอาการของไวรัสโรคปอดกันเถอะ”

ภารกิจ

1. แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน
2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเลือกบัตรคำเกี่ยวกับอาการนำสงสัยไวรัสโรคปอดเขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) (เวลา 10 นาที)

บัตรคำอาการ

ไอเรื้อรังติดต่อกันนานกว่า 2 สัปดาห์	น้ำหนักลด	หายใจติดขัด
เบื่ออาหาร	ชาตามปลายมือ ปลายเท้า	เจ็บหน้าอก
มีไข้ (มักเป็นช่วงบ่าย เย็น หรือตอนกลางคืน)	ไอมีเลือดปน	หน้ามืด เวียนศีรษะ
มีผื่น/ตุ่ม ขึ้นตามตัว	หิวข้าวบ่อย ๆ	เลือดออกตามไรฟัน
ถ่ายเป็นเลือด	ปวดตามข้อ	คัดจมูก จาม น้ำมูกไหล

ใบเฉลยใบงานที่ 1
 “มารู้จักอาการของวัณโรคปอดกันเถอะ”

บัตรคำอาการ

อาการนำสงสัยวัณโรคปอด	ใช่	ไม่ใช่
1. ไอเรื้อรังติดต่อกันนานกว่า 2 สัปดาห์	✓	
2. น้ำหนักลด	✓	
3. หายใจติดขัด		✗
4. เบื่ออาหาร	✓	
5. ซาปลายมือ ปลายเท้า		✗
6. เจ็บหน้าอก	✓	
7. มีไข้ (มักเป็นช่วงบ่าย เย็น หรือตอนกลางคืน)	✓	
8. ไอมีเลือดปน	✓	
9. หน้ามืด เวียนศีรษะ		✗
10. มีผื่น/ตุ่ม ขึ้นตามตัว		✗
11. หิวข้าวบ่อย ๆ		✗
12. เลือดออกตามไรฟัน		✗
13. ถ่ายเป็นเลือด		✗
14. ปวดตามข้อ		✗
15. คัดจมูก จาม น้ำมูกไหล		✗

ใบงานที่ 2
“จะป้องกันอย่างไร ไม่ให้ตนเองและผู้อื่นติดโรค”

ภารกิจ

1. แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน
2. ให้สมาชิกกลุ่มอ่านทำความเข้าใจใบงานที่ 2 ซึ่งเป็นกรณีศึกษา และระดมสมองโดยให้สมาชิกกลุ่มสมมติตัวเองว่าเป็นดาว และเขียนคำตอบลงบนกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) (เวลา 15 นาที)
คำถาม “*ถ้าท่านเป็นดาว ท่านจะแนะนำให้ย่ำคำปฏิบัติตัวอย่างไรไม่ให้แพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น*”
3. ให้แต่ละกลุ่มเลือกผู้แทนจำนวน 1 คนเพื่อนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม

กรณีศึกษา

ดาว (นามสมมติ) อายุ 40 ปี ทำงานในตำแหน่งผู้ดูแลของสถานสงเคราะห์แห่งหนึ่งมาเป็นระยะเวลา 10 ปี โดยมีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ดาวสังเกตเห็นว่ายายคำไอเรื้อรังมาร่วม 3 เดือนแล้ว แต่เพิ่งมีอาการไอเลือดออกเมื่อ 2 วันที่ผ่านมา ดาวจึงไปแจ้งกับพยาบาล ซึ่งพยาบาลประเมินอาการแล้วเห็นควรพยายายคำไปพบแพทย์ โดยแพทย์ตรวจพบว่ายายคำเป็นวัณโรค

เมื่อกลับมาถึงสถานสงเคราะห์ พยาบาลแจ้งเรื่องดังกล่าวให้ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์และผู้ดูแลทราบ เมื่อดาวทราบว่ายายคำป่วยเป็นวัณโรคก็มีความวิตกกังวล กลัวจะติดวัณโรค เนื่องจากดาวเป็นผู้ดูแลประจำที่ดูแลเรือนนอนที่ยายคำพักอยู่ ดาวจึงได้รับมอบหมายจากพยาบาลให้ทำหน้าที่เป็นผู้ที่คอยกำกับกรกินยาของยายคำตามที่เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลได้แนะนำมา

ตั้งแต่ดาวทำงานเป็นผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์แห่งนี้มายังไม่เคยเห็นผู้สูงอายุคนไหนเป็นวัณโรค ดาวจึงไม่มีความรู้เรื่องวัณโรคเลย ใจหนึ่งดาวก็สงสารและเห็นใจยายคำแต่อีกใจหนึ่งดาวก็กลัวตนเองและผู้สูงอายุคนอื่นจะติดโรคนีไปด้วย

ประเด็นคำถาม

1. “ถ้าท่านเป็นดาว ท่านจะแนะนำให้ยายคำปฏิบัติตัวอย่างไรไม่ให้แพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น”
2. “ท่านจะมีวิธีการป้องกันตนเองขณะดูแลยายคำอย่างไร”

ใบเฉลยใบงานที่ 2 “จะป้องกันอย่างไร ไม่ให้ตนเองและผู้อื่นติดโรค”

ข้อพึงระวัง เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ให้สมาชิกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นอาจทำให้ผู้รับการอบรมไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเกรงว่าความคิดเห็นของตนอาจเป็นวิธีการหรือการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามที่วิทยากรได้บรรยาย

ดังนั้น ในการเฉลยคำตอบ วิทยากรจึงต้องระวังไม่ให้เกิดการเฉลยคำตอบของตนเป็นลักษณะการตำหนิ โดยควรสื่อสารในประเด็นของบริษัท หรือลักษณะของหน่วยงานที่มีความแตกต่างกัน เช่น สังกัดของหน่วยงานจึงทำให้คำตอบของผู้รับการอบรมมีความแตกต่างกันได้

เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

1.คำถาม “ถ้าท่านเป็นดาว ท่านจะแนะนำให้อายคำปฏิบัติตัวอย่างไรไม่ให้แพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น”

คำตอบ 1. จะให้ผู้ป่วยใช้หน้ากากอนามัย หรือผ้าเช็ดหน้า หรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปาก ปิดจมูกทุกครั้งที่เวลาไอ หรือจาม

2. หากระบองหรือระโณนที่มีฝาปิดโดยใส่น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาวหรือผงซักฟอกหรือใส่น้ำผสมต่างทับทัมไว้ให้ผู้ป่วยบ้วนเสมหะ

3. เนื่องจากหน่วยงานไม่มีห้องแยกโรค ก็จะทำนำผู้ป่วยไปนอนอยู่มุมใดมุมหนึ่งของห้อง โดยจะจัดให้อยู่ใกล้หน้าต่างเพื่อให้อากาศถ่ายเทสะดวกและแสงแดดส่องถึง

4. จะกำจัดเสมหะของยายคำด้วยการนำเสมหะไปเผาหรือฝังหรือทิ้งลงโถส้วมในวันถัดไป และทำความสะอาดระบองหรือระโณนนั้นโดยนำไปฝั่งแดดให้แห้ง

5. ทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารของยายคำทุกวันและนำออกไปฝั่งแดด

6. ทำความสะอาดเสื้อผ้าของยายคำทุกวันและนำไปฝั่งแดด ยกเว้นเครื่องนอนที่จะทำความสะอาด 1 ครั้งต่ออาทิตย์

7. แยกทำความสะอาดผ้าขนหนูหรือผ้าปิดปากที่ยายคำใช้ปิดปากเวลาไอจามต่างหากไม่รวมกับเสื้อผ้าของผู้อื่น และนำไปฝั่งแดดทุกวัน

8. ทิ้งหน้ากากอนามัยที่ยายคำใช้ปิดปากเวลาไอจามลงในถังขยะติดเชื้อ

2. คำถาม “ท่านจะมีวิธีการป้องกันตนเองขณะดูแลยายคำอย่างไร”

คำตอบ 1. ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ และพักผ่อนให้เพียงพอ

2. ไม่สัมผัสเสมหะของผู้ป่วยโดยตรง

3. กรณีที่พี่เลี้ยงป่วยเป็นโรคเบาหวาน หรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ ควรหลีกเลี่ยงการดูแลผู้ป่วย วัณโรคอย่างน้อย 2 สัปดาห์แรกของการรักษา

ใบงานที่ 3

“กำจัดหน้ากากอนามัย เสมหะ ทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนอนอย่างไร...ให้ถูกต้อง”

ภารกิจ

1. แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม โดยให้กลุ่มมีจำนวนสมาชิกเท่ากัน
2. ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนจับฉลากเพื่อเริ่มทำกิจกรรม
3. สมาชิกกลุ่มร่วมกันระดมสมองในประเด็นที่กลุ่มได้จากการจับฉลากโดยสมาชิกสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ที่ทางคณะทำงานได้จัดเตรียมไว้ให้ (15 นาที)
 - 3.1 **กลุ่มที่ได้ฉลากที่ 1** ให้ระดมสมองหาวิธีการกำจัดเสมหะที่ถูกต้องใน 2 กรณี คือ
 - 3.1.1 กรณีภาชนะที่ใช้ได้ครั้งเดียว เช่น ถังพลาสติกหรือกระป๋องที่ไม่มีน้ำหล่อ
 - 3.1.2 กรณีภาชนะที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น กระป๋องที่มีน้ำหล่อ
 - 3.2 **กลุ่มที่ได้ฉลากที่ 2** ให้ระดมสมองหาวิธีการทำความสะอาดสิ่งของต่าง ๆ ของผู้ป่วยที่ถูกต้องและระยะเวลาหรือความถี่ในการทำทำความสะอาดสิ่งของต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.2.1 เสื้อผ้า
 - 3.2.3 เครื่องนอน
 - 3.3 **กลุ่มที่ได้ฉลากที่ 3** ให้ระดมสมองในประเด็นการกำจัดหน้ากากอนามัย ดังนี้
 - 3.3.1 บอกขั้นตอนการถอดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง
 - 3.3.2 วิธีการกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง
4. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการระดมสมองของกลุ่ม

ใบงานที่ 4
“ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค”

ภารกิจ

1. แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน
2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเลือกบัตรคำสิ่งที่ผู้ป่วยวัณโรคควรและไม่ควรปฏิบัติ เขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) (เวลา 10 นาที)

บัตรคำ

กินอาหารที่มีประโยชน์	กินอาหารประเภททอด มัน
ออกกำลังกายตามสภาพร่างกาย	ทำงานหนัก
นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ	สูบบุหรี่
ดื่มเหล้า	ดื่มน้ำเย็น
เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น	กินอาหารร้อน

ใบเฉลยใบงานที่ 4
“ควร...ไม่ควรเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค”

ควรปฏิบัติ	ไม่ควรปฏิบัติ
<ol style="list-style-type: none"> 1. กินอาหารที่มีประโยชน์ 2. ออกกำลังกายตามสภาพร่างกาย 3. นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ 4. กินอาหารร้อน 5. เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น <p>หมายเหตุ: พี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลสามารถให้ผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ทั้งนี้ควรคำนึงถึงสภาพร่างกายของผู้ป่วยและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างถูกต้อง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กินอาหารประเภททอด มัน 2. ทำงานหนัก 3. สูบบุหรี่ 4. ดื่มน้ำเย็น 5. ดื่มเหล้า <p>หมายเหตุ: กรณีที่ผู้ป่วยยังมีอาการไอ การกินอาหารประเภททอด มัน หรือน้ำเย็นจะกระตุ้นให้เกิดการไอมากขึ้น</p>

ใบความรู้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด

วัณโรค...คืออะไร

วัณโรค เป็นโรคติดต่อเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่าซึ่งออกมาพร้อมละอองเสมหะจากการไอ จาม โดยไม่ปิดปาก ปิดจมูกของผู้ป่วยวัณโรค

วัณโรค...พบได้บ่อยที่อวัยวะไหน

วัณโรคมักพบที่ปอดเราจึงเรียกว่า “วัณโรคปอด” ในขณะที่เดียวกันก็ยังพบที่อวัยวะส่วนอื่น ๆ ได้ แต่จะเรียกกันว่า “วัณโรคนอกปอด” เช่น วัณโรคกระดูก วัณโรคต่อมน้ำเหลือง วัณโรคเยื่อหุ้มสมอง เป็นต้น

กลุ่มคนประเภทใด...ที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค

- กลุ่มผู้สูงอายุ
- กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์
- กลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- กลุ่มผู้มีประวัติเคยต้องขังในเรือนจำหรือผู้ติดสารเสพติดชนิดฉีด
- กลุ่มผู้ที่อาศัยร่วมบ้าน หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรคปอด

รู้ไหม....อาการของวัณโรคปอดมีอะไรบ้าง

พวกเราจะรู้ได้อย่างไรว่าคนไหนน่าจะเป็นวัณโรคปอด ก็สังเกตจากอาการใดอาการหนึ่งต่อไปนี้

- ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์
- ไอเป็นเลือด
- มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน
- กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม น้ำหนักลด อ่อนเพลีย
- เจ็บหน้าอก รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้นกับกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ

ควรทำอะไร...เมื่อพบผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด

หากสังเกตพบผู้ที่มีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้น ผู้ดูแลควรแจ้งให้พยาบาลทราบทันที (ในกรณีที่หน่วยงานไม่มีพยาบาลให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านสุขภาพ) เพื่อพาไปหาคุณหมอและรับการตรวจเพิ่มเติมที่โรงพยาบาล ทั้งนี้ควรให้ผู้ให้บริการที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดป้องกันการแพร่กระจายเชื้อด้วยการใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าขหนูปิดปากขณะไอ จาม และจัดภาชนะที่มีฝาปิดไว้สำหรับขากเสมหะ

วัณโรคปอด รักษาหายหรือไม่

วัณโรคปอดรักษาหายได้...โดยผู้ป่วยต้องกินยาทุกวันติดต่อกันอย่างน้อย 6-8 เดือน

สิ่งสำคัญที่จะรักษาวัณโรคปอดให้หายคือ...

ต้องมีผู้ดูแลคอยดูผู้ป่วยกินยาทุกครั้งว่าผู้ป่วยได้กลืนยาลงไปทุกเม็ดเพราะถ้าให้ผู้ป่วยกินยาเอง ผู้ป่วยอาจจำไม่ได้ว่าตนเองกินยาไปหรือยังหรือไม่ยอมกินยาซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้การรักษาวัณโรคปอดที่เป็นอยู่ก็จะมีคามยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นโดยเฉพาะถ้าเกิดปัญหาเชื้อดื้อยา

Tip box : ผู้ป่วยวัณโรครักษาหาย เราปลอดภัยจากการติดเชื้อวัณโรค

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรค การป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ป่วยและ การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยไวรัสโรคปอด

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรค มี 2 วิธี คือ

1. ให้ผู้ป่วยไวรัสโรคปอดใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาดปิดปากและปิดจมูกทุกครั้ง เวลาไอหรือจาม
2. ให้ผู้ดูแลจัดหากระป๋องหรือกระโถนบ้วนเสมหะให้กับผู้ป่วย

วิธีที่ 1. ให้ผู้ป่วยไวรัสโรคปอดใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาดปิดปากและปิดจมูกทุกครั้ง เวลาไอหรือจาม

ความสำคัญของหน้ากากอนามัย

เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นและคนที่อยู่ใกล้ชิด

ข้อปฏิบัติในการใส่หน้ากากอนามัย

1. ขณะใส่หน้ากากอนามัยสามารถดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารได้โดยให้ดึงหน้ากามาไว้ใต้คาง เมื่อดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารเสร็จก็ดึงหน้ากากลับมาปิดปากปิดจมูกเช่นเดิม
2. เปลี่ยนหน้ากากอนามัยเมื่อเปียกน้ำจากการแปร่งพ่น ล้างหน้า หรืออาบน้ำ
3. เปลี่ยนหน้ากากอนามัยทุกวัน ไม่เก็บหน้ากากอนามัยไว้ใช้ซ้ำเพราะอาจแพร่กระจายเชื้อไปตามที่ต่างๆ ได้
4. ผู้ป่วยควรใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น
5. เมื่อหยุดไอ ก็ไม่จำเป็นต้องใส่หน้ากากอนามัย

ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง ควรปฏิบัติดังนี้

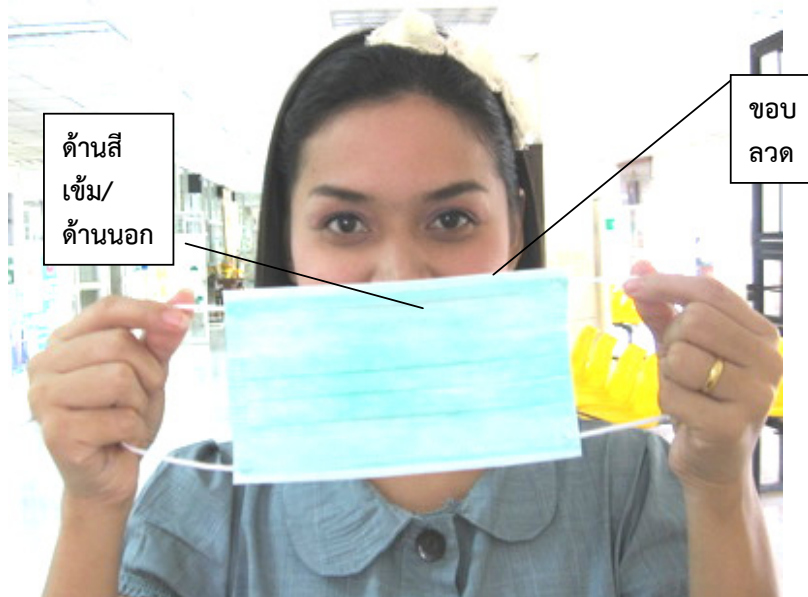
- ให้ผู้ป่วยใช้หน้ากากอนามัยหรือผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปาก ปิดจมูกทุกครั้งเวลาไอหรือจาม โดยถือว่าเป็นวิธีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นได้ดีที่สุด เนื่องจากเป็นการป้องกันที่ตัวผู้ป่วย

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

1. ล้างมือก่อนใส่หน้ากากอนามัย

2. ให้ด้านสีเข้มอยู่ด้านนอก โดยให้ขอบลวดอยู่ด้านบนบนสันจมูก

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง (ต่อ)

3.ดึงสายคล้องหูทั้ง 2 ข้าง

ไม่จับบริเวณผ้าของหน้ากากอนามัย

4. กดขอบลวดให้ติดกับดั้งจมูก

ขอบลวด

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง (ต่อ)

5.ดึงหน้ากกกลงมาให้ปิดจมูกและปากให้กระชับ

ใส่หน้ากากไม่กระชับ

ภาพที่ 2 การกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

1. จับสายคล้องหูทั้ง 2 ข้าง

ไม่จับบริเวณผ้าของหน้ากากอนามัย

2. นำหน้ากากอนามัยไปทิ้งลงถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิดหรือเผาทำลาย ไม่ทิ้งลงพื้นหรือทิ้งร่วมกับขยะทั่วไป

ภาพที่ 2 การกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง (ต่อ)

3. ล้างมือทุกครั้งหลังถอดและทิ้งหน้ากากอนามัย

หมายเหตุ ถ้าผู้ป่วยใช้หน้ากากผ้า ผ้าเช็ดหน้า หรือผ้าขนหนูแทนหน้ากากอนามัย ควรแยกทำความสะอาด
สะอาดต่างหากจากเสื้อผ้า โดยซักทำความสะอาด และนำออกไปผึ่งแดดทุกวัน

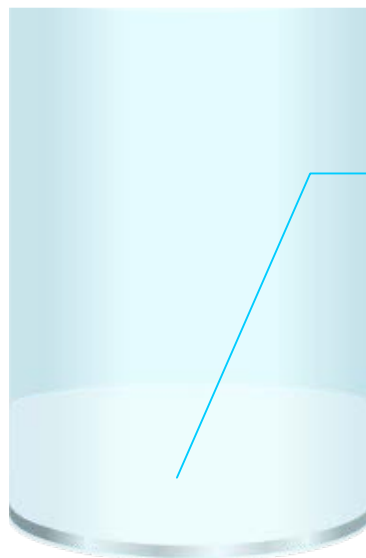
วิธีที่ 2 ให้ผู้ดูแลจัดหากระป๋องหรือกระโถนบัวนเสมหะให้กับผู้ป่วย

ภาพที่ 3 ภาพภาชนะบัวนเสมหะและการกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง

1. จัดหากระป๋องหรือกระโถนที่มีฝาปิด

2. ถ้าไม่มีฝาปิดให้ใส่น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาวหรือน้ำละลายผงซักฟอกหรือใส่น้ำผสมต่างทับทิมไว้ใช้บัวนเสมหะ

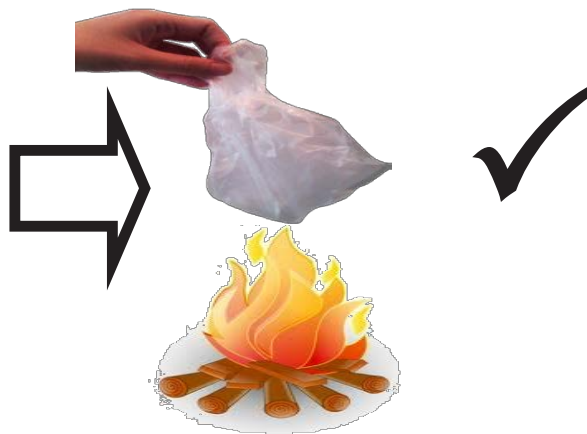

น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยา
ซักผ้าขาวหรือน้ำ
ละลายผงซักฟอกหรือ
ใส่น้ำผสมต่างทับทิม

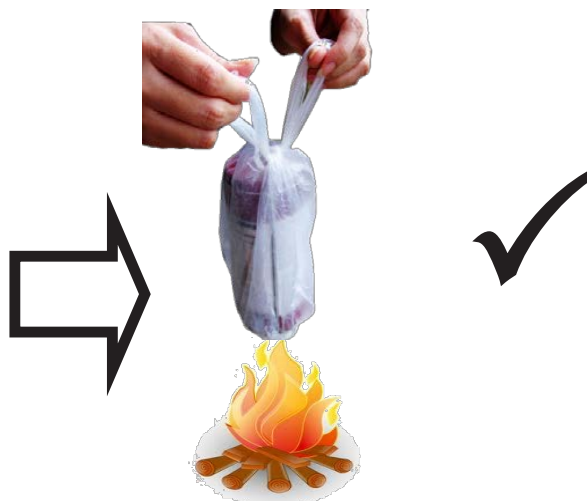
ภาพที่ 4 การกำจัดเศษขยะที่ถูกต้อง

1. ภาชนะที่ใช้ได้ครั้งเดียว เช่น ถุงพลาสติกหรือกระป๋องที่ไม่มีน้ำหล่อควรกำจัดทิ้งในวันเดียวกันโดยเผาทำลายหรือทิ้งลงถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิด ไม่ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป โดยไม่นำภาชนะนั้นมาใช้ซ้ำอีก

1.1 กรณีบ้วนเศษลงในถุงพลาสติก ให้มัดถุงพลาสติกให้แน่นก่อนกำจัดทิ้ง

1.2 กรณีบ้วนเศษลงในกระป๋องที่ไม่มีน้ำหล่อให้นำถุงพลาสติกมาใส่และมัดถุงพลาสติกให้แน่นก่อนกำจัดทิ้ง

ภาพที่ 4 การกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง (ต่อ)

2. กรณีภาชนะที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น กระจกที่มีน้ำหล่อ ให้นำเสมหะไปเผาหรือฝังหรือเททิ้งลงโถส้วมในวันถัดไป ไม่นำเสมหะทิ้งลงถังขยะทั่วไป

3. ทำความสะอาดกระป๋องหรือกระโถนแล้วนำไปฝังแดดให้แห้ง

หมายเหตุ 1. การทำความสะอาดกระป๋องหรือกระโถน ผู้ดูแลไม่จำเป็นต้องใส่ถุงมือเนื่องจากเสมหะที่อยู่ในกระป๋องหรือกระโถนได้ผ่านการฆ่าเชื้อโรคแล้ว
2. สก๊อตไบร์ทที่นำมาใช้ทำความสะอาดกระป๋องหรือกระโถนควรแยกใช้ต่างหากไม่นำมาใช้ร่วมกับการทำความสะอาดภาชนะอื่น

- การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด
 1. กรณีหน่วยงานมีห้องแยกโรค

ภาพที่ 5 การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด

2. กรณีหน่วยงานไม่มีห้องแยกโรค

ภาพที่ 6 การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด

- ทำความสะอาดห้องอย่างไร.....ให้ถูกต้อง
ควรทำความสะอาดพื้นห้องทุกวันด้วยการถูพื้น เนื่องจากละอองฝอยเสมหะมีโอกาสหล่นลงพื้นขณะผู้ป่วยไอ จาม
- ทำความสะอาดเครื่องนอน เสื้อผ้า ภาชนะใส่อาหารของผู้ป่วย อย่างไร..... ให้ถูกต้อง
เครื่องนอน
ควรซักทำความสะอาดหรือนำออกมาผึ่งแดดอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง
เสื้อผ้า
ควรซักทำความสะอาดแล้วนำออกมาผึ่งแดดทุกวัน
ภาชนะใส่อาหาร
ควรล้างทำความสะอาดและนำออกมาผึ่งแดดทุกวัน

- การป้องกันตนเองของผู้ดูแล

ภาพที่ 7 การป้องกันตนเองของผู้ดูแล

1. ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ และพักผ่อนให้เพียงพอ

2. ไม่สัมผัสเสมหะของผู้ป่วยโดยตรง ถ้าสัมผัสต้องรีบล้างมือทำความสะอาดโดยเร็ว

3. กรณีที่ผู้ดูแลป่วยเป็นโรคเบาหวานหรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ ควรหลีกเลี่ยงการดูแลผู้ป่วยวัณโรคอย่างน้อย 2 สัปดาห์แรกของการรักษา

การดูแลด้านสุขภาพทั่วไปของผู้ป่วยวัณโรค

- การกินอาหาร

1. ควรให้ผู้ป่วยกินอาหารที่มีประโยชน์ ปรุงสุกและสะอาด
2. ลดอาหารประเภททอด มัน หรือน้ำเย็น เพราะอาหารเหล่านี้จะทำให้เกิดการไอมากขึ้น
3. ดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้ว
4. งดสูบบุหรี่ ยาเส้นเพราะบุหรี่และยาเส้นทำให้เสมหะเหนียวและออกมายากจึงทำให้เกิดการไอมากขึ้น
5. งดเหล้า ของมันเมาทุกชนิดเพราะยาวัณโรคมีผลต่อดับ การดื่มของมึนเมาทุกชนิดจะเป็นอันตรายต่อดับ

- การดูแลสุขภาพทั่วไป

1. ควรให้ผู้ป่วยพักผ่อนอย่างเพียงพอ
2. ควรให้ผู้ป่วยเดินหรือออกกำลังกายตามสภาพร่างกาย
3. **ไม่**ควรให้ผู้ป่วยยกของหนักเพราะจะทำให้ผู้ป่วยมีอาการเจ็บหน้าอกและไอออกมาเป็นเลือด
4. ผู้ป่วยควรได้รับความกำลังใจจากบุคคลรอบข้าง
5. ควรให้ผู้ป่วยเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ทั้งนี้ควรคำนึงถึงสภาพร่างกายของผู้ป่วยและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างถูกต้อง

ตัวอย่าง
แบบบันทึกการส่งต่อเมื่อมีผู้มีอาการนำส่งสัยวัณโรคปอด

เรียน งานพยาบาล

วันที่23...ส.ค....54

ชื่ออาคาร/เรือนนอน.....กล้วยไม้.....

ชื่อผู้รับบริการนายทวล.....งานดี.....

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าผู้ป่วยมีอาการหรือมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

อาการนำส่งสัยวัณโรคปอด

☐ ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์	☐ น้ำหนักลด อ่อนเพลีย
☐ ไอเป็นเลือด	☐ กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม
☐ เจ็บหน้าอก	
☐ รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้น กับการทำกิจกรรมที่เคยทำเป็นปกติ	
☐ มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน	
☐ อื่น ๆ	

.....

ระยะเวลาที่มีอาการทั้งหมดประมาณ วัน/สัปดาห์/เดือน/ปี

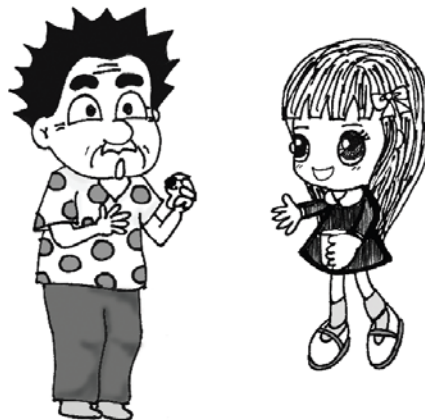
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ

(ผู้ดูแล)

แผนการสอนที่ 3

การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด

แผนการสอนที่ 3 การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด

ศรินยา / ทศนีย์ / กาญจนา

วัตถุประสงค์	<p>เพื่อให้ผู้รับการอบรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่องและผลกระทบที่เกิดขึ้นหากผู้ป่วยกินยาไม่ต่อเนื่อง 2. มีความรู้และวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อผู้ป่วยเกิดอาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรคปอด
สาระสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสำคัญของการกินยา 2. สาเหตุของการกินยาไม่ต่อเนื่อง 3. ทำอย่างไรให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลัก 3 ต. 4. การบันทึกการกินยา 5. อาการผิดปกติจากการกินยาที่ผู้ดูแลต้องแจ้งพยาบาล
กระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชมวีดิทัศน์ 2. บรรยาย 3. แบ่งกลุ่มระดมสมอง
สื่อ/อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. วีดิทัศน์ เรื่อง “การรับประทานยารักษาวัณโรคอย่างครบถ้วน ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ” (เวลา 5 นาที) 2. ใบงาน 3. ใบความรู้ 4. สไลด์นำเสนอ (Power point) 5. กระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart)
เวลา	1 ชั่วโมง 30 นาที

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 1 กลุ่มใหญ่	<p>หัวข้อ เรื่อง “การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ เชื่อมโยงบทบาทของผู้ดูแลโดยตั้งคำถาม “หน้าที่ของท่านในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคมีอะไรบ้าง” ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกระบวนการด้วยการเปิดวิดีโอ เรื่อง “การรับประทานยาวัณโรคอย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ” เมื่อผู้รับการอบรมชมวิดีโอดังกล่าวเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วจึงเริ่มบรรยายในหัวข้อดังกล่าว ● สรุป ทบทวนความรู้ในหัวข้อดังกล่าวโดยเน้นการใช้หลัก 3 ต. เพื่อให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่องพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ซักถาม 	<p>30 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>20 นาที</p> <p>5 นาที</p>	<p>1.วิดีโอ เรื่อง “การรับประทานยาวัณโรคอย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ”</p> <p>2.สไลด์นำเสนอ (Power point)</p>

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 2 กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อ เรื่อง “ทำอะไร... หากผู้ป่วยไม่กินยาและวิธีทำให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่อง”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมตามรูปแบบการดูแลของผู้รับการอบรม เช่น ผู้รับการอบรมที่มาจากหน่วยงานด้านผู้สูงอายุให้อยู่กลุ่มเดียวกัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. แจกใบงานที่ 1 ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเพื่อหาวิธีการให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่องและหาวิธีการแก้ปัญหากรณีผู้ป่วยไม่ยอมกินยา โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) 2. ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนนำเสนอผลการระดมสมองของกลุ่ม กลุ่มละ 3-5 นาที ● สรุป สรุปวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ป่วยกินยาอย่างครบถ้วนถูกต้องจากแต่ละกลุ่มพร้อมเสนอแนะวิธีการอื่นที่นอกเหนือจากที่แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นมารวมถึงเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหากรณีผู้ป่วยไม่ยอมกินยา 	<p>40 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>20 นาที</p> <p>15 นาที</p>	ใบงานที่ 1

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
ตอนที่ 3 กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อ เรื่อง “อาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอด... รู้ก่อน ผู้ป่วยปลอดภัย”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน จากการทำกิจกรรมสันทนากการ (เลือกกิจกรรมสันทนากการที่ภาคผนวก) ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. แจกใบงานที่ 2 พร้อมบัตรคำอาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอด 2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเลือกเฉพาะบัตรคำอาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอดจำนวน 10 ใบ เขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart) 3. เผลยคำตอบที่ถูกต้องของแต่ละกลุ่ม (ดูใบเฉลย) <ul style="list-style-type: none"> ● สรุป ทบทวนความรู้ในหัวข้อดังกล่าวข้างต้นด้วยการให้ผู้รับการอบรมอ่านอาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอดที่ผู้ดูแลต้องแจ้งพยาบาลทั้ง 10 ข้อ พร้อมกัน (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร) พร้อมแจกชุดใบความรู้ 	<p>20 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>10 นาที</p> <p>5 นาที</p>	<p>1.ใบงานที่ 2</p> <p>2. บัตรคำอาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอด</p> <p>3.ชุดใบความรู้</p>

- ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร
 - ใบงาน ใบเฉลย
 - ใบความรู้

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร

เรื่อง “อาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอด... รู้ก่อน ผู้ป่วยปลอดภัย”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร

สรุปเนื้อหาสำคัญของการทำกิจกรรม ดังนี้

1. อาการผิดปกติจากการกินยาวิธโรคปอดที่ต้องแจ้งพยาบาล มีดังนี้
 - 1.1.1 ซาตามปลายมือ ปลายเท้า
 - 1.1.2 ปวดตามข้อ
 - 1.1.3 แพ้แสง
 - 1.1.4 อาการคล้ายไข้หวัด
 - 1.1.5 วิงเวียน เดินเซ การทรงตัวผิดปกติ หูอื้อ ไม่ได้ยินเสียง
 - 1.1.6 ตามัวมากขึ้น
 - 1.1.7 ตัวเหลือง ตาเหลือง
 - 1.1.8 คลื่นไส้อาเจียนมาก
 - 1.1.9 เป็นจ้ำเลือด
2. ลักษณะอาการที่ไม่ได้เกิดจากการกินยาวิธโรคปอด มีดังนี้
 - 2.2.1 ท้องผูก
 - 2.2.2 อยากอาหาร
 - 2.2.3 ระบายน้ำ
 - 2.2.4 ปัสสาวะบ่อย
 - 2.2.5 กล้ามเนื้อกระตุก

* ปัสสาวะเป็นสีส้มแดง -- ในเบื้องต้นผู้ดูแลสามารถแนะนำให้ผู้ป่วยดื่มน้ำให้เพียงพอเพราะจะช่วยให้สีปัสสาวะจางลง

ใบงานที่ 1

ทำอย่างไร.... หากผู้ป่วยไม่กินยาและวิธีทำให้กินยาอย่างต่อเนื่อง

ภารกิจ

1. แบ่งผู้รับการอบรมตามรูปแบบการดูแลของผู้รับการอบรม เช่น ผู้รับการอบรมที่มาจากหน่วยงานด้านผู้สูงอายุให้อยู่กลุ่มเดียวกัน
2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมอง เพื่อหาวิธีการร่วมกัน ดังนี้
 - 2.1 วิธีการแก้ปัญหากรณีผู้ป่วยวันโรคปอดไม่ยอมกินยา
 - 2.2 วิธีทำอย่างไรให้ผู้ป่วยกินยาต่อเนื่อง โดยใช้หลัก 3 ต.
โดยเขียนคำตอบลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart)
3. ส่งผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลการระดมสมอง กลุ่มละ 3-5 นาที

ใบงานที่ 2

อาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรคปอด...รู้ก่อน ผู้ป่วยปลอดภัย

- ภารกิจ**
1. แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน เพื่อเริ่มทำกิจกรรม
 2. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเลือกเฉพาะบัตรคำอาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรคปอดที่ผู้ดูแลต้องแจ้งพยาบาล จำนวน 10 ใบ เขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip chart)

บัตรคำอาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรคปอดที่ผู้ดูแลต้องแจ้งพยาบาล

ชาปลายมือปลายเท้า	กล้ามเนื้อกระตุก
มีผื่นเป็นจ้ำเลือด	คลื่นไส้ อาเจียนมาก
ปวดตามข้อ	ตาเหลือง ตัวเหลือง
อยากอาหาร	ปัสสาวะบ่อย
กระหายน้ำ	ตามัวมากขึ้น
วิงเวียน เดี๋ยว เดี๋ยว การทรงตัวผิดปกติ หูอื้อ ไม่ได้ยินเสียง	แพ้แสง
ปัสสาวะเป็นสีส้มแดง	ท้องผูก
อาการคล้ายไข้หวัด	

ใบเฉลยใบงานที่ 2

บัตรคำอาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรคปอดที่ผู้ดูแลต้องแจ้งพยาบาล

อาการจากการกินยาวัณโรคปอด ที่ต้องแจ้งพยาบาล	ไม่ใช่อาการที่พบได้จากการกินยาวัณโรคปอด
<ol style="list-style-type: none"> 1. ซาตามปลายมือปลายเท้า 2. ปัสสาวะเป็นสีส้มแดง 3. ปวดตามข้อ 4. แพ้แสง 5. อาการคล้ายไข้หวัด 6. วิงเวียน เดี๋ยวเซ การทรงตัวผิดปกติ หูอื้อ ไม่ได้ยินเสียง 7. ตาขาวมากขึ้น 8. ตัวเหลือง ตาเหลือง 9. คลื่นไส้อาเจียนมาก 10. มีผื่น เป็นจ้ำเลือด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท้องผูก 2. ออยากอาหาร 3. ระบายน้ำ 4. ปัสสาวะบ่อย 5. กล้ามเนื้อกระตุก

ใบความรู้ การดูแลเรื่องการกินยาวัณโรคปอด

ความสำคัญของการกินยาวัณโรคปอด

1. เพื่อกำจัดเชื้อวัณโรคอย่างรวดเร็ว
2. ลดการเกิดการดื้อยา เนื่องจากการใช้ยาไม่ถูกต้อง เช่น กินไม่สม่ำเสมอ
3. ป้องกันการกลับเป็นซ้ำของโรค

หลักการรักษาวัณโรคปอดให้ได้ผล

1. กินยาวัณโรคอย่างน้อย 6-8 เดือน ในระยะสองเดือนแรกของการรักษาวัณโรคปอด แพทย์จะให้การรักษาด้วยยาอย่างน้อย 4 ชนิด แต่เมื่อผลเสมหะของผู้ป่วยเมื่อสิ้นเดือนที่สองอยู่ในระยะไม่แพร่เชื้อ แพทย์จะลดยาเหลือเพียง 2 ชนิด
2. ต้องมีพี่เลี้ยงในการดูแลกำกับการกินยาทุกวัน

สาเหตุของการกินยาไม่สม่ำเสมอ

1. จำนวนเม็ดยาที่ต้องกินมีจำนวนมาก
2. มีอาการแพ้ยาซึ่งเกิดขึ้นได้บ่อยโดยเฉพาะช่วง 2 เดือนแรกของการรักษา
3. เนื่องจากระยะเวลาในการรักษาวัณโรคนาน ผู้ป่วยจะรู้สึกดีขึ้นมากจนคิดว่าตัวเองหายแล้วและเลิกกินยาเอง ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อเชื้อดื้อยาวัณโรคได้

ผลของการกินยาไม่สม่ำเสมอ

1. มีระยะเวลาในการแพร่เชื้อให้คนอื่น ๆ ในชุมชนได้นานขึ้น
2. มีอาการรุนแรงขึ้นและอาจตายจากการป่วยเรื้อรัง
3. เชื้อวัณโรคจะกลายเป็นชนิดดื้อยาต้องใช้ระยะเวลาในการรักษานาน 18-24 เดือน ส่งผลให้ยากต่อการรักษาและควบคุมวัณโรค

ทำอย่างไรให้กินยาต่อเนื่อง

ใช้หลักการปฏิบัติตัว 3 ต. ต่อต้านวัณโรค (ในบริบทของหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม)

✓ ต. ที่หนึ่ง.....ต้อง	กินยาต่อหน้า
✓ ต. ที่สอง.....ต้อง	รักษาต่อเนื่อง
✓ ต. ที่สาม.....ตึก	บัตรหลังกินยา

ข้อพึงระวัง กรณีที่ผู้ดูแลลืมนำให้ผู้ป่วยกินยา ให้ผู้ดูแลนำยาให้ผู้ป่วยกินทันทีที่นึกได้ และกินต่อตามกำหนดเดิม แต่ถ้าหากเวลาที่ท่านนึกได้ว่าลืมนัดครั้งก่อน ใกล้ถึงเวลาการกินยารั้งต่อไปไม่ควรกินยารั้งที่ลืมนำให้กินยารั้งต่อไปตามปกติได้เลย มิฉะนั้นผู้ป่วยอาจได้รับยาสูงเกินขนาด

หลักการให้ยาวัณโรคปอด

1. หยิบยาให้กิน
2. ดูเขากลิ่นยา
3. เสร็จแล้วบันทึก

ความสำคัญของการบันทึกการกินยา

1. สามารถตรวจสอบการกินยา ซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ป่วยได้รับยาถูกต้อง
2. รู้อาการผิดปกติที่เกิดจากการกินยา
3. ในกรณีที่ผู้ดูแลมีการเปลี่ยนเวร ผู้ดูแลที่มารับเวรต่อสามารถทราบข้อมูลที่ได้มีการบันทึกไว้ก่อนหน้านี้ได้อย่างสม่ำเสมอ

ตัวอย่างแบบบันทึกการกินยา

เดือน พฤศจิกายน 2554				เดือนที่ 1 ของการรักษา		
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
1	2	3	4	5	6	7
8	9	✓ 10 เริ่มกินยา	✓ 11	✓ 12	✓ 13 คั่นตามตัว * แจ้ง พยาบาล แล้ว	✓ 14 ยังคั่นอยู่
✓ 15 มีผื่นขึ้น แจ้งพยาบาล แล้ว	✓ 16 คลื่นไส้ ผื่น	✓ 17 อาเจียน ผื่นพยาบาล พาไปพบ หมอ	✓ 18 คลื่นไส้ ผื่น ลดลง	✓ 19 ผื่นลดลง	✓ 20	✓ 21
✓ 22	✓ 23	✓ 24	✓ 25	✓ 26	✓ 27	✓ 28
✓ 29	✓ 30					

*** กาเครื่องหมาย ✓ ลงบนวันที่ผู้ป่วยกินยา และกาเครื่องหมาย X ในวันที่ผู้ป่วยไม่ได้กินยา

*** บันทึกเฉพาะอาการหรือความผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการกินยา

อาการผิดปกติที่ผู้ดูแลต้องแจ้งให้พยาบาลทราบ

อาการที่สามารถสังเกตได้ด้วยตา

1. ตัวเหลือง ตาเหลือง
2. มีจ้ำเลือด
3. คลื่นไส้ อาเจียนมาก
4. ช็อค

อาการที่ต้องซักถามจากตัวผู้ป่วยหรือคนรอบข้าง

1. ปวดข้อ
2. ชาปลายมือปลายเท้า
3. ปวดศีรษะ อาการคล้ายไข้หวัด
4. เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย
5. ปวดท้อง
6. ผื่นคันเล็กน้อย

หมายเหตุ ปัสสาวะเป็นสีส้มแดง -- ในเบื้องต้นผู้ดูแลสามารถแนะนำให้ผู้ป่วยดื่มน้ำให้เพียงพอเพราะจะช่วยให้สีปัสสาวะจางลง

สาเหตุที่ต้องแจ้งพยาบาล

1. อาการไม่รุนแรง พยาบาลให้ยารักษาตามอาการ เช่น ถ้าคลื่นไส้ ให้กินยาแก้คลื่นไส้ เป็นต้น
2. อาการรุนแรง พยาบาลพิจารณาพาผู้ป่วยไปพบแพทย์ทันที

การเก็บยารักษาวัณโรค

ไม่เก็บไว้ในที่ชื้น ร้อนหรือแสงแดด และไม่แกะยาออกจากแผงยา

เกร็ดความรู้.....

ควรกินยาวัณโรคขณะท้องว่างหรือก่อนอาหาร 1 ชั่วโมงหรือหลังอาหาร 2 ชั่วโมง
เพราะอาหารมีผลต่อการดูดซึมของยา

แผนการสอนที่ 4

การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน
โดยการแสดงบทบาทสมมติ

แผนการสอนที่ 4

การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ

วัตถุประสงค์	เพื่อ <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนความรู้เกี่ยวกับอาการนำสงสัยวัณโรคปอด การติดต่อของวัณโรคปอด ระยะเวลาการรักษาวัณโรคปอด การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคและการป้องกันการติดเชื้อวัณโรคปอด 2. ให้ผู้รับการอบรมเกิดความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมกลับไปปฏิบัติงานได้
สาระสำคัญ	การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน
กระบวนการ	แบ่งกลุ่มระดมสมอง
สื่อ/อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงาน 2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย ถูพลาสติก กระจกมี-ไม่มีฝาปิด ถังขยะ ถุงดำ ขวดน้ำเปล่า ยาฆ่าเชื้อ ผงซักฟอก กะละมัง เสื้อผ้า ผ้าขนหนู เป็นต้น
เวลา	3 ชั่วโมง 30 นาที

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
กลุ่มย่อย	<p>หัวข้อเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ แบ่งผู้รับการอบรมด้วยการทำกิจกรรมสนทนาการ (เลือกกิจกรรมสนทนาการที่ภาคผนวก) ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยให้กลุ่มมีจำนวนสมาชิกเท่ากัน ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกิจกรรมกลุ่มตามขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ชี้แจงการทำกิจกรรมพร้อมแจกใบงานโดยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันระดมสมองเพื่อแสดงละครตามโจทย์ที่ได้มอบหมายไว้ 2. ให้แต่ละกลุ่มแสดงละครตามโจทย์ที่ได้รับ กลุ่มละ 15 นาที จนครบทั้ง 3 กลุ่ม 3. ให้ผู้รับการอบรมร่วมกันอภิปรายพร้อมแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มว่าแต่ละกลุ่มนั้นได้แสดงละครที่มีเนื้อหาและบทสนทนาตามที่โจทย์ได้กำหนดไว้หรือไม่ ● สรุป ทบทวนประเด็นสำคัญและบทบาทที่สำคัญของผู้ดูแลในการป้องกันและการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร) 	<p>210 นาที</p> <p>15 นาที</p> <p>150 นาที</p> <p>45 นาที</p>	<p>1.ใบงาน</p> <p>2. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม</p>

- ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร
 - ใบงาน

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร

เรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

เหตุการณ์ที่ 1

ณ สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งแห่งหนึ่ง ผู้ดูแลสังเกตเห็นว่า “สุดสวย” มีอาการโอดมนาน.....

คำถามที่ 1

“ผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์แห่งนี้จะดำเนินการอย่างไร เมื่อสังเกตเห็น “สุดสวย” มีอาการโอดมนาน”

ประเด็นเฉลย

1. ผู้ดูแลควรสอบถามระยะเวลาที่มีอาการโอดและอาการอื่น ๆ ร่วมด้วย เพราะอาการนำสงสัย วัณโรคปอดประกอบด้วยหลายอาการ เช่น ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์ หรือมีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน หรือน้ำหนักลด เจ็บหน้าอก เหนื่อยง่าย
2. แนะนำให้ผู้ใช้บริการที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดใช้หน้ากากอนามัยหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปากเมื่อมีอาการโอด จาม
3. จัดหาภาชนะที่มีฝาปิดไว้ให้ผู้ใช้บริการชากเสมหะพร้อมแนะนำการกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง
4. แนะนำการกำจัดหน้ากากอนามัยประเภทใช้วันเดียวหรือทำความสะอาดหน้ากากอนามัยที่เป็นลักษณะผ้าหรือผ้าขนหนูและภาชนะสำหรับชากเสมหะให้ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น
5. แจ้งพยาบาลให้ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

คำถามที่ 2

“เมื่อ “สุดสวย” ถูกตรวจพบว่าเป็นวัณโรคปอด ผู้ดูแลจะดำเนินการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การป้องกันตนเองของผู้ดูแล การทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนอน การกำจัดเสมหะ และการกำจัดหน้ากากอนามัยของสุดสวยอย่างไร”

ประเด็นเฉลย

- การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ผู้ดูแลควรดำเนินการ ดังนี้
 1. ให้ผู้ป่วยใช้หน้ากากอนามัยหรือผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปาก ปิดจมูก ทุกครั้งเวลาไอ หรือจาม
 2. หากระบองหรือกระโถนที่มีฝาปิดโดยใส่น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาวหรือผงซักฟอกหรือใส่น้ำผสมต่างทับทิมไว้ให้ผู้ป่วย้วนเสมหะ

- 3. ทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร เสื้อผ้าทุกวันและนำไปผึ่งแดด ยกเว้นเครื่องนอนที่จะทำความสะอาด 1 ครั้งต่ออาทิตย์
- 4. กำจัดเสมหะทุกวันด้วยการนำเสมหะไปเผา ผึ่งหรือเททิ้งลงโถส้วมแล้วรดน้ำตามหลาย ๆ ครั้ง รวมถึงทำความสะอาดกระป๋องหรือกระโถนแล้วนำไปผึ่งแดดให้แห้ง
- 5. กำจัดหน้ากากอนามัยโดยทิ้งหน้ากากอนามัยลงในถังขยะติดเชื้อหรือเผาทำลาย

- **การป้องกันตนเอง** ผู้ดูแลควรดำเนินการ ดังนี้

- 1. ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ และพักผ่อนให้เพียงพอ
- 2. ไม่สัมผัสเสมหะของผู้ป่วยโดยตรง
- 3. กรณีที่พี่เลี้ยงป่วยเป็นโรคเบาหวานหรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ ควรหลีกเลี่ยงการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอดอย่างน้อย 2 สัปดาห์แรกของการรักษา

คำถามที่ 3

“สุดสวย” มาบอกผู้ดูแลว่ามีปัสสาวะสีส้มแดงและเป็นผื่นหลังจากการกินยาวัณโรค ผู้ดูแลจะดำเนินการอย่างไรให้ “สุดสวย” กินยาอย่างต่อเนื่องอย่างไร

ประเด็นเฉลย

ผู้ดูแลควรดำเนินการ ดังนี้

- 1. ดู “สุดสวย” กินยาต่อหน้าทุกวันพร้อมบันทึกการกินยาทุกครั้ง
- 2. ให้กำลังใจ “สุดสวย” ในการกินยาให้ต่อเนื่องและชมเชย “สุดสวย” ทุกครั้งที่สามารถกลืนกินยาได้อย่างครบถ้วนทุกครั้ง
- 3. สอบถามอาการผิดปกติอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการกินยาพร้อมบันทึกรายละเอียดอาการที่พบ
- 4. เมื่อ “สุดสวย” มาบอกผู้ดูแลว่ามีปัสสาวะสีส้มแดงและเป็นผื่นหลังจากการกินยาวัณโรค ผู้ดูแลควรแจ้งให้พยาบาลทราบทันที

เหตุการณ์ที่ 2

ณ สถานสงเคราะห์คนชราหรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุแห่งหนึ่ง “ยายสา” ผู้สูงอายุที่สมัครใจมาอยู่ที่นี่ประมาณ 5-6 ปี ชอบสูบบุหรี่และกินยาวันหนึ่ง “ยายสา” มีอาการไอเรื้อรังและผู้ดูแลสังเกตเห็นว่า “ยายสา” ผอมลง....และท้ายสุดแพทย์ตรวจพบว่า “ยายสา” เป็นวัณโรคปอด

คำถามที่ 1

“ผู้ดูแลจะให้คำแนะนำ “ยายสา” เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อป่วยเป็นวัณโรคปอดอย่างไร”

ประเด็นเฉลย

- **ช่วงที่ “ยายสา” เริ่มมีอาการนำส่งสัยวัณโรคปอด**
ผู้ดูแลควรแนะนำ “ยายสา” ให้ปฏิบัติตัว ดังนี้
 1. ผู้ดูแลควรสอบถามระยะเวลาที่มีอาการและอาการอื่น ๆ ร่วมด้วย เพราะอาการนำส่งสัยวัณโรคปอดประกอบด้วยหลายอาการ เช่น ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์ หรือมีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน หรือน้ำหนักลด เจ็บหน้าอก เหนื่อยง่าย
 2. แนะนำให้ผู้ใช้บริการที่มีอาการนำส่งสัยวัณโรคปอดใช้หน้ากากอนามัยหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปากเมื่อมีอาการไอ จาม
 3. จัดหาภาชนะที่มีฝาปิดไว้ให้ผู้ให้บริการชากเสมหะพร้อมแนะนำการกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง
 4. แนะนำการกำจัดหน้ากากอนามัยประเภทใช้วันเดียวหรือทำความสะอาดหน้ากากอนามัยที่เป็นลักษณะผ้าหรือผ้าขนหนูและภาชนะสำหรับชากเสมหะให้ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น
 5. แจ้งพยาบาลให้ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป
- **เมื่อแพทย์ตรวจพบว่า “ยายสา” เป็นวัณโรคปอด**
ผู้ดูแลควรแนะนำ “ยายสา” ให้ปฏิบัติตัว ดังนี้
 1. งดสูบบุหรี่ ยาเส้นเพราะบุหรี่และยาเส้นทำให้เสมหะเหนียวและออกมายากจึงทำให้เกิดอาการไอมากขึ้น
 2. ใช้หน้ากากอนามัยหรือผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปาก ปิดจมูกทุกครั้งเวลาไอหรือจาม
 3. บ้วนเสมหะลงในภาชนะที่จัดเตรียมไว้ให้โดยไม่ควรให้เสมหะกระเด็นออกมาจากภาชนะและนำเสหะไปเททิ้งในโถส้วม (*กรณีที่ยายสาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ผู้ดูแลควรเป็นผู้กำจัดเสมหะแทนยายสา*)
 4. ลดอาหารประเภททอด มัน หรือน้ำเียน เพราะอาหารเหล่านี้จะทำให้เกิดอาการไอมากขึ้น
 5. กินยาให้ครบทุกเม็ด ทุกมื้อ ทุกวันต่อเนื่องจนครบการรักษา

คำถามที่ 2

“ผู้ดูแลจะดำเนินการอย่างไรให้ยายสาเต็มใจกินยาอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง”

ประเด็นเฉลย

ผู้ดูแลควรดำเนินการ ดังนี้

1. ให้กำลังใจ “ยายสา” ให้กินยาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ พูดชมเชยหรือให้รางวัลเมื่อ “ยายสา” ให้ความร่วมมือในการกินยา
2. บอกความสำคัญของการกินยารักษาโรคเพราะจะช่วยลดการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นและทำให้ “ยายสา” หายจากโรค
3. บอกถึงผลเสียที่เกิดขึ้นหาก “ยายสา” ไม่ยอมกินยารักษาโรคหรือกินยารักษาโรคไม่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพราะจะทำให้ “ยายสา” ป่วยเป็นโรคที่ร้ายแรงกว่าหลายชนิดได้ในอนาคต

เหตุการณ์ที่ 3

ณ สถานสงเคราะห์คนชราหรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุแห่งหนึ่ง “ตาสิน” ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สามารถช่วยเหลือ ดูแลตัวเองได้เป็นอย่างดี ตาสิน ชอบทำอาหารจึงอาสาช่วยเหลืองานครัว อยู่มาวันหนึ่ง “ตาสิน” เริ่มมีอาการป่วย

คำถามที่ 1

“เมื่อ “ตาสิน” ถูกตรวจพบว่าเป็นวัณโรคปอด ผู้ปกครองขอให้ “ตาสิน” หยุดงานครัวซึ่งเป็นงานที่ตนชอบ “ตาสิน” รู้สึกน้อยใจมาก ผู้ดูแลจะดำเนินการอย่างไร”

ประเด็นเฉลย

ผู้ดูแลควรดำเนินการ ดังนี้

1. ปลอดภัยและทำความเข้าใจกับ “ตาสิน” ว่าผู้ปกครองไม่ได้รังเกียจ “ตาสิน” แต่เป็นเพราะอยากให้ “ตาสิน” พักรักษาตัวให้หายก่อนเพราะผู้ป่วยวัณโรคควรได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอไม่ควรตรากตรำทำงานหนักหรือยกของหนัก
2. ให้กำลังใจ “ตาสิน” ว่าวัณโรครักษาหายด้วยการกินยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพราะเมื่อ “ตาสิน” หายจากวัณโรค ผู้ปกครองจะอนุญาตให้ “ตาสิน” กลับไปช่วยงานครัวได้เหมือนเดิม
3. มอบหมายงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ “ตาสิน” สามารถทำได้เพื่อ “ตาสิน” จะได้ไม่รู้สึกว่าคุณถูกลดคุณค่าลง

คำถามที่ 2

“อยู่มาวันหนึ่งผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ถามถึง “ตาสิน” ที่หายไปจากงานครัว ผู้ดูแลจะบอกกับผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ อย่างไร”

ประเด็นเฉลย

ผู้ดูแลควรดำเนินการ ดังนี้

1. บอกความจริงแก่ผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ว่า “ตาสิน” ป่วยเป็นวัณโรคปอด ผู้ปกครองจึงต้องการให้ “ตาสิน” พักรักษาตัวให้หายก่อนเพราะผู้ป่วยวัณโรคควรได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอ ไม่ควรตรากตรำทำงานหนักหรือยกของหนัก

2. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ว่าวัณโรคปอดไม่ใช่โรคที่น่ารังเกียจ เพราะปัจจุบันวัณโรคปอดเป็นโรคที่รักษาให้หายได้หากผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เชื้อวัณโรคลดลงและหมดไปได้ โดยผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ควรให้กำลังใจแก่ “ตาสิน” พุดคุย หรือปฏิบัติกับ “ตาสิน” เช่นเดิมเสมือนว่า “ตาสิน” ไม่ได้ป่วยเป็นวัณโรคปอด

3. ทำความเข้าใจให้ผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ เข้าใจว่าการที่ตาสินหยุดทำงานครัวซึ่งเป็นงานที่ตนเองรักและชอบเพราะไม่อยากจะให้ผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ มีความเสี่ยงที่จะติดโรคจาก “ตาสิน” ถึงแม้วัณโรคจะเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้หากผู้ป่วยมีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่ถูกต้องแต่ “ตาสิน” ยอมเสียสละความสุขส่วนตัวโดยการให้ความร่วมมือแก่ผู้ปกครองด้วยการหยุดทำงานครัว

4. กรณีที่ผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ยังแสดงท่าทีรังเกียจ ไม่เข้าใจ “ตาสิน” ผู้ดูแลควรแจ้งพยาบาลให้มาช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัณโรค

ใบงาน

การเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานโดยการแสดงบทบาทสมมติ

ภารกิจ

1. ให้สมาชิกกลุ่มระดมสมองเพื่อกำหนดผู้เล่นในบทบาทต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การแสดงละครมีเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์ตามโจทย์ที่ได้กำหนดไว้ (วิทยากรจะเป็นผู้เลือกโจทย์ให้) (90 นาที)
2. แสดงละครพร้อมสร้างบทสนทนาตามโจทย์ โดยให้แต่ละกลุ่มแสดงละครกลุ่มละ 15 นาที จนครบทั้ง 3 กลุ่ม (45 นาที)
3. ให้ผู้รับการอบรมร่วมกันอภิปรายพร้อมแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มว่าแต่ละกลุ่มนั้นได้แสดงละครที่มีเนื้อหาและบทสนทนาตามที่โจทย์ได้กำหนดไว้หรือไม่ (45 นาที)

เหตุการณ์ที่ 1

ณ สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งแห่งหนึ่ง ผู้ดูแลสังเกตเห็นว่า “สุดสวย” มีอาการโหมมานาน.....

โจทย์ที่ 1

1. ผู้ดูแลในสถานสงเคราะห์แห่งนี้จะดำเนินการอย่างไร เมื่อสังเกตเห็น “สุดสวย” มีอาการโหมมานาน
2. เมื่อ “สุดสวย” ถูกตรวจพบว่าเป็นวัณโรคปอด ผู้ดูแลจะดำเนินการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การป้องกันตนเองของผู้ดูแล การทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนอน การกำจัดเสมหะ และการกำจัดหน้ากากอนามัยของสุดสวยอย่างไร
3. “สุดสวย” มาบอกผู้ดูแลว่ามีปัสสาวะสีส้มแดงและเป็นผื่นหลังจากการกินยาวัณโรค ผู้ดูแลจะดำเนินการอย่างไรให้ “สุดสวย” กินยาอย่างต่อเนื่องอย่างไร

เหตุการณ์ที่ 2

ณ สถานสงเคราะห์คนชราหรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุแห่งหนึ่ง “ยายสา” ผู้สูงอายุที่สมัครใจมาอยู่ที่นี่ประมาณ 5-6 ปี ชอบสูบบุหรี่และกินยาสูบ วันหนึ่ง “ยายสา” มีอาการไอเรื้อรังและผู้ดูแลสังเกตเห็นว่า “ยายสา” ผอมลง...และท้ายสุดแพทย์ตรวจพบว่า “ยายสา” เป็นวัณโรคปอด

โจทย์ที่ 2

1. ผู้ดูแลจะให้คำแนะนำ “ยายสา” เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อป่วยเป็นวัณโรคปอดอย่างไร
2. ผู้ดูแลจะดำเนินการอย่างไรให้ยายสาเต็มใจกินยาอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง

เหตุการณ์ที่ 3

ณ สถานสงเคราะห์คนชราหรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุแห่งหนึ่ง “ตาสิน” ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สามารถช่วยเหลือ ดูแลตัวเองได้เป็นอย่างดี ตาสิน ชอบทำอาหารจึงอาสาช่วยเหลืองานครัว อยู่มาวันหนึ่ง “ตาสิน” เริ่มมีอาการป่วย

โจทย์ที่ 3

1. เมื่อ “ตาสิน” ถูกตรวจพบว่าเป็นวัณโรคปอด ผู้ปกครองขอให้ “ตาสิน” หยุดงานครัวซึ่งเป็นงานที่ตนชอบ “ตาสิน” รู้สึกน้อยใจมาก ผู้ดูแลจะดำเนินการอย่างไร
2. อยู่มาวันหนึ่งผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ถามถึง “ตาสิน” ที่หายไปจากงานครัว ผู้ดูแลจะบอกกับผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ อย่างไร

แผนการสอนที่ 5

เสียงสะท้อนของผู้รับการอบรม

แผนการสอนที่ 5

เสียงสะท้อนของผู้รับการอบรม

วัตถุประสงค์	เพื่อ <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักวิทยากรและผู้จัดการอบรมทราบถึงการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรมเมื่อสิ้นสุดการอบรม 2. ให้ผู้รับการอบรมสะท้อนความคิดเห็น ความรู้สึกต่อการเข้ารับการอบรม 3. ประเมินความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับวัณโรคของผู้รับการอบรมเมื่อสิ้นสุดการอบรม
สาระสำคัญ	การรับฟังความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้รับการอบรมเมื่อสิ้นสุดการอบรม
กระบวนการ	กิจกรรมกลุ่ม
สื่อ/อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบประเมินความรู้และทัศนคติ 2. กระดาษฟลิปชาร์ต (flip chart) 3. กระดาษสีรูปหัวใจ 4. กาว 2 หน้าแบบบาง 5. วีดิทัศน์ เรื่อง “การดูแลผู้ป่วยวัณโรคด้วยหัวใจ” (เวลา 13 นาที)
เวลา	1 ชั่วโมง

บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม

กลุ่ม	บทบาทของวิทยากรและการดำเนินกิจกรรม	เวลา	เอกสาร/สื่อ
กลุ่มใหญ่	<p>หัวข้อ เรื่อง “เสียงสะท้อนของผู้รับการอบรม”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกริ่นนำ นำผู้รับการอบรมเข้าสู่กิจกรรม ● กระบวนการดำเนินงาน เริ่มกระบวนการรับฟังเสียงสะท้อนของผู้รับการอบรม ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. แจกแบบประเมินความรู้และทัศนคติหลังเข้ารับการอบรมให้แก่ผู้รับการอบรมทุกคน 2. หลังจากนั้นแจกกระดาษสีรูปหัวใจครึ่งแผ่นให้ผู้รับการอบรมทุกคนเพื่อตอบคำถามว่า <i>“ในช่วงระยะเวลา 2 วัน ที่ท่านได้เข้ารับการอบรมนั้น ความต้องการและความคาดหวังของท่านก่อนเข้ารับการอบรมได้รับการตอบสนองหรือไม่ อย่างไร”</i> 3. ขออาสาสมัครจำนวน 4-5 คนเพื่ออ่านคำตอบของตนเองเมื่ออ่านเสร็จให้ผู้รับการอบรมทุกคนนำกระดาษสีรูปหัวใจครึ่งแผ่นของตนไปติดคู่กับกระดาษสีรูปหัวใจครึ่งแผ่นที่ตนได้ติดไว้ในวันแรกของการอบรม <ul style="list-style-type: none"> ● สรุป <ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปภาพรวมการทำกิจกรรมโดยนำประเด็นที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรมในหัวข้อ เรื่อง <i>“ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด”</i> มาสรุปประมวลทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรมอีกครั้ง 2. เปิดวิดีโอเรื่อง <i>“การดูแลผู้ป่วยวัณโรคด้วยหัวใจ”</i> พร้อมสรุปสาระสำคัญจากวิดีโอ (ดูใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร) 	<p>60 นาที</p> <p>5 นาที</p> <p>25 นาที</p> <p>30 นาที</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบประเมินความรู้ และทัศนคติหลังเข้ารับการอบรม 2. กระดาษฟลิปชาร์ต (flip chart) 3. กระดาษสีรูปหัวใจครึ่งแผ่น 4. วิดีทัศน์เรื่อง <i>“การดูแลผู้ป่วยวัณโรค ด้วยหัวใจ”</i>

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร

ใบสรุปประเด็นสำหรับวิทยากร

เรื่อง “เสียงสะท้อนของผู้รับการอบรม”

ขั้นตอนการดำเนินการและหน้าที่ของวิทยากร มีดังนี้

1. สรุปภาพรวมการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับการอบรมหลังจากที่ผู้รับการอบรมได้อ่านการตอบสนองความต้องการ และความคาดหวังครบทุกคนแล้ว โดยชี้แจงว่าผู้รับการอบรมส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

2. สรุปภาพรวมการทำกิจกรรมโดยนำประเด็นที่ได้จากผู้รับการอบรมในหัวข้อ เรื่อง “ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด” มาสรุปประมวลทัศนคติของผู้รับการอบรมอีกครั้ง

3. สรุปสาระสำคัญจากวีดิทัศน์ เรื่อง “การดูแลผู้ป่วยวัณโรคด้วยหัวใจ” โดยพระมหาจุติชัย วชิรเมธี หรือท่าน ว. วชิรเมธี ได้ให้ข้อเสนอแนะในการรับมือกับปัญหาวัณโรคว่าถ้าพบผู้มีอาการป่วยควรส่งให้หมอดูแลรักษา ญาติและผู้ป่วยต้องให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ และท่านยังให้ข้อคิดสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรคว่าเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่เพราะการดูแลผู้ป่วยวัณโรคคนหนึ่งให้หายเท่ากับคุณกำลังเยียวยาสังคมไทยทั้งประเทศ รวมถึงการดูแลผู้ป่วยยังเป็นการฝึกบริหารอารมณ์และสติสัมปชัญญะที่จะแก้ไขปัญหาคต่อไปในอนาคต ดังนั้น การที่ผู้ป่วยรักษาหายถือเป็นความสำเร็จในชีวิตของเรา

ภาคผนวก

- สไลด์นำเสนอประกอบการบรรยาย
 - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัคซีนสำหรับกลุ่มพยาบาล/ผู้ปฏิบัติงานพยาบาล
 - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัคซีนสำหรับกลุ่มผู้ดูแล (แผนการสอนที่ 2)
 - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการกินยาวัคซีนโรคปอด (แผนการสอนที่ 3)
- สื่อวีดิทัศน์ประกอบการอบรมเพิ่มเติม
- ตัวอย่างกิจกรรมเพื่อใช้ประกอบการแบ่งกลุ่ม – กิจกรรมสนทนาการ
- เทคนิคการเก็บเสมหะ
- ความเชื่อ ความเข้าใจเรื่องวัคซีนโรคปอด
- การเก็บรักษา
- การเกิดปฏิกิริยาระหว่างยากับยา(drug-drug interaction) และยากับอาหาร (drug-food interaction)
- แบบประเมินความรู้ก่อน-หลังเข้ารับการอบรม (pre-post test)
- แบบประเมินทัศนคติก่อน-หลังเข้ารับการอบรม (pre-post test)
- เฉลยแบบประเมินความรู้ก่อน-หลังเข้ารับการอบรม
- แนวทางประเมินผลการอบรม
- แบบคัดกรองผู้มีอาการสงสัยวัคซีนโรคปอดและการส่งต่อเพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษา (ICF)
- หน่วยงานที่ให้บริการด้านผู้สูงอายุ คนไร้ที่พึ่งและคนใช้จิตทุเลาแยกตาม ศศร.
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน

[]

วัณโรคปอด....รักษาหาย.....ไม่นานกลัวอย่างที่คิด

1

[]

วัณโรค...คืออะไร

เป็นโรคติดต่อเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่าซึ่งออกมาพร้อมละอองเสมหะจากการไอ จาม โดยไม่ปิดปาก ปิดจมูกของผู้ป่วยวัณโรค แต่เป็นโรคที่รักษาให้หายได้โดยผู้ป่วยต้องกินยาทุกวันติดต่อกันอย่างน้อย 6-8 เดือน

2

[]

อาการนำสงสัยวัณโรค

- ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์
- ไอเป็นเลือด
- มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน
- กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม น้ำหนักลด อ่อนเพลีย
- เจ็บหน้าอก รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้นกับกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ

3

[]

ตัวอย่างแบบบันทึกการส่งต่อเมื่อมีผู้มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอด

เรียน งานพยาบาล วันที่23...ส.ก....54

ชื่ออาคาร/เรือนนอน.....กักขังไป.....

ชื่อผู้รับบริการนายหวด.....งานดี.....

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าชื่อที่ท่านเห็นว่าผู้ป่วยมีอาการหรือมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

อาการนำสงสัยวัณโรคปอด

() ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์ () น้ำหนักลด อ่อนเพลีย

() ไอเป็นเลือด () กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม

() เจ็บหน้าอก () รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้น กับการทำกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ

() มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน () อื่น ๆ

ระยะเวลาที่มีอาการทั้งหมดประมาณ วัน/สัปดาห์/เดือน/ปี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ
(ผู้ดูแล)

4

[]

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

- ให้ผู้ป่วยวัณโรคปอดใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปากและปิดจมูกทุกครั้ง เวลาไอหรือจาม

5

[]

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ (ต่อ)

- ให้ผู้ดูแลจัดหาคะบุงหรือกระโถนที่มีฝาปิดไว้ให้ผู้ป่วยใช้บ้วนเสมหะ

6

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ (ต่อ)

- กรณีไม่มีฝาปิดให้ใส่น้ำยามาเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาวหรือน้ำละลายผงซักฟอกหรือใส่น้ำผสมล้างทับทิมไว้ใช้วันละสามวัน

7

การกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

- นำหน้ากากอนามัยไปทิ้งลงถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิดหรือเผาทำลาย ไม่ทิ้งลงพื้นหรือทิ้งรวมกับขยะทั่วไป

8

การกำจัดเศษขยะที่ถูกต้อง

- กรณีภาชนะที่ใช้ได้ครั้งเดียว เช่น ถุงพลาสติกหรือกระป๋องที่ไม่มีน้ำหล่อควรกำจัดทิ้งในวันเดียวกันโดยเผาทำลายหรือทิ้งลงถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิด ไม่ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป โดยไม่นำภาชนะนั้นมาใช้ซ้ำอีก

9

การกำจัดเศษขยะที่ถูกต้อง (ต่อ)

- กรณีภาชนะที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น กระป๋องที่มีน้ำหล่อ ให้นำเศษขยะไปเผาหรือฝังหรือเททิ้งลงโถส้วมในวันถัดไป ไม่นำเศษขยะทิ้งลงถังขยะทั่วไป

10

การทำความสะอาดเสื้อผ้า ของใช้ ภาชนะใส่อาหารของผู้ป่วย

- เครื่องนอน
ควรซักทำความสะอาดหรือนำออกมาผึ่งแดดอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง
- เสื้อผ้า
ควรซักทำความสะอาดแล้วนำออกมาผึ่งแดดทุกวัน
- ภาชนะใส่อาหาร
ควรล้างทำความสะอาดและนำออกมาผึ่งแดดทุกวัน

11

การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด

- ห้องควรมีลักษณะโล่ง ปลอดโปร่ง สะอาด
- เปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทสะดวก แสงแดดส่องถึง เพราะแสงแดดจะช่วยฆ่าเชื้อโรคได้

12

การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด

- กรณีหน่วยงานไม่มีห้องแยกโรค

- ควรจัดที่พักแยกเป็นสัดส่วนโดยให้ผู้ป่วยอยู่บนมิดชิดหนึ่งของห้อง ซึ่งโดยทั่วไปใช้เวลา 2 สัปดาห์ ถึง 2 เดือน โดยที่พักรออยู่ใกล้หน้าต่างและอยู่ใต้ลม
- ห้องควรมีลักษณะโปร่ง ปลอดโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่องถึง สะอาด

13

การป้องกันตนเองไม่ให้ติดโรค

1. ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ และพักผ่อนให้เพียงพอ
2. ไม่สัมผัสเสมหะของผู้ป่วยโดยตรง ถ้าสัมผัสต้องรีบล้างมือทำความสะอาดโดยเร็ว
3. กรณีที่ผู้ดูแลป่วยเป็นโรคเบาหวานหรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ ควรหลีกเลี่ยงการดูแลผู้ป่วยวัณโรคอย่างน้อย 2 สัปดาห์แรกของการรักษา

14

หลักการรักษาวัณโรคให้ได้ผล

- กินยาวัณโรคอย่างน้อย 6-8 เดือน
- ต้องมีพี่เลี้ยงในการดูแลกำกับการกินยาทุกวัน

15

ความสำคัญของการกินยาวัณโรค

- กำจัดเชื้อวัณโรคอย่างรวดเร็ว
- ลดการเกิดการดื้อยา
- ป้องกันการกลับเป็นซ้ำของโรค

“คุณหายเราปลอดภัย”

16

เกิดอะไรขึ้นเมื่อกินยาไม่สม่ำเสมอ

1. มีระยะเวลาในการแพร่เชื้อให้คนอื่น ๆ ได้นานขึ้น
2. มีอาการรุนแรงขึ้น และอาจตายจากการป่วยเรื้อรังได้
3. เชื้อวัณโรคจะกลายเป็นชนิดดื้อยา ทำให้ยากต่อการรักษาและควบคุมวัณโรค

*** วัณโรครักษาได้ด้วยยา แต่การให้กำลังใจไม่ทอดทิ้ง สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด***

17

ทำอย่างไรให้กินยาต่อเนื่อง

ใช้หลักการปฏิบัติตัว 3 ต. ต่อต้านวัณโรค

- ต. ที่หนึ่ง.....ต้อง กินยาต่อหน้า
- ต. ที่สอง.....ต้อง รักษาต่อเนื่อง
- ต. ที่สาม.....ติง บัตรหลังกินยา

- กรณีลืมกินยา กินยา ให้กินทันทีที่นึกได้ และกินต่อตามกำหนดเดิม แต่ถ้าหากเวลาที่ทานนึกได้ว่าลืมครั้งก่อน ใกล้เคียงเวลากินยาครั้งต่อไปไม่ควรกินยาครั้งที่ลืม ให้กินยาครั้งต่อไปตามปกติได้เลย มิฉะนั้นผู้ป่วยอาจได้รับยาสูงเกินขนาด

18

การดูแลผู้ป่วยด้านอื่น ๆ

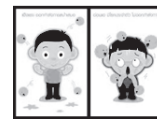
- แนะนำให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์
- ดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้ว
- ลดอาหารประเภททอด มัน หรือน้ำเย็น
- งดสูบบุหรี่ และเหล้า

25

การดูแลเรื่องด้านอื่น ๆ

- ออกกำลังกายตามสภาพร่างกาย
- พักผ่อนให้เพียงพอ
- ให้กำลังใจ
- ให้ผู้ป่วยเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ทั้งนี้ควรคำนึงถึงสภาพร่างกายของผู้ป่วยและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างถูกต้อง

26

วัณโรค...คืออะไร

- วัณโรค เป็นโรคติดต่อเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย
- มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า
- ออกมาพร้อมละอองเสมหะจากการไอ จาม ของผู้ป่วยวัณโรค
- วัณโรคเป็นได้กับอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย เช่น ปอด ลำไส้ ไต กระดูก ผิวหนัง ต่อม้ำเหลือง และเยื่อหุ้มสมอง
- วัณโรคที่พบบ่อย และเป็นปัญหา คือ วัณโรคปอด

กลุ่มคนประเภทใด...ที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรค

- กลุ่มผู้สูงอายุ
- กลุ่มผู้ติดเชื้อ เอชไอวี หรือผู้ป่วยเอดส์
- กลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน
- กลุ่มผู้มีประวัติเคยต้องขัง ในเรือนจำหรือผู้ติดสารเสพติดชนิดฉีด
- กลุ่มผู้ที่อาศัยร่วมบ้าน หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรคปอด

รู้ใหม่...อาการของวัณโรคปอดมีอะไรบ้าง

- ไอติดต่อกันนานเกินกว่า 2 สัปดาห์
- ไอเป็นเลือด
- มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย ๆ เหงื่อออกมากตอนกลางคืน
- กินอาหารได้น้อยลงจากเดิม น้ำหนักลด อ่อนเพลีย
- เจ็บหน้าอก รู้สึกเหนื่อยง่าย หายใจเร็วขึ้นกับกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ

ควรทำอย่างไร...เมื่อพบผู้มีอาการน่าสงสัยวัณโรคปอด

- ควรแจ้งให้พยาบาลทราบทันที
- พาไปหาคุณหมอและรับการตรวจเพิ่มเติมที่โรงพยาบาล
- ใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าเช็ดหน้าปิดปากขณะไอ จาม และจัดภาษาขณะที่มีฝาปิดไว้สำหรับชักเสมหะ

วัณโรคปอด รักษาหายหรือไม่

- รักษาหายได้...โดยต้องกินยา**ทุกวันติดต่อกัน**อย่างน้อย **6-8** เดือน

สิ่งสำคัญที่จะรักษาวัณโรคปอดให้หายคือ..

- ต้องมีผู้ดูแลคอยดูผู้ป่วยกินยาทุกครั้ง

จะรู้ได้อย่างไร...ว่าเป็นวัณโรค

- การซักประวัติตรวจร่างกาย
- การเอกซเรย์ปอด (Chest X-ray)
- การตรวจเสมหะด้วยกล้องจุลทรรศน์ (Direct smear)
- การเพาะเชื้อจากเสมหะ (Sputum culture)
- การทดสอบทูเบอร์คิวลิน (Tuberculin skin test)

ฯลฯ

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัส การป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ป่วยและจัดที่พักที่ เหมาะสมแก่ผู้ป่วยไวรัสโรคปอด

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัส

- ให้ผู้ป่วยไวรัสโรคปอดใส่หน้ากากอนามัยหรือใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าขนหนูที่สะอาด ปิดปากและปิดจมูกทุกครั้ง เวลาไอหรือจาม
- ให้ผู้ดูแลจัดหากระป๋องหรือกระโถนวันละสามหอยให้กับผู้ป่วย

การใส่หน้ากากอนามัย

ความสำคัญของหน้ากากอนามัย

- เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่นและคนที่อยู่ใกล้ชิด

ข้อปฏิบัติในการใส่หน้ากากอนามัย

1. ขณะใส่หน้ากากอนามัยสามารถดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารได้โดยให้ดึงหน้ากากมาไว้ใต้คาง เมื่อดื่มน้ำหรือรับประทานอาหารเสร็จก็ดึงหน้ากากกลับมามีปิดปากปิดจมูกเช่นเดิม
2. เปลี่ยนหน้ากากอนามัยเมื่อเปียกน้ำจากการแปร่งฟัน ล้างหน้า หรืออาบน้ำ
3. เปลี่ยนหน้ากากอนามัยทุกวัน ไม่เก็บหน้ากากอนามัยไว้ใช้ซ้ำเพราะอาจแพร่กระจายเชื้อไปตามที่ต่างๆ ได้
4. ผู้ป่วยควรใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น
5. เมื่อหยุดไอ ก็ไม่จำเป็นต้องใส่หน้ากากอนามัย

ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

1. ล้างมือก่อนใส่หน้ากากอนามัย

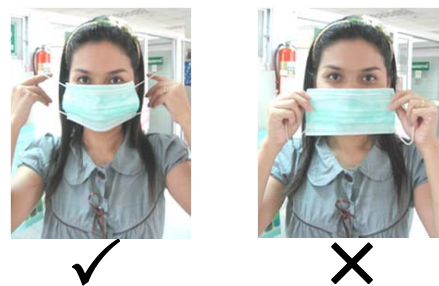
ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

2. ให้ด้านสีเข้มอยู่ด้านนอก โดยให้ขอบลวดอยู่ด้านบนสันจมูก

ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

3. ดึงสายคล้องหูทั้ง 2 ข้าง ไม่จับบริเวณผ้าของหน้ากากอนามัย

ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

4. กดขอบลวดให้ติดกับดั้งจมูก

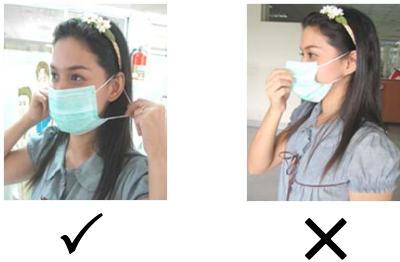
ขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

5. ดึงหน้ากากลงมาให้ปิดจมูกและปากให้กระชับ

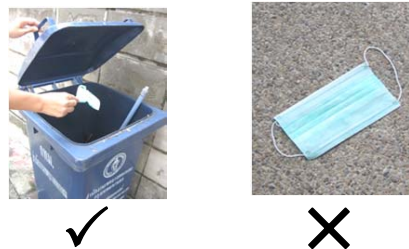
การกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

1. จับที่สายคล้องหูทั้ง 2 ข้าง ไม่จับบริเวณผ้าของหน้ากากอนามัย

การกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

2. นำหน้ากากอนามัยไปทิ้งลงถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิดหรือเผาทำลาย ไม่ทิ้งลงพื้นหรือทิ้งรวมกับขยะทั่วไป

การกำจัดหน้ากากอนามัยที่ถูกต้อง

3. ล้างมือทุกครั้งหลังถอดและทิ้งหน้ากากอนามัย

ให้ผู้ดูแลจัดหากระป๋องหรือกระโถนบ้านเสมอให้กับผู้ป่วย

1. จัดหากระป๋องหรือกระโถนที่มีฝาปิด

ภาพกระป๋องหรือกระโถนบ้านเสมอที่ถูกต้อง

ให้ผู้ดูแลจัดหากะป่องหรือกระโถนบ้านเสมอให้กับผู้ป่วย

2. ถ้าไม่มีฝาปิดให้ใส่น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาวหรือน้ำละลายผงซักฟอก หรือใส่น้ำผสมต่างที่มไว้ใช้บ้านเสมอ

น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือน้ำยาซักผ้าขาวหรือน้ำละลายผงซักฟอกหรือใส่น้ำผสมต่างที่มไว้

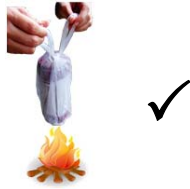
การกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง

1. กรณีภาชนะที่ใช้ได้ครั้งเดียว เช่น ถุงพลาสติกหรือกระป๋องที่ไม่มีน้ำหล่อควรกำจัดทิ้งในวันเดียวกันโดยเผาทำลายหรือทิ้งลงถังขยะติดเชื้อที่มีฝาปิด ไม่ทิ้งร่วมกับขยะทั่วไป โดยไม่นำภาชนะนั้นมาใช้ซ้ำอีก
- 1.1 กรณีมีบ้านเสมอหลงในถุงพลาสติก ให้มัดถุงพลาสติกให้แน่นก่อนกำจัดทิ้ง

การกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง

- 1.2 กรณีมีบ้านเสมอหลงในกระป๋องที่ไม่มีน้ำหล่อให้นำถุงพลาสติกมาใส่และมัดถุงพลาสติกให้แน่นก่อนกำจัดทิ้ง

การกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง

2. กรณีภาชนะที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น กระป๋องที่มีน้ำหล่อ ให้นำเสมหะไปเผาหรือฝังหรือเททิ้งลงโถส้วมในวันถัดไป ไม่นำเสมหะทิ้งลงถังขยะทั่วไป

การกำจัดเสมหะที่ถูกต้อง

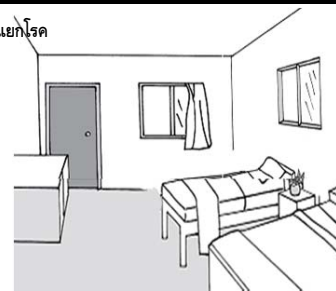
3. ทำความสะอาดกระป่องหรือกระโถนแล้วนำไปฝังแดดให้แห้ง

หมายเหตุ 1. การทำความสะอาดกระป่องหรือกระโถน ผู้ดูแลไม่จำเป็นต้องใส่ถุงมือเนื่องจากเสมหะที่อยู่ในกระป่องหรือกระโถนได้ผ่านการฆ่าเชื้อโรคแล้ว
2. สก๊อตไบร์ท์ที่นำมาใช้ทำความสะอาดกระป่องหรือกระโถนควรนำไปใช้ซ้ำหากไม่จำเป็นกับการทำความสะอาดกระป่องหรือกระโถน

การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยโควิด

กรณีหน่วยงานมีห้องแยกโรค

- ห้องควรมีลักษณะโล่ง ปลอดโปร่ง สะอาด
- เปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทสะดวก แสงแดดส่องถึง เพราะแสงแดดจะช่วยฆ่าเชื้อโรคได้

การจัดที่พักที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วยวัณโรคปอด

กรณีหน่วยงานไม่มีห้องแยกโรค

- ควรจัดที่พักแยกเป็นส่วนโดยให้ผู้ป่วยอยู่มุมใดมุมหนึ่งของห้อง ซึ่งโดยทั่วไปใช้เวลา 2 สัปดาห์ ถึง 2 เดือน โดยที่พักรออยู่ใกล้หน้าต่างและอยู่ใต้ลม
- ห้องควรมีลักษณะโล่ง ปลอดโปร่ง สะอาด
- เปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่องถึง

ทำความสะอาดห้องอย่างไร.....ให้ถูกต้อง

- ควรทำความสะอาดพื้นห้องทุกวันด้วยการถูพื้น เนื่องจากละอองฝอยเสมหะมีโอกาสหล่นลงพื้นขณะผู้ป่วยไอ จาม

ทำความสะอาดเครื่องนอน เสื้อผ้า ภาชนะใส่อาหารของผู้ป่วยอย่างไร.....ให้ถูกต้อง

เครื่องนอน

- ควรซักทำความสะอาดหรือนํ้าออกมาผึ่งแดดอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง

เสื้อผ้า

- ควรซักทำความสะอาดแล้วนํ้าออกมาผึ่งแดดทุกวัน

ภาชนะใส่อาหาร

- ควรล้างทำความสะอาดและนํ้าออกมาผึ่งแดดทุกวัน

การป้องกันตนเองของผู้ดูแล

1. ควรรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ และพักผ่อนให้เพียงพอ

การป้องกันตนเองของผู้ดูแล

2. ไม่สัมผัสเสมหะของผู้ป่วยโดยตรง ถ้าสัมผัสต้องรีบล้างมือทำความสะอาดโดยเร็ว
3. กรณีที่ผู้ดูแลป่วยเป็นโรคเบาหวานหรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ ควรหลีกเลี่ยงการดูแลผู้ป่วยวัณโรคอย่างน้อย 2 สัปดาห์แรกของการรักษา

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

1. ฝ่ามือถูกัน

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

2. ฟา่มือถูหลังมือและนิ้วถูซอกนิ้ว

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

3. ฟา่มือถูฟา่มือและนิ้วถูซอกนิ้ว

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

4. ถูหลังนิ้วมือถูฟา่มือ

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

5. ถูนิ้วหัวแม่มือ

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

6. ปลายนิ้วถูซอกฟา่มือ

ขั้นตอนวิธีการล้างมือ 7 ขั้นตอน

7. ถูรอบข้อมือ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไวรัสโรค สำหรับกลุ่มผู้ดูแล

คุณรักษาหาย เราปลอดภัย

ความรู้เรื่องยาวัณโรค

หน้าที่ของท่านในการดูแล ผู้ป่วยวัณโรคมีอะไรบ้าง ?

ความสำคัญของการกินยาวัณโรค

- จุดประสงค์หลักในการรักษาวัณโรค
 - กำจัดเชื้อวัณโรคอย่างรวดเร็ว
 - ลดการเกิดการดื้อยา
 - ป้องกันการกลับเป็นซ้ำของโรค
- หลักในการรักษาวัณโรคให้ได้ผล
 - กินยาวัณโรคอย่างน้อย 6-8 เดือน
 - ต้องมีที่เสียบในการดูแลกำกับการกินยาทุกวัน

“คุณหายเราปลอดภัย”

สาเหตุของการกินยาไม่ต่อเนื่อง

- จำนวนเม็ดยาที่ต้องกินมีจำนวนมาก
- มีอาการแพ้ยาซึ่งเกิดบ่อยโดยเฉพาะ 2 เดือนแรก
- ระยะเวลาในการรักษานาน ผู้ป่วยต้องกินยาอย่างน้อย 6-8 เดือน
- เมื่อผู้ป่วยกินยาประมาณ 2 เดือน ผู้ป่วยจะรู้สึกดีขึ้นมากจนคิดว่าตัวเองหายแล้ว และเลิกกินยาเอง ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อเชื้อดื้อยาวัณโรคได้

* วัณโรครักษาด้วยยาได้ แต่การให้กำลังใจไม่ทอดทิ้ง สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด

เกิดอะไรขึ้นเมื่อกินยาไม่สม่ำเสมอ

- มีระยะเวลาในการแพร่เชื้อให้คนอื่น ๆ ในชุมชนได้นานขึ้น
- มีอาการรุนแรงขึ้น และอาจตายจากการป่วยเรื้อรังได้
- เชื้อวัณโรคจะกลายเป็นชนิดดื้อยา ทำให้ยากต่อการรักษาและควบคุมวัณโรค

* วัณโรครักษาด้วยยาได้ แต่การให้กำลังใจไม่ทอดทิ้ง สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใด

ทำอย่างไรให้กินยาต่อเนื่อง

ใช้หลักการปฏิบัติตัว 3 ต. ต่อต้านวัณโรค

- ที่หนึ่ง.....ต้อง กินยาต่อหน้า
- ที่สอง.....ต้อง รักษาต่อเนื่อง
- ที่สาม.....ตึก บัตรหลังกินยา

○ กรณีลืมกินยา กินยาให้โรงพยาบาลให้ทราบทันที เพื่อให้พยาบาลมีการให้ยาในเวลาที่เหมาะสมต่อไป

หลักการให้ยาวัณโรค

- ☑ ท้ายยาให้กิน
- ☑ ดูเขาก่อนกินยา
- ☑ เสร็จแล้วบันทึก

7

ตัวอย่างการบันทึกการกินยา

เดือน พฤศจิกายน 2554				เดือนที่ 1 ของการรักษา		
วันที่	เวลา	ปริมาณ	หมายเหตุ	วันที่	เวลา	ปริมาณ
1				5		
2				6		
3				7		
4				8		
5				9		
6				10		
7				11		
8				12		
9				13		
10				14		
11				15		
12				16		
13				17		
14				18		
15				19		
16				20		
17				21		
18				22		
19				23		
20				24		
21				25		
22				26		
23				27		
24				28		
25				29		
26				30		

*** กาลเครื่องหมาย ✓ ลงบนวันที่ผู้ป่วยรับประทาน และ วงกลม x ในวันที่ผู้ป่วยไม่ได้รับประทานยา
*** บันทึกเฉพาะอาการหรือความผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการกินยา

8

ความสำคัญของการบันทึกการกินยา

- สามารถตรวจสอบการกินยา ซึ่งจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าได้รับยาถูกต้อง
- รู้ผลข้างเคียงที่เกิดจากการกินยา
- ในกรณีที่พี่เลี้ยงมีการเปลี่ยนเวร พี่เลี้ยงที่มารับเวรต่อสามารถทราบข้อมูลที่ได้มีการบันทึกไว้ก่อนหน้านี้ได้อย่างต่อเนื่อง

9

มารู้จักกับยาวัณโรคกันเถอะ

10-12 เม็ดครั้งเดียว

10

อาการอะไรบ้างที่พบได้ขณะกินยาที่ต้องแจ้งพยาบาล

อาการที่สามารถสังเกตได้ด้วยตา

- ตัวเหลือง ตาเหลือง
- มีจ้ำเลือด
- คลื่นไส้ อาเจียนมาก
- ซีด

อาการที่ต้องซักถามจากตัวผู้ป่วยหรือคนรอบข้าง

- ปวดข้อ
- ชาตามปลายมือปลายเท้า
- ปวดศีรษะ อาการคล้ายไข้หวัด
- เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย
- ปวดท้อง
- ผื่นคันเล็กน้อย

11

เมื่อเกิดอาการผิดปกติจากยาแล้วต้องแจ้งพยาบาลเพื่ออะไร?

- อาการไม่รุนแรง
 - พยาบาลพิจารณาให้ยารักษาตามอาการ เช่น คลื่นไส้มาก ให้ยานกัคลื่นไส้ เป็นต้น
- อาการรุนแรง
 - พยาบาลพิจารณาพาผู้ป่วยไปพบแพทย์ทันที

12

การเกิดปฏิกิริยาของยาวิธโรค

- ยาวิธโรคกับยาอื่น เช่น ยากันชัก ยาคุมกำเนิด เป็นต้น
- ยากับอาหาร ควรกินตอนท้องว่างเพราะอาหารมีผลต่อการดูดซึมยา หรือให้ยาก่อนนอน

11

การเก็บรักษา

“ยานั้นมีคุณอนันต์ แต่ ก็อาจมีโทษมหันต์
ถ้าใช้ยาไม่ถูกต้อง
โดยเฉพาะยาที่เสื่อมสภาพ หรือ ยาหมดอายุ”

12

การเก็บรักษายาวิธโรค

- ไม่แกะยาจากแผงยา
- ไม่เก็บยาในที่ชื้น ร้อนหรือแสงแดดจัด

13

ขอบคุณค่ะ

14

สื่อวีดิทัศน์ประกอบการอบรมเพิ่มเติม

1. แผนการสอนที่ 2 เรื่อง การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสและการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคปอด
 - หัวข้อ เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาการนำสงสัยไวรัสโคปอด การติดต่อของไวรัสโคปอด ระยะเวลาการรักษาไวรัสโคปอด”

สื่อวีดิทัศน์ประกอบการอบรมเพิ่มเติม มีดังนี้

- 1.1 สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “รักยกยิก ก็กพยาบาล”
- 1.2 สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “ไวรัสครู้ทัน รักษาหาย”
- 1.3 สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “เพื่อน.. แม่กูเป็นไวรัสโควะ”
- 1.4 สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “กูดบาย มิสเตอร์ ทีปี”

2. แผนการสอนที่ 3 การดูแลเรื่องการกินยาไวรัสโคปอด

สื่อวีดิทัศน์ประกอบการอบรมเพิ่มเติม มีดังนี้

- 2.1 สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “ความรักของคุณฉุย ตอนโรคนีต้องมีพี่เลี้ยง”
- 2.2 สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “โรคนีต้องมีเธอ”

หมายเหตุ : วิทยากรสามารถเลือกสื่อวีดิทัศน์ที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบการอบรมและอ่านเนื้อหาอย่างย่อแต่ละสื่อวีดิทัศน์ได้ในหน้าถัดไป

เพื่อน.... แม่ภูเป็นวัณโรคค่ะ

ธีร์และเพื่อน ๆ นัดสัมภาษณ์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัณโรคโดยแพทย์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับวัณโรคว่าวัณโรคเกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่ชื่อ “ไมโครแบคทีเรีย ทูเบอร์คูโลซิส” เกิดขึ้นได้ในทุกอวัยวะของร่างกายที่พบมากที่สุดคือที่ปอด ติดต่อกันได้จากการที่ผู้ป่วยวัณโรคไอ จามโดยไม่ปิดปาก ปิดจมูก ผู้ที่รับเชื้อวัณโรคไม่จำเป็นต้องป่วยเป็นวัณโรคทุกคนเพราะร่างกายแต่ละคนจะมีภูมิคุ้มกันโรค

วัณโรค.. ไม่ใช่โรคที่น่ากลัวและน่ารังเกียจ แต่เป็นที่โรคที่รักษาให้หายได้ โดยปฏิบัติตัวตามคำแนะนำของแพทย์อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ญาติควรให้กำลังใจและดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด

รักยกยูกักกักพยาบาล

แจ๊สเห็นป้ายประชาสัมพันธ์การอบรมให้ความรู้เรื่องวัณโรคจึงเกิดความสนใจและเข้าฟังการอบรมทำให้ทราบว่าอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร เหงื่อออกเวลากลางคืน ไอแห้งๆ คืออาการนำสงสัยวัณโรคปอด ทำให้นึกถึงชาวบ้านที่มีอาการป่วยดังกล่าวแต่ถูกสันซึ่งเป็นหมอผีหลอกกลวงว่าเป็นเพราะผีเข้าและรักษาด้วยวิธีทางไสยศาสตร์ทำให้ชาวบ้านไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้องและมาพบแพทย์เมื่ออาการหนักมาแล้ว

“วัณโรค ป้องกันได้ พบก่อนรักษาหาย ไม่แพร่กระจาย”

วัณโรค... รู้ทัน รักษาหาย

เป้าหมายการจัดกิจกรรมวันวัณโรคโลกซึ่งตรงกับวันที่ 24 มีนาคมของทุกปีนั้นเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ และเกิดความตระหนักหากมีอาการนำส่งสัยวัณโรคปอดโดยให้รีบไปพบแพทย์เพื่อตรวจและรักษาโรคให้หาย เพราะการตระหนักต่ออาการนำส่งสัยวัณโรคปอดและการรักษาวัณโรคให้หายเมื่อป่วยเป็นวัณโรคเป็นการป้องกันโรคที่ดีที่สุดเพราะเป็นการตัดวงจรการแพร่กระจายเชื้อ

การรับประทานยารักษาวัณโรคอย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คุณหมอให้กำลังใจแก่มาลีซึ่งตรวจพบว่าเป็นวัณโรคปอดว่าไม่ต้องกังวลเพราะวัณโรคสามารถรักษาให้หายได้ด้วยหลัก 5 ต. คือ

1. ต่อหน้า คือ กินยาต่อหน้าโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัครที่ได้รับการอบรม
2. ต่อเนื่อง คือ รักษาต่อเนื่อง เพราะต้องกินยาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อย่างน้อย 6 เดือน
3. ตีกลับบัตร คือ พี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่กำกับการกินยาต้องตีกลับบัตรการกินยาเมื่อผู้ป่วยกินยา
4. ติดตามการรักษา คือ มาพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง
5. เต็มใจรักษา คือ ทั้งพี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกคนร่วมมือร่วมใจในการรักษาวัณโรค

ทั้งนี้ ในช่วง 2 เดือนแรกของการรักษา ผู้ป่วยอาจมีอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการกินยา เช่น ผื่นขึ้น คลื่นไส้ ผู้ป่วยไม่ควรหยุดยาเองแต่ควรมาพบแพทย์ยกเว้นในรายที่มีอาการตัวเหลือง ตาเหลือง ตามัว เป็นต้น แพทย์จะพิจารณาให้หยุดยาและปรับขนาดของยาให้ผู้ป่วย

ก๊าดบาย มิสเตอร์ ทีบี

ภายในปอดของลุงบุญสมเต็มไปด้วยประชากรวัณโรคแต่เมื่อลุงบุญสมกินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทำให้ประชากรวัณโรคทยอยตายเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ประชากรวัณโรคคิดหาวิธีที่จะย้ายไปอยู่ที่ใหม่แต่ก็ล้มเหลวเนื่องจากลุงบุญสมใช้ผ้าปิดปากทุกครั้งและนำผ้าไปซักอย่างสะอาดทำให้เชื้อวัณโรคไม่สามารถแพร่กระจายไปสู่ผู้อื่นได้ เมื่อเชื้อวัณโรคในปอดของลุงบุญสมถูกทำลายหมดลุงบุญสมจึงหายจากการป่วยเป็นวัณโรค

ความรักของคุณฉุย ตอนโรคนี้ต้องมีพี่เลี้ยง

คุณฉุยไปเยี่ยมลุงชื่นซึ่งมีอาการไอ เจ็บหน้าอก อ่อนเพลียและได้พาลุงชื่นไปหาหมอที่สถานีนานามัยใกล้บ้าน ลุงชื่นเล่าความจริงให้คุณหมอฟังว่าตนเคยป่วยเป็นวัณโรคมาก่อนแต่พออาการดีขึ้นก็หยุดกินยาไม่ไปหาหมอตตามนัด คุณหมอที่สถานีนานามัยจึงแนะนำให้คุณฉุยพาลุงชื่นไปพบคุณหมอที่โรงพยาบาลเพื่อทำการตรวจใหม่ การรักษาวัณโรคครั้งใหม่นี้คุณหมอให้คำแนะนำลุงชื่นว่าห้ามหยุดกินยาเองเพราะอาจทำให้เกิดวัณโรคดื้อยาและรักษาไม่หาย โดยคุณฉุยอาสาเป็นพี่เลี้ยงในการกำกับการกินยาจนลุงชื่นรักษาวัณโรคหาย

“วัณโรคสามารถรักษาให้หายได้ ถ้าผู้ป่วยกินยาอย่างสม่ำเสมอ”

โรคนี้ต้องมีเธอ

ลุงคำชอบสูบบุหรี่จนถึงขั้นไอเลือดออก เดือนจึงพาลุงคำไปหาหมอ ผลการตรวจพบว่าลุงคำป่วยเป็นวัณโรคปอดหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “โรคปอด” “ผีในท้อง” ลุงคำเสียใจและสั่งเสียเดือนเป็นการใหญ่ คุณหมอให้คำแนะนำว่าวัณโรครักษาให้หายได้ ทั้งนี้ ควรมีพี่เลี้ยงดูผู้ป่วยกินยาต่อหน้าทุกวันเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ป่วยได้กินยาทุกวันเพราะหากให้ผู้ป่วยกินยาเอง ผู้ป่วยอาจกินยาไม่ครบหรือไม่มี ความอดทนซึ่งจะทำให้ต้องเริ่มต้นรักษาใหม่ เกิดการสิ้นเปลืองและทำให้เกิดการดื้อยาได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยสามารถกลับมาเป็นวัณโรคซ้ำได้อีก ดังนั้นจึงควรพักผ่อนให้เพียงพอ กินอาหารที่มีประโยชน์ อย่านั่งรถราทำงานหนัก ไม่ดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่ เพราะถ้าร่างกายอ่อนแอก็จะกลับมาเป็นวัณโรคได้

มิตรภาพคือพลัง

ตอบไม่บอกให้ใครรู้ว่าตนป่วยเป็นวัณโรคปอดเพราะรู้สึกว่ามันเหมือนสัตว์ประหลาดและคิดว่าคนอื่นก็รังเกียจคนเป็นโรคนี้ด้วย เมื่อกลับมาถึงที่ห้องพักต่อไปพี่ให้ไปอยู่ที่อื่นเพราะกลัวว่าพี่ซึ่งเป็นเพื่อนรักจะติดวัณโรค พี่ไม่โกรธแต่กลับให้กำลังใจและบอกว่าคนเป็นโรคต้องมีคนดูแล พี่ทอาสาเป็นคนดูแลตั้งแต่การจัดห้องใหม่โดยบอกต๊อบว่าให้เปิดหน้าต่างเพื่อให้อากาศถ่ายเทเพราะวัณโรคแพ้แสงแดดและพี่ยังทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงดูแลการกินยาของต๊อบจนต๊อบหายป่วยและกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติอีกครั้ง

การดูแลผู้ป่วยวัณโรคด้วยหัวใจ

ณ อาศรมอิสสรณ อ.เมือง จ. เชียงราย

พระมหากุศลชัย วชิรเมธี หรือท่าน ว. วชิรเมธี ได้ให้ข้อเสนอแนะในการรับมือกับปัญหาวัณโรค ว่าถ้าพบผู้มีอาการป่วยควรส่งให้หมอดูแลรักษา ญาติและผู้ป่วยต้องให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ดูแลกันอย่างใกล้ชิด ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ และท่านยังให้ข้อคิดสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรคว่าให้มองโลกเชิงบวก นั่นคือ การดูแลผู้ป่วยวัณโรคคนหนึ่งให้หายเท่ากับคุณกำลังเยียวยาสังคมไทยทั้งประเทศเป็นอานิสงส์ที่ยิ่งใหญ่ รวมถึงการดูแลผู้ป่วยยังเป็นการฝึกบริหารอารมณ์ และสติสัมปชัญญะที่จะแก้ไขปัญหาต่อไปในอนาคต ดังนั้น การที่ผู้ป่วยรักษาหายถือเป็นความสำเร็จในชีวิตของเรา

วัณโรคหายได้ ... ร่วมใจช่วยรักษาและป้องกัน

วัณโรคเป็นโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ แค่เพียงสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อมีอาการไอ ก็เท่ากับเป็นการป้องกันการแพร่เชื้อโรคได้

วัณโรคสามารถป้องกันได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง
2. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
3. ไม่เสพยาเสพติด
4. ไม่สำส่อนทางเพศ
5. ทำความสะอาดที่พักเป็นประจำ
6. ตรวจเอกซเรย์เป็นประจำทุกปี

“แสดงความรัก ความรับผิดชอบต่อสังคมและคนรอบข้างด้วยการสวมหน้ากากอนามัย”

กิจกรรมเพื่อใช้ประกอบการแบ่งกลุ่ม – กิจกรรมสันทนาการ

กิจกรรมเพื่อใช้ประกอบการแบ่งกลุ่ม

คณะทำงานได้บรรจุกิจกรรมเพื่อใช้ประกอบการแบ่งกลุ่มการฝึกแบ่งปฏิบัติในแต่ละแผนการสอน เพื่อให้วิทยากรได้เลือกใช้ไว้จำนวน 5 กิจกรรม ดังนี้

1. เพลง ลมเพลมพัด
2. เพลง ล่องเรือ
3. เพลง ไก่
4. กิจกรรมนับไอ้ย
5. เกมรวมเหรียญ

กิจกรรมสันทนาการ

สำหรับกิจกรรมสันทนาการซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้ดำเนินการในช่วงหลังจากพักรับประทานอาหารกลางวันและหลังจากพักรับประทานอาหารว่าง มีจำนวน 8 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรม ล้างมือ (วิทยากรควรเลือกกิจกรรมนี้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้รับการอบรมได้มีการทบทวนวิธีการล้างมือที่ถูกต้อง)
2. กิจกรรม นับ 1-5
3. กิจกรรม เสียงสัตว์ร้อง
4. กิจกรรม กระรอกเปลี่ยนรัง
5. กิจกรรม กระต่ายหมายจันทร์
6. กิจกรรม เพลง ซักผ้า
7. กิจกรรม เพลง หู ตา จมูก
8. กิจกรรม เพลง ตั้ง โคร่ง ตั้ง

กิจกรรมเพื่อใช้ประกอบการแบ่งกลุ่ม

เพลง ลมเพลมพัด

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้รับการอบรมร่วมกันร้องเพลงลมเพลมพัด ซึ่งมีเนื้อเพลงดังนี้

“ลมเพลมพัดโบกสะบัด พัดมาไว ไว
ลมเอ๋ย ลมพัดอะไรๆ ฉันจะบอกให้
พัดให้คน คน (จำนวนคน) จับกลุ่มรวมกัน”

2. วิทยากรสั่งให้ผู้รับการอบรมจับกลุ่มกลุ่มละ คน (วิทยากรต้องการให้กลุ่มมีจำนวนกี่คน ก็สั่งไปตามต้องการ)

เพลง ล่องเรือ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้รับการอบรมยืนจับมือเป็นวงกลม 1 วง และบอกให้ขาหันทัน
2. วิทยากรสอนให้ผู้รับการอบรมร้องเพลงล่องเรือ พร้อมกับสอนท่าทางประกอบเพลงคือท่ารำวง โดยให้เดินรำวงไปเป็นวงกลม

เนื้อเพลง ล่องเรือ

“ล่องเรือไปตามธารา เห็นทอย ปู ปลา แหวก้วย เวียนวน
พายเรือกันมาหลายคน เรือจะชน เรือจะชนกันเอง
เรือกำลังจะล่ม เรือกำลังจะล่ม
ให้คน คน (จำนวนคน) จับกลุ่มรวมกัน”

3. เมื่อวิทยากรร้องเพลงถึงเนื้อเพลงที่ว่าให้คน... คน (จำนวนคน) จับกลุ่มรวมกันนั้น วิทยากรต้องการให้ผู้รับการอบรมรวมกลุ่มกลุ่มละกี่คนก็ให้ระบุจำนวนลงไป

เพลง ไก่

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรสอนให้ผู้รับการอบรมร้องเพลง ไก่ ซึ่งมีเนื้อเพลงดังต่อไปนี้

“ไก่ 1 ตัว 1 ตัว ไปหาอาหาร เดินมาถึงนอกชาน ถูกแม่บ้านเอาอิตาลีไล่จับ วัับแซ่ว วัับ แซ่ว วัับ แซ่ว
ไก่ 2 ตัว 2 ตัวไปหาอาหาร เดินมาถึงนอกชาน ถูกแม่บ้านเอาอิตาลีไล่จับ วัับแซ่ว วัับ แซ่ว วัับ แซ่ว
ไก่ 3 ตัว

2. วิทยากรสาธิตทำประกอบเพลงไก่ โดยการงอแขนทำปีกไก่ และงอเข้าหุบขาเข้าออก และให้ผู้รับการอบรม ทำประกอบเพลง

ตัวอย่างเช่น ถ้าเนื้อเพลงขึ้นต้นว่า ไก่ 1 ตัว ให้ผู้รับการอบรมแต่ละคนต่างคนต่างทำท่าไก่ของตนเอง
ถ้าเนื้อเพลงขึ้นต้นว่า ไก่ 2 ตัว ให้ผู้รับการอบรมจับคู่และทำท่าไก่ของตนเอง
ถ้าเนื้อเพลงขึ้นต้นว่า ไก่ 3 ตัว ให้ผู้รับการอบรมรวมกลุ่มให้ได้ 3 คนและทำท่าไก่ของตนเอง

3. วิทยากรเริ่มร้องเพลงโดยวิทยากรต้องการให้ผู้รับการอบรมรวมกลุ่มกันก็คนก็บอกจำนวนไก่ไปตามที่ ต้องการ

กิจกรรมนับไอ้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้รับการอบรมยืนเป็นวงกลม 1 วง
2. ให้ผู้รับการอบรมนับเลขเพื่อแบ่งกลุ่ม โดยวิทยากรต้องการให้สมาชิกในกลุ่มมีกี่คน ก็ให้นับเลข 1 ถึงจำนวนที่ต้องการ เช่น วิทยากรต้องการให้แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม ก็ให้ผู้รับการอบรมคนแรกนับเลข 1 คนถัดไปนับ 2 , 3 , 4 แต่คนที่ 5 จะต้องไม่ออกเสียงว่า 5 แต่จะให้ออกเสียงอุทานเมื่อรู้สึกตกใจหรือดีใจ เช่น ไอ้ ว้าย เป็นต้น โดยเสียงอุทานนั้นจะต้องไม่ซ้ำกัน
3. เมื่อผู้รับการอบรมนับได้ครบทุกคนแล้ว วิทยากรก็จะให้คนที่นับเลขเหมือนกันไปอยู่กลุ่มเดียวกันและคนที่ออกเสียงอุทาน ก็ให้ไปอยู่กลุ่มเดียวกัน
4. วิทยากรต้องการให้มีการแบ่งกลุ่มกลุ่มละกี่คนก็สามารถกำหนดได้ตามที่ต้องการ

เกมรวมเหรียญ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรสมมติให้ผู้รับการอบรมทุกคนเป็นเหรียญ 1 บาท เหรียญ 5 บาท หรือเหรียญ 10 บาท (ตามความต้องการของวิทยากร)
2. วิทยากรต้องการแบ่งกลุ่มโดยให้กลุ่มมีจำนวนสมาชิกกลุ่มกี่คน ให้วิทยากรเป็นผู้สั่งให้ผู้รับการอบรมรวมเหรียญตามจำนวนคนที่วิทยากรต้องการ เช่น วิทยากรต้องการแบ่งกลุ่มโดยให้กลุ่มมีจำนวนสมาชิกกลุ่ม 6 คน วิทยากรกำหนดให้ผู้รับการอบรมทุกคนเป็นเหรียญ 1 บาท เมื่อวิทยากรสั่งว่ารวมเหรียญให้ได้ 6 บาท ผู้รับการอบรมก็จะต้องรวมกลุ่มกันให้ได้ 6 คน

กิจกรรมสนทนาการ

กิจกรรมล้างมือ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งผู้รับการอบรมออกเป็น 7 กลุ่ม
2. วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ เรื่อง “เพลงล้างมือ” พร้อมสาธิตวิธีการล้างมือที่ถูกต้องทั้ง 7 ขั้นตอนให้ผู้รับการอบรมได้ฝึกทำตาม
3. วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ เรื่อง “เพลงล้างมือ” อีกครั้ง เมื่อเพลงขึ้นถึงขั้นตอนล้างมือขั้นตอนไหนและวิทยากรชี้มือไปที่กลุ่มใด กลุ่มนั้นจะต้องลุกขึ้นและทำท่าล้างมือตามขั้นตอนนั้นให้ถูกต้อง ดำเนินการเช่นนี้จนครบทั้ง 7 กลุ่ม
4. วิทยากรเปิดวีดิทัศน์ เรื่อง “เพลงล้างมือ” อีกครั้ง วิทยากรให้ทุกกลุ่มทำท่าล้างมือทั้ง 7 ขั้นตอนที่ถูกต้องพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง

เทคนิคการจำขั้นตอนการล้างมือ

1. ปั่นดินน้ำมัน (ฝ่ามือถูกัน)
2. ทำแมงมุม (ฝ่ามือถูหลังมือ และนิ้วถูซอกนิ้ว)
3. ขยี้มด (ฝ่ามือถูฝ่ามือและนิ้วถูซอกนิ้ว)
4. คารวะ (หลังนิ้วมือถูฝ่ามือ)
5. หมุนไอติม (ถูนิ้วหัวแม่มือโดยรอบ ด้วยฝ่ามือ)
6. ปลายนิ้วถูขวางฝ่ามือ (ปลายนิ้วถูขวางฝ่ามือ)
7. ใส่กำไล (ถูรอบข้อมือ)

กิจกรรม นั้บ 1-5

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้รับการอบรมยืนเป็นวงกลม 1 วง
2. เมื่อวิทยากรนับ 1 ให้ผู้รับการอบรมทุกคนยกมือซ้ายและแบมือไปทางซ้าย
3. เมื่อวิทยากรนับ 2 ให้ผู้รับการอบรมทุกคน ใช้นิ้วชี้มือข้างขวาชี้ขึ้นไปด้านบน
4. เมื่อวิทยากรนับ 3 ให้ผู้รับการอบรมทุกคน ใช้นิ้วชี้ข้างขวาชี้ลงบนฝ่ามือด้านซ้ายของเพื่อนที่กำลังแบมืออยู่
5. เมื่อวิทยากรนับ 4 ให้ผู้รับการอบรม ใช้นิ้วชี้ด้านขวาวนบริเวณฝ่ามือด้านซ้ายของเพื่อนที่แบอยู่
6. เมื่อวิทยากรนับ 5 ให้ผู้รับการอบรมที่แบมืออยู่ จับนิ้วชี้ของเพื่อนที่กำลังวางอยู่บนฝ่ามือของตนให้ได้และคนที่กำลังใช้นิ้วชี้บนฝ่ามือของเพื่อนก็ต้องรีบดึงมือกลับไม่ให้เพื่อนจับมือไว้ได้
7. ผู้รับการอบรมท่านใดถูกเพื่อนจับนิ้วได้จะถูกทำโทษด้วยการเดินหน้าเวที

กิจกรรม เสียงสัตว์ร้อง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้รับการอบรมยืนเป็นวงกลม 1 วง
2. ให้ผู้รับการอบรมคนที่ 1 นับ 1 โดยให้ผู้รับการอบรมคนถัดไป นับ 2 3 4
3. ให้ผู้รับการอบรมคนที่นับ 5 10 15 20 25 30 ออกเสียงเป็นเสียงของสัตว์อะไรก็ได้ แทนการนับตัวเลข โดยการออกเสียงเป็นเสียงสัตว์นั้นต้องไม่ซ้ำกัน
4. ผู้รับการอบรมที่ทำผิดกติกาจะถูกทำโทษด้วยการเดินหน้าเวที

กิจกรรมกระรอกเปลี่ยนรัง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรให้ผู้รับการอบรมแบ่งกลุ่มๆละ 3 คน
2. ในกลุ่ม 3 คน กำหนดให้ 2 คนเป็นรัง โดยเอามือทั้งสองข้างจับกันหันหน้าเข้าหากัน และอีก 1 คน เป็นกระรอกอยู่ในรัง (อยู่ในวงแขนของเพื่อนในกลุ่มอีก 2 คน)
3. เมื่อวิทยากรสั่งว่า “กระรอกเปลี่ยนรัง” คนที่เป็นกระรอกจะต้องวิ่งไปหารังใหม่ โดยคนที่เป็นรังจะอยู่ที่เดิม ไม่เคลื่อนย้ายไปไหน
4. เมื่อวิทยากรสั่งว่า “รังเปลี่ยนกระรอก” ก็ให้คนที่เป็นรังเคลื่อนที่ไปหากระรอกตัวใหม่ โดยคนที่เป็นกระรอกจะต้องอยู่ที่เดิมไม่เคลื่อนย้ายไปไหน
5. เมื่อวิทยากรสั่งว่า “กระรอกแตกรัง” ก็ให้สลายรังและจับกลุ่มเป็นรังเป็นกระรอกกันใหม่
6. รังไหนหรือกระรอกตัวไหน เชื่องช้าหารังไม่เจอหรือรังไหนหากระรอกไม่เจอก็จะถูกทำโทษ

กิจกรรม เพลง หู ตา จมูก

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรสอนให้ผู้รับการอบรม ร้องเพลง หู ตา จมูก เนื้อเพลงมีดังต่อไปนี้

“หูตาจมูก จับให้ถูก จับจมูกตาหู
จับใหม่ จับให้ฉันดู
จับใหม่ จับให้ฉันดู
จับจมูกตาหู จับ หูตาจมูก”

2. ให้ผู้รับการอบรมจับที่ “หู” เมื่อตรงกับเนื้อเพลงว่า “หู”
3. ให้ผู้รับการอบรมจับที่ “ตา” เมื่อตรงกับเนื้อเพลงว่า “ตา”
4. ให้ผู้รับการอบรมจับที่ “จมูก” เมื่อตรงกับเนื้อเพลงว่า “จมูก”
5. ให้ผู้รับการอบรมร้องเพลง หู ตา จมูก พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบเพลง พร้อม ๆ กัน

กิจกรรม กระจายหมายจันทร์

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรร้องเพลงลมเพลมพัดเพื่อแบ่งผู้รับการอบรมออกเป็น 4 กลุ่ม
2. แจกบัตรคำเนื้อเพลง “กระจายหมายจันทร์” ให้กับกลุ่ม กลุ่มละ 1 ประโยค โดยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันคิดทำทางประกอบเนื้อเพลงประโยคที่กลุ่มได้รับ พร้อมฝึกร้องเพลงเพื่อแสดงให้กลุ่มอื่นได้ดู
3. วิทยากรชี้มือไปที่กลุ่มไหน กลุ่มนั้นจะต้องลุกขึ้นยืนและร้องเพลงประโยคที่กลุ่มได้รับพร้อมทั้งทำท่าทางประกอบเพลง

เนื้อเพลงลมเพลมพัด

ลมเพลมพัดโบกสะบัด พัดมาไว ไว
ลมเอ๋ย ลมพัดอะไรๆ ฉันจะบอกให้
พัดให้คน(จำนวนคน) จับกลุ่มร่วมกัน

บัตรคำเนื้อเพลง กระจายหมายจันทร์

ประโยคที่ 1 ฉันอยากจะบิน บินไปให้ถึงดวงจันทร์
ประโยคที่ 2 ตาบอกบนนั้น ว่ามีกระจายหลายตัว
ประโยคที่ 3 ฉันอยากจะขอ ให้ฉันได้ไหม 1 ตัว
ประโยคที่ 4 เจ้าอย่าเฒ่ามัว เลยนะ กระจายหมายจันทร์

กิจกรรม เพลง ซักผ้า

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรสอนให้ผู้รับการอบรมร้องเพลง ซักผ้า พร้อมสาธิตท่าทางประกอบเพลง เนื้อเพลงมีดังต่อไปนี้

“เรามาซักผ้ากัน
มาซักผ้ากัน
มี 4 ขั้นตอน
1. ขยี้ ขยี้ (ทำท่าขยี้)
2. บีด บีด (ทำท่าบีด)
3. สะบัด สะบัด (ทำท่าสะบัด)
4. แล้วก็เอาไปตาก (ทำท่าตาก)
ขยี้ ขยี้ บีด บีด สะบัด สะบัด
แล้วก็เอาไปตาก (ทำท่าขยี้ บีด สะบัดและตากตามลำดับ)”

2. ให้ผู้รับการอบรมร้องเพลง ซักผ้า พร้อมท่าทางประกอบเพลง พร้อม ๆ กัน

กิจกรรม เพลง ดั่ง โคร่ง ดัง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรสอนให้ผู้รับการอบรม ร้องเพลง ดังโคร่งดัง พร้อมสาธิตท่าทางประกอบเพลง ซึ่งเนื้อเพลงมีดังต่อไปนี้

“ดั่ง ดัง ดัง
ดังโคร่งดัง
ดังโคร่งดัง
ดังโคร่งดัง
ปากดัง
โคร่งดัง”

2. ให้ผู้รับการอบรมจับที่ “ดั่งจมูก” เมื่อตรงกับเนื้อเพลงว่า “ดั่ง”

3. ให้ผู้รับการอบรมจับที่ “สี่ข้าง” เมื่อตรงกับเนื้อเพลงว่า “โคร่ง”

4. ให้ผู้รับการอบรมจับที่ “ปาก” เมื่อตรงกับเนื้อเพลงว่า “ปาก”

5. ให้ผู้รับการอบรมร้องเพลง ดังโคร่งดัง พร้อมท่าทางประกอบเพลง พร้อม ๆ กัน

เทคนิคการเก็บเสมหะ

- ขั้นตอนที่ 1 เตรียมผู้ป่วยเพื่อขากเสมหะในบริเวณที่โล่งหรือห้องที่มีอากาศถ่ายเทดีและแสงแดดส่องถึง
- ขั้นตอนที่ 2 ควรให้ผู้ป่วยบ้วนปากให้สะอาดก่อนเพื่อไม่ให้มีเศษอาหารปะปน
- ขั้นตอนที่ 3 หมุนฝาเกลียวเปิดกล่องเก็บเสมหะถือฝาและกล่องไว้คนละมือ

- ขั้นตอนที่ 4 สูดหายใจเข้าลึกๆ กลั้นหายใจชั่วครู่

ขั้นตอนที่ 5 ไอลึกๆ แแรงๆ

ขั้นตอนที่ 6 เสมหะที่ออกมาจากลำคอ ต้องมีลักษณะเป็นก้อน/ยวง สีขุ่นเข้มคล้ายหนอง

ขั้นตอนที่ 7 ยกกล่องเสมหะชนิดริมฝีปากล่าง ค่อยๆปล่อยให้เสมหะไหลลงในกล่อง ระวังอย่าดมเสมหะใส่กล่องจนเลอะเปรอะเปื้อนออกมาภายนอกกล่อง

ขั้นตอนที่ 8 ปิดฝากล่องและหมุนฝาเกลียวให้แน่น

ขั้นตอนที่ 9 ล้างมือให้สะอาด

ขั้นตอนที่ 10 นำกล่องเสมหะส่งเจ้าหน้าที่ชั้นสูตรหรือพยาบาล

หมายเหตุ ผู้ป่วยที่ไม่มีอาการไอ หรือไอแล้วไม่มีเสมหะ ควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้ผู้ป่วยดื่มน้ำมาก ๆ รอสักครู่แล้วไอ หรือ
2. ใช้น้ำเปล่าหรือน้ำเกลือกลั้วคอ หรือ
3. ฉีดละอองน้ำเกลือเข้าหลอดลม หรือ
4. ให้ผู้ป่วยนอนคว่ำใช้หมอนหนุนหน้าอกให้ศีรษะห้อยลงใช้ฝ่ามือเคาะด้านหลังเบา ๆ

ความเชื่อ ความเข้าใจเรื่องวัณโรคปอด

1. วัณโรคปอดติดต่อทางอาหารและทางเสื้อผ้าได้ไหม

ขอตอบว่า : วัณโรคปอดไม่ติดต่อทางอาหาร และทางเสื้อผ้า แต่เป็นโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจเมื่อผู้ป่วยไอ จาม เชื้อจะแพร่กระจายออกมากับละอองเสมหะ ดังนั้น พี่ ๆ สามารถทำความเข้าใจของผู้ป่วยที่เป็นวัณโรคปอดร่วมกับของคนอื่นได้

2. การรับเชื้อหรือการติดเชื้อวัณโรคทำให้ป่วยเป็นวัณโรคปอดเสมอไปไหม

ขอตอบว่า : การรับเชื้อวัณโรคทำให้เกิดการติดเชื้อขึ้นในร่างกาย แต่ยังไม่ถือว่าป่วยเป็นวัณโรคปอด

การติดเชื้อ หมายถึง ผู้นั้นได้รับเชื้อวัณโรคปอดมาและมีการติดเชื้อแต่เนื่องจากร่างกายมีความแข็งแรงจึงยังไม่ป่วยเป็นวัณโรคปอด

การป่วยเป็นวัณโรคปอด หมายถึง ผู้ที่ติดเชื้อวัณโรคมีร่างกายอ่อนแอทำให้ไม่สามารถต่อสู้กับเชื้อวัณโรคได้ จึงทำให้ป่วยเป็นวัณโรคปอด

3. วัณโรคปอดเป็นโรคที่น่ารังเกียจจริงหรือเปล่า

ขอตอบว่า : วัณโรคปอดไม่ใช่โรคที่น่ารังเกียจ เพราะปัจจุบันวัณโรคปอดเป็นโรคที่รักษาให้หายได้หากผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เชื้อวัณโรคลดลงและหมดไป

4. เจ้าหน้าที่ใช้ผ้าปิดปากปิดจมูกหลาย ๆ ชั้นช่วยป้องกันเชื้อวัณโรคได้หรือเปล่า

ขอตอบว่า : ไม่สามารถป้องกันเชื้อวัณโรคได้เพราะการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่ดีที่สุด คือ ให้ผู้ป่วยเป็นผู้ใช้ผ้าปิดปากและจมูกขณะไอ จาม ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือการรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคโดยเร็ว

5. วัณโรคคนนอกปอดติดต่อกันได้หรือไม่

ขอตอบว่า : คนที่เป็นวัณโรคคนนอกปอดไม่สามารถติดต่อไปสู่ผู้อื่นได้ค่ะ

6. เมื่อผู้ป่วยกินยาแล้วอาการดีขึ้น ให้หยุดกินยาเลยได้ไหม

ขอตอบว่า : ห้ามเด็ดขาด เพราะการรักษาวัณโรคปอดใช้ระยะเวลาในการรักษา 6-8 เดือน การหยุดยาเองทำให้ผู้ป่วยกินยาไม่ต่อเนื่อง จะส่งผลให้การรักษามีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้นและเกิดปัญหาคือยาตามมา

7. ทำไมต้องมีผู้ดูแลคอยดูเวลากินยาด้วย ผู้ป่วยก็กินยาเองได้

ขอตอบว่า : จำเป็นเพราะตามหลักการรักษาวัณโรคปอดนั้น กำหนดให้มีผู้ดูแลการกินยาต่อหน้าจนครบการรักษา ถึงแม้ผู้ป่วยจะมีวินัยในการกินยาหรือกินยาเองก็ได้ แต่บางครั้งอาจลืมกินยา หรือทำยาตกหล่นโดยไม่รู้ตัว หรืออาจกินยาซ้ำซ้อนได้

8. ผู้ดูแลแค่ให้ยาและดูผู้ป่วยกินยาก็จึงพอแล้ว

ขอตอบว่า : ไม่เพียงพอเพราะ ผู้ป่วยอาจมียาแล้วบ้วนยาทิ้ง ซึ่งผู้ดูแลควรดูว่าผู้ป่วยกลืนกินยาลงไปแล้วพร้อมกับบันทึกการกินยาซึ่งจะช่วยตรวจสอบการกินยาของผู้ป่วยได้

9. ผู้ป่วยวัณโรคปอดต้องให้หยุดพักงานที่เคยทำไว้หรือไม่ และต้องแยกผู้ป่วยให้ไปอยู่ที่อื่นด้วยหรือไม่

ขอตอบว่า : คุณหมอบอกว่าวัณโรคนี้ติดต่อสู่คนอื่นได้ ดังนั้นหากตรวจพบเชื้อวัณโรคในเสมหะของผู้ป่วย ควรจัดให้ผู้ป่วยมีที่พักแยกเป็นสัดส่วนจนกว่าผลการตรวจเสมหะจะไม่พบเชื้อวัณโรค ซึ่งโดยทั่วไปใช้เวลา 2 สัปดาห์ ถึง 2 เดือน และเมื่อตรวจไม่พบเชื้อวัณโรคในเสมหะแล้ว ผู้ป่วยก็สามารถทำงานหรือทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามปกติ แต่ถ้าผู้ป่วยมีอาการไอ จามต้องใช้ผ้าปิดปากและจมูก

10. หาก พี่ ๆ ลืมให้ผู้ป่วยวัณโรคกินยา หรือผู้ป่วยวัณโรคทำยาตกระหว่างกินยา ควรทำอย่างไรดี

ขอตอบว่า : กรณีเช่นนี้พี่ ๆ ควรแจ้งพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านสุขภาพได้ทราบค่ะ

การเก็บรักษา

สิ่งที่มีผลต่อคุณภาพของยา โดยทั่วไปได้แก่ ความร้อน, ความชื้น, และ แสงแดด

ข้อควรปฏิบัติในการเก็บรักษา

- กรณียารักษาวัณโรคที่จัดมาเป็นชุดแล้ว (ในหนึ่งซองมียาหลายชนิด) ให้เก็บยาที่อุณหภูมิห้องบริเวณที่ไม่ร้อน และ ไม่มีแสงแดดส่อง ห้ามทิ้งยาไว้ในรถยนต์ เพราะเมื่อจอดรถกลางแดด แม้เพียงไม่นานอุณหภูมิในรถจะร้อนมาก ทำให้ยาเสื่อมได้ง่าย
- ถ้ายารักษาวัณโรคไม่ได้จัดเป็นชุดแต่อยู่ในแผงยา ไม่ต้องแกะออกมาเตรียมไว้ล่วงหน้า ควรแกะเมื่อจะกินยาเท่านั้น เพราะอาจถูกความชื้น และ แสงแดด ทำให้ยาเสื่อมคุณภาพได้
- กรณียาที่ระบุว่าให้เก็บยาไว้ในตู้เย็น ห้ามแช่แข็ง หมายถึงให้เก็บในตู้เย็นช่องปกติ ไม่ควรเก็บที่ชั้นใกล้ช่องแช่แข็ง เพราะมีความเย็นจัดจนทำให้เป็นน้ำแข็งได้ หรือเก็บที่ประตูตู้เย็น เพราะอุณหภูมิอาจไม่เย็นพอ จากการที่มีการเปิด ปิด ประตูตู้เย็น บ่อย ๆ
- ยาที่บรรจุในขวดสีชา หมายถึงยาที่ต้องป้องกันไม่ให้ถูกแสง ไม่ควรเปลี่ยนภาชนะบรรจุยาไปเป็นแบบใสหรือ ขาว เพราะจะทำให้ยาเสื่อมได้จากแสง
- ยาที่ต้องระมัดระวังเรื่องความชื้นควรใส่สารกันชื้น (มักเห็นเป็นซองเล็กๆ ภายในมีเม็ดกันชื้นอยู่สอดอยู่ในขวดยา) ไว้ตลอดเวลา และ ปิดภาชนะบรรจุให้แน่น
- ควรเก็บยาไว้ในภาชนะบรรจุเดิมซึ่งมีสลากระบุชื่อยาและวันที่ได้รับยานั้น จะทำให้สามารถพิจารณาระยะเวลาที่ควรเก็บยาที่เหลือนั้นได้
- ควรเก็บไว้ให้พ้นมือเด็ก หรือมีผู้ป่วยคนอื่นที่เสี่ยงจะหยิบยาไปใช้ได้ เช่น ผู้ป่วยที่มีอาการทางจิต ประสาท เป็นต้น

การเกิดปฏิกิริยาระหว่างยากับยา(drug-drug interaction) และ ยากับอาหาร (drug-food interaction)

ยารักษาวัณโรคขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ยากินอย่างน้อย 4 ตัว และยาฉีด 1 ตัว ซึ่งมีดังนี้

1. ไอโซไนอาซิด (ISONIZID/INH/H)

- เป็นยาหลักในการป้องกันและรักษาวัณโรค เป็นยาฆ่าเชื้อที่มีฤทธิ์สูงมาก มีอันตรายน้อย ราคาถูก
- ขนาดที่ใช้ในผู้ใหญ่ 300 มิลลิกรัมต่อวัน ในเด็ก 5-10 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมต่อวัน
- ผลข้างเคียง คือ เกิดเหน็บชาที่มือ เท้า แต่จะพบในผู้ป่วยที่ได้ยาขนาดสูง หรือขาดอาหารป้องกัน โดยให้วิตามิน บี 6 ขนาด 25-50 มิลลิกรัมต่อวัน
- อาจเกิดตับอักเสบได้ ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยโรคตับ
- มีปฏิกิริยากับยาป้องกันโรคลมชักและหากใช้ร่วมกันจะต้องลดขนาดของยากันชัก

2. ไรแฟมปีซิน (RIFAMPICIN/R/RMP)

- เป็นยาที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านทำลายและระงับเชื้อวัณโรคที่อยู่ทั้งภายในเซลล์และภายนอกเซลล์ ถูกดูดซึมได้ดี ขับถ่ายออกทางน้ำดีและปัสสาวะ (พบว่าผู้ป่วยจะมีปัสสาวะสีส้มแดง)
- ขนาดที่ใช้กับผู้ใหญ่ คือ 300-600 มิลลิกรัมต่อวัน ขนาดที่ใช้กับเด็ก คือ 10 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมต่อวัน
- มีปฏิกิริยากับยากับยาอื่น ๆ โดยจะทำให้ยาอื่น ๆ ถูกทำลายเร็วยิ่งขึ้น เช่น หากใช้รวมกับยาเม็ดคุมกำเนิด อาจทำให้การคุมกำเนิดไม่ได้ผล
- ผลข้างเคียง ได้แก่ การเกิดปฏิกิริยาที่ผิวหนัง โดยมีอาการผื่นแดง คัน อาการคล้ายไข้หวัด คลื่นไส้ เบื่ออาหาร ตับอักเสบ ซีด

3. แอ็ธแรมบูทอล (ETHAMBUTOL/E/EMB)

- มีประสิทธิภาพในการระงับการเจริญเติบโตของเชื้อวัณโรคเทียบกับ พีเอเอส (Para-Amino Salicylic acid) PAS แต่การแพ้ย่าน้อยกว่า
- ขนาดที่ใช้คือ 600-1200 มิลลิกรัมต่อวัน
- อาการแพ้ที่สำคัญ คือ อาการทางตา ตามองเห็นไม่ชัด ตาบอดสี หากใช้ในขนาด 15 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมต่อวัน พบว่าไม่มีผลต่อสายตา
- ไม่แนะนำให้ใช้ในเด็กต่ำกว่า 5 ปี เนื่องจากว่าเด็กไม่สามารถบอกความผิดปกติของสายตาได้

4. ไพราซิनाไมด์ (PYRAZINAMIDE/Z/PZA)

- จัดเป็นยาหลักในการรักษาวัณโรคเพราะมีประสิทธิภาพในการทำลายเชื้อได้ดี
- ขนาดที่ใช้กับผู้ใหญ่ คือ 1000-2000 มิลลิกรัมต่อวัน ในเด็ก 20-30 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัมต่อวัน
- ผลข้างเคียงที่สำคัญ คือ เป็นอันตรายต่อตับและปวดข้อ พบระดับกรดยูริกสูง

5. สเตรีปโตมัซิน (STREPTOMYCIN/S) (ยาฉีด)

- ถ้าใส่ไม่สามารถดูดซึมยานี้ได้จึงต้องฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ
- เป็นอันตรายต่อผู้ป่วยโรคไต ต้องลดขนาดลง
- ขนาดที่ใช้โดยทั่วไป 0.5-1 กรัมต่อวัน
- ผลข้างเคียง คือ ผื่นแพ้ที่ผิวหนัง มีผลต่อหู โดยมีอาการคลื่นไส้ เดินไม่ตรง เมื่อหยุดยาอาการเหล่านี้จะหายเองภายใน 2-3 สัปดาห์
- การแพ้ยารุนแรงหลังจากการฉีดยาจะมีอาการชาที่รอบปาก คลื่นไส้หรืออาจเป็นลมทันที
- หลีกเลี่ยงการใช้ยานี้ในหญิงตั้งครรภ์ เพราะจะทำให้ทารกในครรภ์เกิดหูหนวกได้

แบบประเมินความรู้ก่อนเข้ารับการอบรม (pre - test)

คะแนน

โปรดทำเครื่องหมาย X ในข้อที่ถูกต้อง

- ข้อใดคืออาการนำสงสัยของวัณโรคปอด
 - ไข้สูง ปวดเมื่อยตามตัว ไม่มีแรง อ่อนเพลีย
 - ไอเรื้อรังเกิน 2 สัปดาห์ เหนื่อย หอบ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด
 - เบื่ออาหาร เหนื่อยหอบ หายใจมีเสียงวี๊ด
- เมื่อพบผู้ที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดในสถานสงเคราะห์ ท่านควรทำอย่างไร
 - แจ้งพยาบาลให้ทราบโดยทันที
 - ปิดเป็นความลับ
 - จัดยาให้กินเอง
- จะยืนยันได้อย่างไรว่าผู้ป่วยเป็นวัณโรคปอด
 - สังเกตจากอาการ
 - จับซีฟजर
 - ตรวจเอกซเรย์ปอด และตรวจเสมหะ
- เชื้อวัณโรคปอดติดต่อได้อย่างไร
 - จับมือกัน
 - กินอาหารร่วมกัน
 - ไอ จามไม่ปิดปาก
- วัณโรคเป็นโรคติดต่อที่สามารถรักษาให้หายได้ในระยะเวลากี่เดือน
 - 2-3 เดือน
 - 6-8 เดือน
 - 12 เดือน
- เมื่อมีผู้ป่วยวัณโรค ควรมีการป้องกันไม่ให้เชื้อแพร่กระจายอย่างไร
 - ให้ผู้ป่วยใช้ผ้าปิดปาก-จมูก เวลาไอ จาม
 - ให้ผู้ป่วยบ้วนเสมหะทิ้งลงโถส้วมหรือในภาชนะที่มีฝาปิด แล้วนำไปทำความสะอาด
สะอาด
 - ถูกทั้ง ข้อ ก และ ข

7. ควรกำจัดเสมหะของผู้ป่วยอย่างไร
- ก. นำเสมหะไปทิ้งถังขยะรวม
 - ข. นำเสมหะไปเผาไฟ หรือฝังดิน
 - ค. ถูกทุกข้อ
8. พี่เลี้ยงควรมีบทบาทอย่างไร ในการดูแลผู้ป่วยกินยาวัณโรค
- ก. ดูแลผู้ป่วยวัณโรคกินยาต่อหน้าทุกราย
 - ข. จัดยาให้ผู้ป่วยกินยาเอง
 - ค. ให้เพื่อนที่นอนเตียงข้าง ๆ ช่วยดูการกินยา
9. ควรทำอย่างไร เมื่อผู้ป่วยมีอาการผิดปกติจากการกินยาวัณโรค
- ก. แนะนำให้ผู้ป่วยหยุดกินยาวัณโรคทันที
 - ข. จัดยาแก้อาการผิดปกติที่เกิดขึ้นให้กับผู้ป่วยกิน
 - ค. แจ้งให้พยาบาลทราบทันที
10. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับผู้ป่วยวัณโรค
- ก. ควรอยู่ในบริเวณที่ปิดมิดชิด
 - ข. ควรออกกำลังกายอย่างหักโหม
 - ค. ควรกินอาหารให้ครบ 5 หมู่

***** ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ *****

แบบประเมินความรู้หลังสิ้นสุดการอบรม (post-test)

คะแนน

โปรดทำเครื่องหมาย X ในข้อที่ถูกต้อง

- ข้อใดคืออาการนำสงสัยของวัณโรคปอด
 - ไข้สูง ปวดเมื่อยตามตัว ไม่มีแรง อ่อนเพลีย
 - ไอเรื้อรังเกิน 2 สัปดาห์ เหนื่อย หอบ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด
 - เบื่ออาหาร เหนื่อยหอบ หายใจมีเสียงวี๊ด
- เมื่อพบผู้ที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดในสถานสงเคราะห์ ท่านควรทำอะไร
 - แจ้งพยาบาลให้ทราบโดยทันที
 - ปิดเป็นความลับ
 - จัดยาให้กินเอง
- จะยืนยันได้อย่างไรว่าป่วยเป็นวัณโรคปอด
 - สังเกตจากอาการ
 - จับซีฟजर
 - ตรวจเอกซเรย์ปอด และตรวจเสมหะ
- เชื้อวัณโรคปอดติดต่อได้อย่างไร
 - จับมือกัน
 - กินอาหารร่วมกัน
 - ไอ จามไม่ปิดปาก
- วัณโรคเป็นโรคติดต่อที่สามารถรักษาให้หายได้ในระยะเวลากี่เดือน
 - 2-3 เดือน
 - 6-8 เดือน
 - 12 เดือน
- เมื่อมีผู้ป่วยวัณโรค ควรมีการป้องกันไม่ให้เชื้อแพร่กระจายอย่างไร
 - ให้ผู้ป่วยใช้ผ้าปิดปาก-จมูก เวลาไอ จาม
 - ให้ผู้ป่วยบ้วนเสมหะทิ้งลงถังส้วมหรือในภาชนะที่มีฝาปิด แล้วนำไปทำความสะอาด
สะอาด
 - ถูกทั้ง ข้อ ก และ ข

7. ควรกำจัดเสมหะของผู้ป่วยอย่างไร
 - ก. นำเสมหะไปทิ้งถังขยะรวม
 - ข. นำเสมหะไปเผาไฟ หรือฝังดิน
 - ค. ถูกทุกข้อ

8. พี่เลี้ยงควรมีบทบาทอย่างไร ในการดูแลผู้ป่วยกินยาวัณโรค
 - ก. ดูแลผู้ป่วยวัณโรคกินยาต่อหน้าทุกราย
 - ข. จัดยาให้ผู้ป่วยกินยาเอง
 - ค. ให้เพื่อนที่นอนเตียงข้าง ๆ ช่วยดูการกินยา

9. ควรทำอย่างไร เมื่อผู้ป่วยมีอาการข้างเคียงจากการกินยาวัณโรค
 - ก. แนะนำให้ผู้ป่วยหยุดกินยาวัณโรคทันที
 - ข. จัดยาแก้อาการข้างเคียงให้กับผู้ป่วยกิน
 - ค. แจ้งให้พยาบาลทราบทันที

10. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับผู้ป่วยวัณโรค
 - ก. ควรอยู่ในบริเวณที่ปิดมิดชิด
 - ข. ควรออกกำลังกายอย่างหักโหม
 - ค. ควรกินอาหารให้ครบ 5 หมู่

โปรดแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อกลับไปถึงหน่วยงานของท่าน ท่านจะนำความรู้ที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้ กลับไปทำอะไร และจะทำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ *****

แบบประเมินทัศนคติก่อน-หลังเข้ารับการอบรม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ที่	ประเด็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	ท่านเต็มใจที่จะดูแลผู้ป่วยวัณโรค					
2.	ท่านยินดีจะปลดปล่อยและให้กำลังใจ เมื่อเห็นผู้ป่วยวัณโรคได้รับการแสดง ท่าที่รังเกียจจากผู้อื่น					
3.	ท่านรู้สึกรังเกียจผู้ป่วยวัณโรคใน เรือนนอนของท่าน					
4.	ท่านรู้สึกเห็นใจ และสงสารเมื่อเห็น ผู้ป่วยวัณโรคได้รับความทุกข์ทรมาน					
5.	ท่านเห็นด้วยกับการข่มขู่ บังคับให้ ผู้ใช้บริการปฏิบัติตาม เช่น การกินยา					

ถ้าพูดถึง “วัณโรค” ท่านคิดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ *****

โปรดทำเครื่องหมาย X ในข้อที่ถูกต้อง

- ข้อใดคืออาการนำสงสัยของวัณโรคปอด
 - ไข้สูง ปวดเมื่อยตามตัว ไม่มีแรง อ่อนเพลีย
 - ไอเรื้อรังเกิน 2 สัปดาห์ เหนื่อย หอบ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด
 - เบื่ออาหาร เหนื่อยหอบ หายใจมีเสียงวี๊ด
- เมื่อพบผู้ที่มีอาการนำสงสัยวัณโรคปอดในสถานสงเคราะห์ ท่านควรทำอย่างไร
 - แจ้งพยาบาลให้ทราบโดยทันที
 - ปิดเป็นความลับ
 - จัดยาให้กินเอง
- จะยืนยันได้อย่างไรว่าป่วยเป็นวัณโรคปอด
 - สังเกตจากอาการ
 - จับซีฟजर
 - ตรวจเอกซเรย์ปอด และตรวจเสมหะ
- เชื้อวัณโรคปอดติดต่อได้อย่างไร
 - จับมือกัน
 - กินอาหารร่วมกัน
 - ไอ จามไม่ปิดปาก
- วัณโรคเป็นโรคติดต่อที่สามารถรักษาให้หายได้ในระยะเวลาที่เดือน
 - 2-3 เดือน
 - 6-8 เดือน
 - 12 เดือน
- เมื่อมีผู้ป่วยวัณโรค ควรมีการป้องกันไม่ให้เชื้อแพร่กระจายอย่างไร
 - ให้ผู้ป่วยใช้ผ้าปิดปาก-จมูก เวลาไอ จาม
 - ให้ผู้ป่วยบ้วนเสมหะทิ้งลงโถส้วมหรือในภาชนะที่มีฝาปิด แล้วนำไปทำความสะอาด
 - ถูกทั้ง ข้อ ก และ ข

7. ควรกำจัดเสมหะของผู้ป่วยอย่างไร
- ก. นำเสมหะไปทิ้งถังขยะรวม
 - ข. นำเสมหะไปเผาไฟ หรือฝังดิน
 - ค. ถูกทุกข้อ
8. พี่เลี้ยงควรมีบทบาทอย่างไร ในการดูแลผู้ป่วยกินยาวัณโรค
- ก. ดูแลผู้ป่วยวัณโรคกินยาต่อหน้าทุกราย
 - ข. จัดยาให้ผู้ป่วยกินยาเอง
 - ค. ให้เพื่อนที่นอนเตียงข้าง ๆ ช่วยดูการกินยา
9. ควรทำอย่างไร เมื่อผู้ป่วยมีอาการข้างเคียงจากการกินยาวัณโรค
- ก. แนะนำให้ผู้ป่วยหยุดกินยาวัณโรคทันที
 - ข. จัดยาแก้อาการข้างเคียงให้กับผู้ป่วยกิน
 - ค. แจ้งให้พยาบาลทราบทันที
10. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับผู้ป่วยวัณโรค
- ก. ควรอยู่ในบริเวณที่ปิดมิดชิด
 - ข. ควรออกกำลังกายอย่างหักโหม
 - ค. ควรกินอาหารให้ครบ 5 หมู่

***** ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ *****

แนวทางประเมินผลการอบรม

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการอบรม

1. เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัณโรคทั้งด้านการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อและการดูแลการกินยาแก่ผู้ป่วยของผู้ผ่านการอบรม
2. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดในการนำความรู้ที่ได้รับการอบรมไปปฏิบัติในหน่วยงาน

แนวทางการประเมินผลการอบรม มีดังนี้

1. คณะผู้จัดการอบรมมีการประเมินผลหลังการอบรม 6 เดือน โดยใช้แบบประเมินผลการอบรมและแบบประเมินความรู้ (เอกสารแนบ) ทั้งนี้วิธีการประเมินผลอาจใช้การส่งแบบประเมินผลไปให้ผู้ผ่านการอบรมทำและหรือการสัมภาษณ์ พูดคุยตลอดจนสังเกตการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ผ่านการอบรมในการดูแลผู้ป่วยวัณโรค
2. คณะผู้จัดการอบรมสามารถขอรับคำแนะนำด้านวิชาการในการประเมินผลการอบรมได้จากงานแนะแนวทางการแพทย์และสังคม กลุ่มสาธิตบริการวัณโรค สำนักวัณโรค
3. คณะผู้จัดการอบรมควรพิจารณานำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการอบรมมาปรับใช้ในการจัดอบรมครั้งต่อไปเพื่อให้การอบรมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการอบรมและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานป้องกัน ดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงาน

แบบประเมินผลสำหรับผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรค
ในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม รุ่นที่.....
เมื่อวันที่

ณ

วันที่ที่ตอบแบบประเมิน

ชื่อหน่วยงาน

1. หลังจากที่ท่านผ่านการอบรมหลักสูตรฯ มีผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคที่อยู่ในการดูแลของท่านหรือไม่

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 2)

() มี จำนวน.....คน

1.1 ถ้าท่านมีผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคที่อยู่ในการดูแลของท่าน ท่านมีวิธีป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1.2 ท่านมีการทำความสะอาดที่พัก ภาชนะสำหรับชากเสมอหะ ผ้าปิดปากของผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็น
 วัณโรคที่อยู่ในการดูแลของท่านหรือไม่ อย่างไร (ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับท่านและเขียนวิธีการทำความสะอาด
 สะอาด

การทำความสะอาด	ทำ	วิธีการทำความสะอาด	ไม่ได้ทำ
1. ที่พัก			
2. ภาชนะสำหรับชากเสมอหะ			
3. ผ้าปิดปาก			

1.3 ท่านมีวิธีการป้องกันตนเองขณะดูแลผู้ให้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคที่อยู่ในการดูแลของท่าน
 อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.4 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคให้กินยาอย่างต่อเนื่องจนครบการรักษา

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 กรณีที่ผู้ใช้บริการที่ป่วยเป็นวัณโรคที่อยู่ในการดูแลของท่าน มีอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นจากกินยารักษาวัณโรค ท่านทำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. หลังจากที่ท่านผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ท่านสังเกตหรือพบเห็นผู้ใช้บริการที่มีอาการน่าสงสัยที่จะเป็นวัณโรคหรือไม่

() ไม่มี

() มี จำนวน.....คน

อาการที่พบ

.....

.....

.....

เมื่อพบแล้ว ท่านทำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. หลังจากเสร็จสิ้นการอบรม ท่านมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อไม่ให้ความรู้ของท่านหายไป (ทำอย่างไรไม่ให้ลืม)

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีการแนะนำ/บอกต่อความรู้ที่ได้รับจากการอบรมแก่ผู้ดูแลท่านอื่นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. เอกสารประกอบการอบรมและสื่อ (โปสเตอร์ แผ่นพลิค คู่มือ) ที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรม ท่านได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่านหรือไม่ อย่างไร (ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับท่านและเขียนวิธีการทำความสะอาด)

ชื่อเอกสาร	นำมาใช้	วิธีการนำไปใช้	ไม่นำมาใช้
1. เอกสารประกอบการอบรม (รวมเล่ม)			
2. รู้ทันไวรัสโรค ... (คู่มือสำหรับพี่เลี้ยงในสถานสงเคราะห์คนชรา)			
3. แผ่นพลิค เรื่อง “ทุกชีวิตใส่ใจ เพื่อโลกสดใสปลอดภัยไวรัสโรค”			

ชื่อเอกสาร	นำมาใช้	วิธีการนำไปใช้	ไม่นำมาใช้
4. แผ่นพลิก เรื่อง ครบทุก เม็ด ครบทุกมือ ไม่ต้อยา			

6. อุปสรรคหรือข้อจำกัดในการนำความรู้ที่ได้รับการอบรมไปปฏิบัติในหน่วยงาน

.....

.....

.....

.....

.....

7. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบคัดกรองผู้มีอาการสงสัยวัณโรคปอดและ
การส่งต่อเพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษา**

(ICF : หน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม)

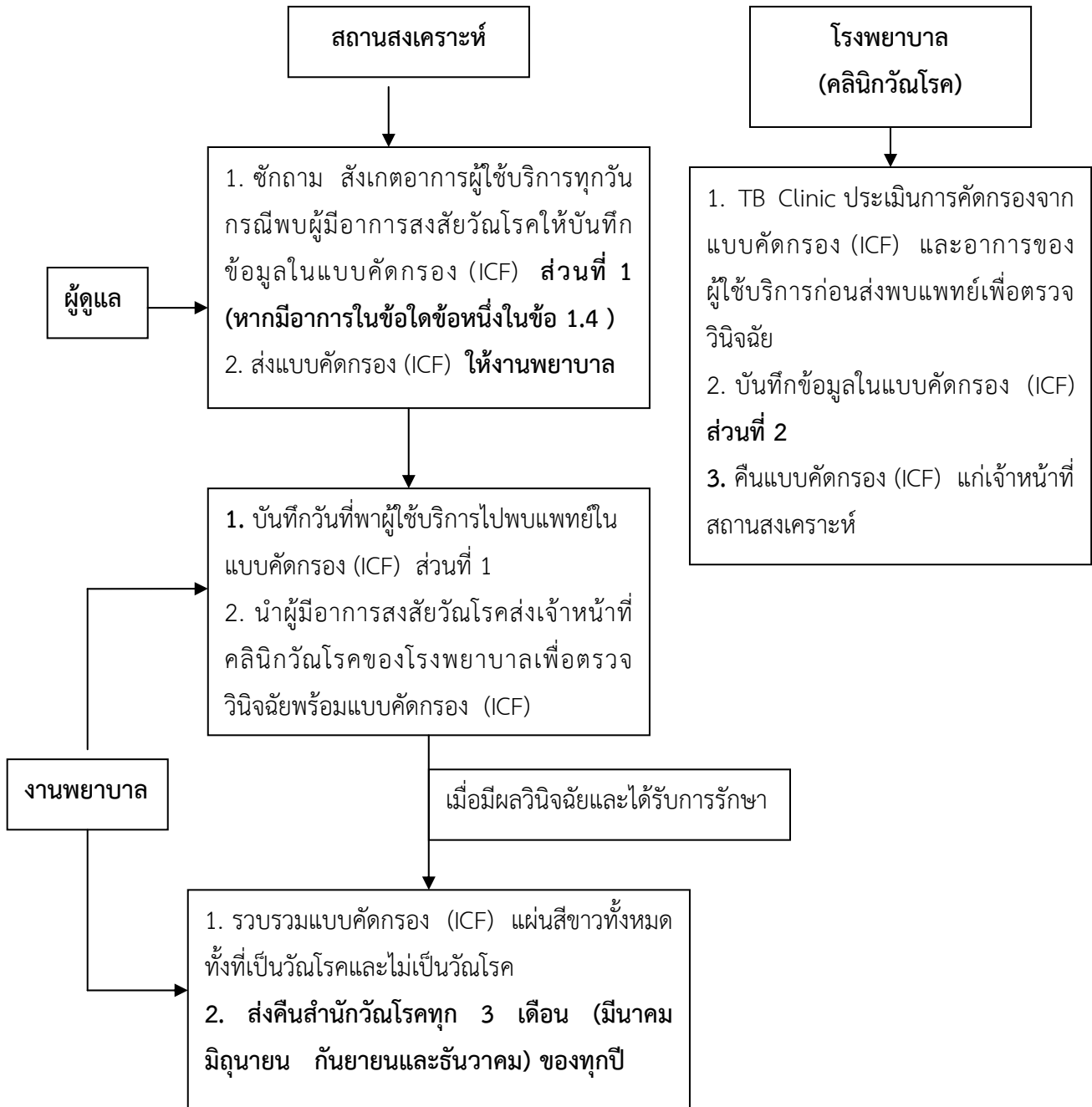

สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข

Investing in our future
The Global Fund
To fight AIDS, Tuberculosis and Malaria

แนวทางการคัดกรองผู้มีอาการสงสัยวัณโรคปอดและการส่งต่อเพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษา
สำหรับผู้ดูแลในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม (ICF)

แบบคัดกรองผู้มีอาการสงสัยวัณโรคปอดและการส่งต่อเพื่อตรวจวินิจฉัยและรักษา (ICF)

วันที่คัดกรอง..... ชื่อหน่วยงาน.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูลส่วนที่ 1

คำชี้แจง : ทำเครื่องหมาย / ใน ()

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ให้บริการที่มีอาการสงสัยวัณโรคปอด

1.1 ชื่อ-สกุลผู้ให้บริการ.....

1.2 อายุ.....ปี เพศ () ชาย () หญิง

1.3 สัญชาติ () ไทย () พม่า () กัมพูชา () ลาว
() กะเหรี่ยง () อื่นๆ

คำชี้แจง : ข้อ 1.4-1.5 ถ้าตอบ ใช่ ในข้อใดข้อหนึ่ง ให้ส่งแบบฟอร์มนี้แก่สถานพยาบาล

1.4 อาการสงสัยวัณโรคปอด

- ไอเรื้อรัง มากกว่า 2 อาทิตย์ () ไม่ใช่ () ใช่
- ไอมีเลือดปน () ไม่ใช่ () ใช่

1.5 อยู่เรือนนอนเดียวกับผู้ป่วยวัณโรคปอดที่กำลังรักษา () ไม่ใช่ () ใช่

วันที่แจ้งงานพยาบาล..... วันที่พาผู้ให้บริการไปพบแพทย์.....

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจวินิจฉัยและข้อมูลการรักษา (สำหรับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล)

วันที่กรอกข้อมูลผลการตรวจวินิจฉัย..... ชื่อสถานพยาบาล.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....

2.1 ผลเสมหะ : () ไม่พบเชื้อ () พบเชื้อ () ไม่ได้ส่งตรวจ เพราะ.....

วันที่ส่งเสมหะ..... ครั้งที่ 1 () spot () collected () ไม่พบเชื้อ () พบเชื้อ

วันที่ส่งเสมหะ..... ครั้งที่ 2 () spot () collected () ไม่พบเชื้อ () พบเชื้อ

วันที่ส่งเสมหะ..... ครั้งที่ 3 () spot () collected () ไม่พบเชื้อ () พบเชื้อ

2.2 ผลเอกซเรย์ปอด : () ปกติ () วัณโรคปอด () อื่นๆ

2.3 การวินิจฉัย : () ไม่เป็นวัณโรคปอด () ป่วยเป็นวัณโรคปอด

() ป่วยเป็นวัณโรคปอดและนอกปอด

2.4 ข้อมูลการรักษา

วันที่กรอกข้อมูลการรักษา..... ชื่อสถานพยาบาลที่ขึ้นทะเบียน.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....

วันที่เริ่มรักษา..... เลขทะเบียนผู้ป่วยวัณโรค.....

2.4.1 ประเภทผู้ป่วย : () ใหม่ () กลับเป็นซ้ำ () รักษาซ้ำภายหลังล้มเหลว

() รักษาซ้ำภายหลังขาดยา () อื่นๆ

2.4.2 สูตรยา : () 2HRZE/4HR () 2SHRZE/1HRZE/5HRE

() อื่นๆ

หน่วยงานที่ให้บริการด้านผู้สูงอายุ คนไร้ที่พึ่งและคนใช้จิตทุเลาแยกตาม สคร.

หน่วยงาน	สถานสงเคราะห์	
	กรุงเทพฯ	1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค
		2. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2
สคร 1	ปทุมธานี	1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี
		2. สถานสงเคราะห์คนใช้โรคจิตทุเลาบ้านกิ่งวิถิชาย จ.ปทุมธานี
	อยุธยา	3. สถานสงเคราะห์คนใช้โรคจิตทุเลาหญิงบ้านกิ่งวิถิ จ.ปทุมธานี
		4. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งชายธัญบุรี ปทุมธานี
		5. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี ปทุมธานี
		6. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์
สคร 2	สระบุรี	1. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งทับกวาง จ.สระบุรี
	ลพบุรี	2. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านลพบุรี จ.ลพบุรี
สคร 3	ชลบุรี	1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง
	จันทบุรี	2. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านจันทบุรี จ.จันทบุรี

สคร 4	กาญจนบุรี	1. สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี จ.กาญจนบุรี (หลวงพ่อลำไยอุปลัมภ์)
	นครปฐม	2. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านนครปฐม จ.นครปฐม
		3. สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี จ.นครปฐม (หลวงพ่อบึงอูปลัมภ์)
		4. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งกุ่มสะแก จ.เพชรบุรี
	ประจวบคีรีขันธ์	5. สถานสงเคราะห์ประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
สคร 5	นครราชสีมา	1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ วัดม่วง นครราชสีมา
		2. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์โพธิ์กลาง นครราชสีมา
		3. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งบ้านเมตตา จ.นครราชสีมา
	บุรีรัมย์	4. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์
สคร 6	มหาสารคาม	1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านมหาสารคาม จ.มหาสารคาม
สคร 7		
	นครพนม	1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม
	ศรีสะเกษ	2. สถานสงเคราะห์บ้านนิคมปรือใหญ่ จ.ศรีสะเกษ

สคร 8	นครสวรรค์	1. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านเขาบ่อแก้ว จ.นครสวรรค์
สคร 9	พิษณุโลก	1. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งวังทอง จ.พิษณุโลก
สคร 10	เชียงใหม่	1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่)
		2. สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จ.เชียงใหม่
		3. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง
สคร 11	นครศรีธรรมราช	1. สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งภาคใต้ จ.นครศรีธรรมราช
	ภูเก็ต	2. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุภูเก็ต
	ชุมพร	3. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านอุ้มทอง-พินังตัก จ.ชุมพร
สคร 12	ยะลา	1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ
	สงขลา	2. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา
	ตรัง	3. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง จ.ตรัง

(สำเนา)

คำสั่งกรมควบคุมโรค

ที่ ๙๘๗ / ๒๕๕๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

.....

ตามที่กรมควบคุมโรค โดยสำนักวัณโรคได้กำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ดังรายชื่อต่อไปนี้

๑. อธิบดีกรมควบคุมโรค	ที่ปรึกษา
๒. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	ที่ปรึกษา
๓. นายแพทย์ยุทธชัย เกษตรเจริญ นายแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมควบคุมโรค	ที่ปรึกษา
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พญ.พัชร์วิมล ศุภลักษณ์ศึกษากร มหาวิทยาลัยมหิดล	ที่ปรึกษา
๕. อาจารย์ ดร. มรุรส ทิพยมงคลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล	ที่ปรึกษา
๖. ผู้อำนวยการสำนักวัณโรค	ประธาน
๗. ผู้อำนวยการสำนักบริการสวัสดิการสังคม	รองประธาน
๘. ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคม	คณะทำงาน
๙. ผู้อำนวยการส่วนช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม	คณะทำงาน
๑๐. ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาทรัพยากรบุคคล	คณะทำงาน
๑๑. หัวหน้ากลุ่มสาธิตบริการวัณโรค	คณะทำงาน
๑๒. หัวหน้ากลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่ายและสื่อสารสาธารณะ	คณะทำงาน
๑๓. นางสาวปาริชาติ จันทร์จรัส สำนักโรคเอดส์	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวสุรัสวดี กลิ่นชื่น สำนักโรคติดต่อทั่วไป	คณะทำงาน
๑๕. นางสนจิตร์ พงษ์พานิช สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๑๖. นางวิลาวลัย แดงสะอาด สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๑๗. นางศรีนยา หนูทิม สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๑๘. นางสาวอรนันท์ ลีลาภุค สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๑๙. นางสาวสมัญญา मुखอาษา สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๒๐. นางสาวอุษณี กิตติธนะบุรณ์ สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๒๑. นายจันทร์มณฑล มลิินทางกูร สำนักวัณโรค	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวทัศนีย์ มนูญพานิชย์ สำนักวัณโรค	คณะทำงานและ
เลขานุการ
๒๓. นางสาวกาญจนา ใจแข็ง สำนักวัณโรค	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

โดย...

โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

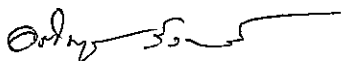
๑. จัดทำร่างต้นฉบับเนื้อหาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม
๒. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทดลอง (Try out) ร่างหลักสูตรฯ
๓. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับแก้ร่างหลักสูตรฯ
๔. ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อดำเนินการจัดพิมพ์ และเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแกนนำผู้ดูแลฯ ตามแผนปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๔

(ลงชื่อ) สมศักดิ์ อรรถศิลป์
(นายสมศักดิ์ อรรถศิลป์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมโรค

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวอดิษฐ์ รังสิยานนท์)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
สำนักวัณโรค
๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔

(สำเนา)

คำสั่งกรมควบคุมโรค

ที่ ๑๕๓๐ / ๒๕๕๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการ
ด้านสวัสดิการสังคมเพิ่มเติม

อนุสนธิคำสั่งกรมควบคุมโรคที่ ๙๘๗ / ๒๕๕๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
ดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม โดยให้คณะกรรมการจัดทำร่างต้นฉบับเนื้อหา
หลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ตลอดจนดำเนินการจัดประชุม
เชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแกนนำผู้ดูแลฯ

เพื่อให้แผนปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ จึง
แต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมจำนวน ๑ ราย เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านโรคติดต่อทั่วไป คือ

๑. นายแพทย์พรชนก รัตนติลก ณ ภูเก็ต สำนักโรคติดต่อทั่วไป คณะทำงาน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๔

(ลงชื่อ) สมศักดิ์ อรรถศิลป์
(นายสมศักดิ์ อรรถศิลป์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมโรค

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวอดิษฐ์ รังสิยานนท์)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
สำนักวัณโรค

(สำเนา)

คำสั่งกรมควบคุมโรค

ที่ ๗๐๗ / ๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรค
ในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพิ่มเติม

.....

อนุสนธิคำสั่งกรมควบคุมโรคที่ ๙๘๗ / ๒๕๕๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม โดยให้คณะกรรมการจัดทำร่างต้นฉบับเนื้อหาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ตลอดจนดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแกนนำผู้ดูแลฯ

เพื่อให้แผนปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมจำนวน ๒ ราย เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวัณโรค คือ

๑. นางพัชรา	ต้นธีรพัฒน์	สถาบันบำราศนราดูร	คณะกรรมการ
๒. นางสาวรัชชัญญา	เจริญภักตร์	สถาบันบำราศนราดูร	คณะกรรมการ

โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

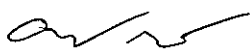
๑. จัดทำร่างต้นฉบับเนื้อหาหลักสูตรการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในหน่วยงานที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม
๒. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทดลอง (Try out) ร่างหลักสูตรฯ
๓. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับแก้ร่างหลักสูตรฯ
๔. ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อดำเนินการจัดพิมพ์ และเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕. ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแกนนำผู้ดูแลฯ ตามแผนปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(ลงชื่อ) สมศักดิ์ อรรถศิลป์
(นายสมศักดิ์ อรรถศิลป์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมโรค

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวอดิษฐ์ รังสิยานนท์)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
สำนักวัณโรค
๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕

